

**ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KELKİT (GÜMÜŞHANE) İLÇESİNİN ETNOBOTANİK
ÖZELLİKLERİ**

Emriye KARAKURT

BİYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ERZİNCAN
2014**

Her Hakkı Saklıdır

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ danışmanlığında, Emriye KARAKURT tarafından hazırlanan bu çalışma 17/09/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Biyoloji Anabilim Dalı Botanik Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Ali KANDEMİR

İmza:

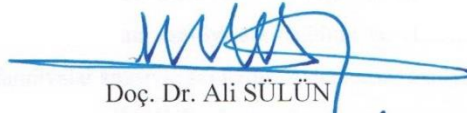
Üye : Doç. Dr. Ali SÜLÜN

İmza:

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ

İmza:

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Doç. Dr. Ali SÜLÜN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Kelkit (Gümüşhane) İlçesinin Etnobotanik Özellikleri

Emriye KARAKURT

Erzincan Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Biyoloji Anabilim Dalı

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ

Bu araştırma, Kelkit halkının çeşitli amaçlar için kullandığı doğal bitkileri belirlemek amacıyla, 2013 yılının Eylül ve 2014 yılının Ağustos ayları arasında yapılmıştır. Araştırma sonucunda belirlenen toplam 47 familyaya ait 183 türün 132'sinin tıbbi amaçlı, 97'sinin gıda şeklinde tüketilerek, 35'inin hayvan yemi olarak, 19'unun cilt ve saç bakımında, 15'inin boya yapımında, 12'sinin eşya yapımında veya eşya olarak, 8'inin süs bitkisi olarak, 5'inin oyuncak, 3'ünün yakacak olarak ve 13'ünün diğer amaçlar için kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlardan 58 bitkinin kullanımına ait bilgiler ilk kez çalışmamızda verilmektedir. Bitki türlerinin familyalara dağılımı ve yüzdeleri de belirlenmiştir. Tür sayısı bakımından en büyük familyalar sırasıyla şunlardır; Asteraceae familyası 24 takson (% 13,3) ile birinci, Lamiaceae familyası 20 takson (%11) ile ikinci, Rosaceae familyası 19 takson (%10,6) ile üçüncü, Fabaceae familyası 13 takson (% 7,1) ile dördüncü, Apiaceae familyası 9 takson (% 5) ile beşinci sırada yer almışlardır. Ayrıca tespit edilen bitkilerin fitocoğrafya bölgeleri ve endemizm durumları da belirlenmiştir. Taksonların fitocoğrafik bölgelere dağılımı; İran-Turan 40 (% 22), Avrupa-Sibirya 23 (% 12,6), Akdeniz 4 (% 2,2) ve bölgesi bilinmeyen veya çok bölgeli 117 (% 63,7) takson şeklinde bulunmuştur. Taksonlardan 17'si (% 9,3) endemiktir.

2014, 174 sayfa

Anahtar Kelimeler: Etnobotanik, Faydalı bitkiler, Gümüşhane, Kelkit, Tıbbi bitkiler

ABSTRACT

Master Thesis

Ethnobotany features of Kelkit (Gümüşhane) Town

Emriye KARAKURT

Erzincan University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Biology

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Mustafa KORKMAZ

This research was made between 2013 and 2014 to determine natural plants which are used by Kelkit people for various purposes. It is found that 132 species of 183 from 47 family which were determined in the research are used for medicine, 97 species for food, 35 species for animal food, 19 species for skin and hair care, 15 species for dye, 12 species for producing furniture or as furniture, 8 species for ornamental plant, 5 species as toy, 3 species as types at firewoods and 13 species for other purposes. The informations about 58 plants from these are given firstly in this research. Plant species percentage's and distribution to families are defined too. The largest number of species in the family respectively are as follows; Asteraceae family of 24 taxa (13,3%) with the first, Lamiaceae family of 20 taxa (11 %) with the second, Rosaceae family of 19 taxa (10,6 %) with the third, Fabaceae family of 13 taxa (7,1 %) with fourth with the Apiaceae family of 9 taxa (5 %) and they took place. Also phytogeography regions and endemism situations of identified plants are defined. The distribution of the taxa to phytogeographical regions; Iran-Turan 40 (22%), European-Siberian 23 (12,6%), Mediterranean 4 (2,2 %) and the region is unknown or multi-regional 117 (63,7 %) taxa were found in the form. 17 (9 %) taxa are endemic to Turkey.

2014, 174 pages**Keywords:** Ethnobotany, Gümüşhane, Kelkit, medicinal plants, useful plant

TEŞEKKÜR

Bu tez konusunun belirlenmesinde, alışmaların ynlendirilmesinde, araştırma sonularının değerlendirilmesi ve yazımı aşamasında yapmış olduğu katkılarından dolayı danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ'a, çalışmalar sırasında yardımlarını esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Ali KANDEMİR'e, kaynak kişiler listesinde isimlerini belirttiğim, değerli bilgilerini bizimle paylaşan ve çalışmalarda yardımcı olan Kelkit'li vatandaşlara çok teşekkür ederim. Anket çalışmalarımda yardımcı olan Kelkit Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, Kelkit Anadolu Lisesi, Gazi Anadolu Lisesi, Behiye-Mustafa Doğan Ortaokulu idareci, ğretmen ve öğrencilerine teşekkür ederim. Yaptığımız görüşmelerden bir müddet sonra Hakkın rahmetine kavuşmuş olan ilçe sakinlerinden Sahire FİDAN'a da teşekkür eder Allah'tan rahmet dilerim. Ayrıca bu çalışmamızı EBAP 140613-0027 No'lu projesi ile destekleyen BAP Koordinatörlüğü'ne teşekkür ederiz. Her zaman güzel bir aileye sahip olduğum için ne kadar şanslı olduğumu hissettiren ve hayatım boyunca attığım her adımda maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, arazi çalışmalarımda ve yöre halkı ile irtibat kurulmasında yardımlarını esirgemeyen sevgili babama, anneme, kardeşlerime ve eşime çok teşekkür ederim.

Emriye KARAKURT

Eylül, 2014

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	I
ABSTRACT	II
TEŞEKKÜR	III
KISALTMALAR	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	4
3. MATERYAL VE YÖNTEM	10
4. KELKİT HAKKINDA GENEL BİLGİLER	12
4.1. Kelkit ilçesinin coğrafi durumu.....	12
4.2. Kelkit ilçesinin iklimi.....	14
4.3. Kelkit ilçesinin su kaynakları, bitki örtüsü ve toprak yapısı.....	16
4.4. Kelkit ilçesinin ekonomisi.....	17
5. BULGULAR	19
5.1. Familyalar.....	19
1. Adoxaceae	19
2. Apiaceae.....	19
3. Araceae.....	23
4. Asteraceae.....	23
5. <i>Berberidaceae</i>	33
6. Boraginaceae.....	34
7. Brassicaceae.....	35
8. Caryophyllaceae.....	36
9. Chenopodiaceae.....	37
10. Crassulaceae.....	39
11. Convolvulaceae.....	39

12. Cornaceae.....	40
13. Cucurbitaceae	40
14. <u>Cupressaceae</u>	41
15. Elaeagnaceae.....	42
16. Euphorbiaceae.....	42
17. Equisetaceae.....	43
18. Fabaceae	44
19. Fagaceae	48
20. Geraniaceae.....	48
21. Hypericaceae.....	48
22. Iridaceae.....	49
23. Juglandaceae.....	50
24. Lamiaceae.....	51
25. Liliaceae.....	59
26. Malvaceae.....	60
27. Moraceae	61
28. Oleaceae.....	62
29. Onagraceae	62
30. Orchidaceae	62
31. Paeoniaceae.....	64
32. Papaveraceae.....	65
33. Plantaginaceae.....	66
34. Plumbaginaceae.....	68
35. Pinaceae	68
36. Poaceae.....	69
37. Polygonaceae.....	72
38. Portulacaceae	73
39. Ranunculaceae	74
40. Rosaceae	75
41. Rubiaceae.....	83
42. Salicaceae.....	83

43. Santalaceae	86
44. Scrophulariaceae.....	86
45. Solanaceae.....	87
46. Urticaceae.....	88
47. Vitaceae.....	89
5.2. Tıbbi amaçlar için kullanılan diğer karışımlar.....	89
6. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	90
7. KAYNAKLAR.....	122
8. EKLER.....	126
EK 1. Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları.....	126
EK 2. Araştırma bölgemizden izlenimler.....	143
EK 3. Kaynak Kişiler.....	157
EK 4. Anket düzenlemiş olduğumuz okullar ve öğrencileri.....	165
EK 5. Görüşülen kişilere uygulanan anket soruları.....	172
EK 6. Öğrencilere uygulanan anket soruları.....	173
9. ÖZGEÇMİŞ.....	174
	Sayfa
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
KISALTMALAR.....	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	4
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	10
4. KELKİT HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	12
4.1. Kelkit ilçesinin coğrafi durumu.....	12
4.2. Kelkit ilçesinin iklimi.....	14
4.3. Kelkit ilçesinin su kaynakları, bitki örtüsü ve toprak yapısı.....	16
4.4. Kelkit ilçesinin ekonomisi.....	17
5. BULGULAR.....	19

5.1. Familyalar.....	19
1. Adoxaceae	19
2. Apiaceae.....	19
3. Araceae.....	23
4. Asteraceae.....	23
5. <i>Berberidaceae</i>	33
6. Boraginaceae.....	34
7. Brassicaceae.....	35
8. Caryophyllaceae.....	36
9. Chenopodiaceae.....	37
10. Crassulaceae.....	39
11. Convolvulaceae.....	39
12. Cornaceae.....	40
13. Cucurbitaceae	40
14. <u>Cupressaceae</u>	41
15. Elaeagnaceae.....	42
16. Euphorbiaceae.....	42
17. Equisetaceae.....	43
18. Fabaceae	44
19. Fagaceae	48
20. Geraniaceae.....	48
21. Hypericaceae.....	48
22. Iridaceae.....	49
23. Juglandaceae.....	50
24. Lamiaceae.....	51
25. Liliaceae.....	59
26. Malvaceae.....	60
27. Moraceae	61
28. Oleaceae.....	62
29. Onagraceae	62
30. Orchidaceae	62

31. Paeoniaceae.....	64
32. Papaveraceae.....	65
33. Plantaginaceae.....	66
34. Plumbaginaceae.....	68
35. Pinaceae	68
36. Poaceae.....	69
37. Polygonaceae.....	72
38. Portulacaceae	73
39. Ranunculaceae	74
40. Rosaceae	75
41. Rubiaceae.....	83
42. Salicaceae.....	83
43. Santalaceae	86
44. Scrophulariaceae.....	86
45. Solanaceae.....	87
46. Urticaceae.....	88
47. Vitaceae.....	89
5.2. Tıbbi amaçlar için kullanılan diğer karışımlar.....	89
6. TARTIşMA VE SONUÇ.....	90
7. KAYNAKLAR.....	122
8. EKLER.....	126
EK 1. Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları.....	126
EK 2. Araştırma bölgemizden izlenimler.....	143
EK 3. Kaynak Kişiler.....	157
EK 4. Anket düzenlemiş olduğumuz okullar ve ğrencileri.....	165
EK 5. Görüşülen kişilere uygulanan anket soruları.....	172
EK 6. Öğrencilere uygulanan anket soruları.....	173
9. ZGEMİş.....	174

KISALTMALAR

km. : Kilometre

km² : Kilometre kare

m. : Metre

mm. : Milimetre

m/sn. : Metre/saniye

°C : Santigrat derece

subsp. : Alttür

var. : Varyete

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Kelkit İlçe merkezi ve köyleri.....	13
Şekil 2. Kelkit ilçe merkezinden bir görünüm.....	14
Şekil 3. Kelkit'te Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı (°C).....	15
Şekil 4. Kelkit'te Ortalama Yağışın Aylara Göre Dağılımı (mm).....	16
Şekil 5. Kelkit'te En Yüksek Kar Örtüsü Kalınlığının Aylara Göre Dağılımı (cm).....	16
Şekil 6. Babakonağı yaylasından bir görünüm.....	17

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Bitki Taksonlarının Familyalara Dağılımı.....	91
Tablo 2. Fitocoğrafya Bölgelerine Göre Takson Yüzdesi.....	92
Tablo 3. Kelkit'te Yetişen Faydalı Bitkilerin Fitocoğrafik Bölgeleri ve Endemizm Durumları.....	92
Tablo 4. Bitkilerin Yerel Adları, Kullanılan Kısımları, Kullanım Amaçları ve Kullanım Şekilleri.....	97
Tablo 5. Bitkilerin Kullanım Amacına Göre (%) Oranları.....	112
Tablo 6. Bitkilerin Kullanılan Kısımlarına Göre (%) Oranları.....	113
Tablo 7. Bitkilerin Kullanım Şekillerine Göre (%) Oranları.....	113
Tablo 8. Kaynak Kişilerin Yaş Aralıkları ve (%) Oranları	114
Tablo 9. Çalışmamızın Sonuçları İle Yakın Bölgelerde Yapılan Çalışmaların Karşılaştırılması.....	118

1. GİRİŞ

Etnobotanik kelimesinin kökü olan etno- insanların çalışılması, botanik de bitkilerin çalışılması ya da bitki bilimi anlamına gelir. Etnobotanik, geniş anlamda, farklı insan topluluklarındaki bitki-insan ilişkilerini ifade etmektedir (Heinrich ve ark., 2004; Tütenocaklı, 2002; Graham, 2004). Ancak biz bugün etnobotanik için geniş anlamda “evrim süreci içinde insan-bitki ilişkileri” diyebiliriz. Daha dar anlamdaysa “bir yörede yaşayan halkın, yakın çevresinde bulunan bitkilerden çeşitli gereksinimlerini karşılamak üzere yararlanma bilgisi ve bitkiler üzerine etkileri” olarak özetleyebiliriz. Günümüzde sadece bitkilerin niçin kullanıldığı değil, aynı zamanda bitkilerin yetiştiği ortam şartlarının belirlenmesi konularına da odaklanmış olan etnobotanik teriminin kapsamı sürekli değişmektedir ve tanımı üzerinde kesin bir fikir birliği yoktur (Heinrich ve Ark., 2004; Yıldırım, 2004). Etnobotaniğin ortaya çıkışında, çeşitli hastalıkların tedavi edilmesi amacıyla binlerce yıldan beri tıbbi bitkilerin kullanılması büyük rol oynamıştır. Eski çağlardan günümüze kadar gelen etnobotanik kitapları veya belgeleri genellikle tıbbi bitkilerin kullanımı üzerinedir. Örneğin Hitit yazıtlarında, Mısır papirüslerinde, ilk çağlardan kalan kitaplarda hep tıbbi bitkilerin yerel adları ve kullanım şekilleri verilmiştir. Bitkilerden en çok gıda ve tedavi edici olarak yararlanılmakla beraber, yakıt, yapı malzemesi, süs eşyası yapımı, boyar madde ve büyü, nazar gibi inançsal amaçlı vb. kullanımlar da yaygındır (Heinrich ve ark., 2004; Tütenocaklı, 2002; Baytop, 1999)

Etnobotanik çalışmalar, yalnızca insanlarla bitkilerin yüzyıllardan beri devam eden karşılıklı etkileşimlerini kaydetmekle kalmaz aynı zamanda bu etkileşimden doğan sonuçların, kırsal kesimde yaşayan halkın gelişiminde kullanılmasına, biyolojik çeşitliliğin korunmasına, kullanılan, ihraç edilen ve tehlike altında olan türlerin belirlenmesi ile yasal düzenlemelerin yapılabilmesine de temel oluşturur. Ayrıca, hastalıklara dayanıklılık yönünden üstün olan bitkilerin kültüre alınmalarında, daha kalıcı renklere sahip solmayan boyaların elde edilebileceği yeni bitki türlerinin belirlenmesinde de kaynak oluşturabilmektedir (Sadıkoğlu, 1998; Özhatay ve ark, 1997).

Yüzyıllardan beri süregelen insan ve bitki arasındaki bağ sonucunda, günümüzde tüm dünyanın önemini kabul ettiği ve ciddi araştırmaların yapıldığı etnobotanik bilim dalı doğmuştur (Koçyiğit, 2005).

Etnobotanik araştırmalar, deneme yanılma yoluyla edinilmiş ve uzun bir zaman s¼reci sonucunda nesilden nesile aktarılarak g¼n¼m¼ze kadar ulaşan, çok değerli bilgileri yansıtan içerikleri ile bitkilerin bilimsel olarak değerlendirilmelerine ¼nemli katkıda bulunmaktadır. Zengin bir k¼lt¼rel mirasa sahip olan ¼lkemizin de etnobotanik açıdan oldukça kapsamlı bir bilgi hazinesi mevcuttur. Ancak, kırsal kesimden kentlere olan g¼lere ve gelişen teknolojiye paralel olarak, yeni nesiller bu hazinenin değerini bilmemekte ve bu bilgiler kullanılmadığı için kaybolma riski taşımaktadır. Bu nedenle çok değerli bu bilgilerimizin bir an ¼nce yazılı hale getirilme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu zorunluluk ¼lkemiz ekonomisi açısından da ¼nemlidir. Hangi b¼lgelerde hangi bitkilerden yararlanılabileceğinin tespiti, ancak etnobotanik çalışmalar ışığında belirlenebilecektir ve b¼ylece halktan alınan bilgiler halkın ekonomisine katkı sağlaması için geri d¼necektir (Sadıkoğlu, 1998; Başaran, 2003).

T¼rkiye Florası'na "Flora of Turkey and The East Aegean Islands (Davis, 1965-1988)" g¼re, T¼rkiye 174 familyaya ait 1251 cins ve 12.000'den fazla t¼r ve t¼raltı taksonu (alt t¼r ve varyete) ile oldukça zengin bir floraya sahiptir (Davis, 1965-1985; G¼ner ve ark., 2000).

T¼m Avrupa kıtasının yaklaşık 12.000 kadar bitki taksonuna sahip olduğu d¼ř¼n¼ld¼ę¼nde yurdumuzun bitki ¼rt¼s¼ bakımından nedenli zengin olduğu g¼r¼lmektedir (Ekim ve ark, 2000). Endemizm bakımından da yurdumuz oldukça zengindir. T¼m Avrupa ¼lkelerindeki toplam endemik takson sayısı yaklasık 2750 iken ¼lkemizdeki endemik t¼r sayısı 2891' dir. Bu sayıya endemik olan 497 alt t¼r¼ ve 390 varyeteyi d¼hil ettiğimizde toplam endemik takson sayısı 3750'den fazladır (G¼ner ve ark., 2000). T¼rkiye'de tıbbi olarak kullanılan bitkilerin sayısı kesin olarak bilinmemekle birlikte, 500 civarında olduğu tahmin edilmekte; yaklaşık 200 tıbbi ve aromatik bitkinin ihraç potansiyelinin olduğu belirtilmektedir (Baytop, 1999; Ekim ve ark, 2000; Aydın, 2004)

B¼t¼n bu bilgiler g¼z ¼n¼ne alındığı zaman, ¼lkemizin bu konuda b¼y¼k bir çalışma potansiyeline sahip olduğu g¼r¼lmektedir. Ayrıca bilimsel verilerin halkla b¼t¼nleřebilmesi için yerel bitki adlarının da tespit edilerek g¼ncelleřtirilmesi gerekir. Bu konu da yine, etnobotanik çalışmaların ¼nemli bir parçasını oluşurmaktadır (Kendir ve G¼ven, 2010).

Çalışmamızda Doğu Karadeniz B¼lgesinin G¼m¼řhane ili sınırları içerisinde bulunan

Kelkit ilçe merkezi ve köylerinde halkın faydalandığı bitkileri araştırdık. Ülkemizde belirlenen 144 Önemli Bitki Alanı (ÖBA) bulunmaktadır (Özhatay ve ark., 2005; Özhatay, 2006). Bu Önemli Bitki Alanlarından üç tanesi (Sipikor Dağı, Pöske dağı, Karadağ) Kelkit-Erzincan sınırında yer almaktadır. Kelkit'te Kandemir ve ark. (2012) tarafından yapılan floristik çalışma sonucunda 1098 çeşit bitki saptanmıştır. Bunların 139 tanesi endemiktir. Kelkit'in İran-Turan ve Avrupa-Sibirya fitocoğrafya bölgeleri arasında geçiş bölgesi konumunda olması bu coğrafyanın bitki zenginliğine temel teşkil etmiştir. Kelkit çevresinin çalışma için seçilmesinin başlıca sebepleri arasında;

- * İlgili alanın özellikle endemik bitkiler açısından oldukça zengin oluşu ve topoğrafik değişkenliği,
- * Çalışma alanının Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu coğrafik bölgeleri arasında geçiş kuşağında bulunması,
- * Bölgenin genelde dağlık, yüksek ve karasal ancak ılıman bir iklimi olması,
- * Bölgenin kayalık, dağ yamacı, orman, dere kenarı, ve step gibi değişik habitatlara sahip olması,
- * Daha önce bölgede herhangi bir etnobotanik araştırma yapılmamış olması,
- * Küresel ve ulusal ölçekte tehdit altında olan birçok türün çalışma sahamızda bulunması,
- * İnsanların ilaç ve gıda ihtiyaçlarını daha kolay yollardan karşılamayabilmesi nedeniyle etnobotanik bilgilerin her geçen gün kaybolması,
- * Bitkileri hayatının her safhasında kullanan eski kuşak insanların dünyadan ayrılmaları ile sahip oldukları bilgilerin tamamen yok olup gitmesi kaygısı gelmektedir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Korkmaz ve Tekin'in 2012 yılında Üzümlü (Erzincan) İlçesi'nde yaptığı araştırma sonucunda alanından toplanan 29 familyaya ait 65 türün tıbbi amaçlı olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bitkilerin 24 tanesinin meyveleri, 18 tanesinin çiçekleri, 15 tanesinin yaprakları, 7 tanesinin tohumları, 6 tanesinin kökleri, 6 tanesinin dalları ve 1 tanesinin de gövdesinin kullanıldığı ortaya konulmuştur. Tür sayısı bakımından ilk üç familya sırasıyla şunlardır; Rosaceae familyası 12 bitki türü ile ilk sırayı, Asteraceae 6 bitki türü ile ikinci sırayı ve Lamiaceae familyası 5 bitki türü ile üçüncü sırayı almaktadır.

Korkmaz ve Tekin'in (2012) Üzümlü (Erzincan) İlçesi'nde Gıda Olarak Tüketilen Doğal Bitkiler üzerine yaptıkları araştırma sonucunda alandan toplanan bitkilerden 26 familyaya ait 64 türün gıda olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bitkilerden 31 tanesinin yaprakları, 23 tanesinin meyveleri, 5 tanesinin çiçekleri, 5 tanesinin tohumları, 5 tanesinin dalları, 5 tanesinin gövdeleri ve 2 tanesinin kökünün gıda olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur. Bitkilerden bazılarının herhangi bir işlem uygulanmadan gıda olarak tüketildiği, bazılarının başta yemeklerde olmak üzere, salata ve börek iç malzemesi olarak kullanıldığı ve bazılarının da baharat olarak tüketildiği tespit edilmiştir. Tür sayısı bakımından ilk üç familya sırasıyla şunlardır; Rosaceae 12 bitki türü ile ilk sırayı, Asteraceae ve Apiaceae 5'er bitki türü ile ikinci sırayı ve Polygonaceae 4 bitki türü ile üçüncü sırayı almaktadır.

Kandemir ve Türkmen'in, 2001 ve 2006 yılları arasında yaptığı çalışmada Üzümlü ile Sakaltutan (Erzincan-Gümüşhane) arasında kalan bölgenin florası tespit edilmiştir. Çalışma sırasında 5210 bitki örneği toplanmıştır. Araştırma alanından, 73 Familya ve 344 cins'e ait 960 takson (tür ve tür altı kategoriler) belirlenmiştir. En çok tür içeren familyalar sırasıyla, Asteraceae (152 takson), Brassicaceae (78 takson), Fabaceae (73 takson), Caryophyllaceae (64 takson) ve Lamiaceae (62 takson)'dir. En fazla takson içeren cinsler sırasıyla, *Astragalus* L. (30), *Silene* L. (27), *Allium* L. (18), *Tanacetum* L. (14), *Centaurea* L. (13) ve *Alchemilla* L. (13)'dir. Endemik taksonların sayısı 211 ve endemizm oranı % 21,95'dir. Bitki coğrafyası elementlerinin dağılımı, İran-Turan 327 (% 6,3)

34,02), Avrupa-Sibirya 65 (% 6,76), Akdeniz 22 (2,28) ve floristik bölgesi bilinmeyen 569 (% 59,2) şeklindedir. 151 takson B7 karesi için yeni kayıttır.

Kandemir ve Beyazoğlu (2002)'nin "Köse Dağları'nın (Gümüşhane) Tıbbi ve Ekonomik Bitkileri" adlı çalışmasında 195 tür ve tür altı kategoriye ait taksonun, tıbbi ve ekonomik kullanım amaçları belirtilmiştir.

Tekin'in 2010-2011 yılları arasında Üzümlü (Erzincan) ilçesinde yapmış olduğu lisansüstü tez çalışmasında 44 familyaya ait 140 taksonun etnobotanik kullanımı belirlenmiştir. Bitkilerin gıda (60), tedavi (62), yem (28), eşya (9), süs (18), yakacak (8) ve diğer (7) amaçlarla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çubukçu ve Melikoğlu'nun (1999) Giresun İli Bitkileri ve Halk İlaçları adlı çalışmasında; Giresun ilinde yetişen 181 tıbbi bitki ve 52 zehirli bitki tespit edilmiştir. Yöreden sağlanan 17 materyal ve kaynaklardan saptanan 31 bitkinin kimyasal bileşimleri belirlenip yöresel kullanımları ile bilinen etkileri ve kullanımları karşılaştırılmıştır.

Özgen ve Çoşkun'un (2004) Erzurum'a bağlı Ilica ilçesinde yaptığı araştırmada 52 bitki türünün halk tarafından tedavi amacıyla kullanıldığı saptanmıştır.

Özgen ve ark. (2000) Ilica (Erzurum)'da yaptığı çalışmada 60 faydalı bitki teşhis edilmiştir. 42 bitkinin yiyecek, 11 bitkinin yakacak, 2 bitkinin boyamada, 1 bitkinin inşaat malzemesi olarak ve 9 bitkinin de çok amaçlı kullanımı saptanmıştır.

Özgökçe ve Özçelik (2004)'in Doğu Anadolu Bölgesi'nde (Van, Hakkâri, Siirt, Batman, Bingöl, Tunceli, Erzurum, Erzincan, Elazığ, Malatya, Ağrı, Kars, Muş ve Bitlis) yapmış olduğu araştırmada bölgede yetişen ve değişik amaçlarla kullanılan 71 faydalı bitki hakkında bilgi verilmiş, tıbbi kullanımları belirtilmiştir.

Arslan (2005)'in Dereli (Giresun)'de yaptığı çalışmada 104 bitki örneğinden 69 taksonun tıbbi amaçla kullanıldığı kaydedilmiştir.

Aksakal ve Kaya (2008) “ Erzurum ve Çevresinde Halk Tarafından Gıda Amaçlı Olarak Kullanılan Bitkiler ” adlı makalede çoğunlukla Lamiaceae (Ballıbabagiller), Rosaceae (Gülgiller), Apiaceae (Maydanozgiller) ve Asteraceae (Topluçiçekgiller) familyalarına ait 72 tür belirlemiştir. Bu türlerin Latince isimlerinin yanı sıra yöresel isimleri ve kullanılan kısımları saptanmıştır. Belirlenen bitkilerin çiğ veya pişirilerek tüketildiği, bazılarının baharat, bazılarının ise turşu yapımında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sağiroğlu ve ark. (2012)’nin yaptığı bu çalışmada Hayrat (Trabzon)-Kalkandere (Rize) ve çevresinin etnobotanik özellikleri araştırılmıştır. Araştırma alanında Haziran-Ağustos (2010) aylarında 14 ayrı yerleşim yerinde arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda 49 familyaya ait 101 takson tespit edilmiştir.

Cansaran ve Kaya (2010), “Contributions of the ethnobotanical investigation carried out in Amasya district of Turkey” adlı makalede 50 kaynak kişi ile görüşülmüş ve 350 bitki örneği toplanılmış olup, 12’si Türkiye’ye endemik olmak üzere toplam 257 takson belirlenmiştir. Bu taksonlardan, 127 gıda, 93 ilaç, 12 yakacak, 16 yem, 60 el sanatları alanındaki kullanımın yanı sıra 49 bitki türünün de farklı alanlarda yararlı oldukları tespit edilmiştir.

Ezer ve Arısan (2006) “Folk Medicines in Merzifon (Amasya, Turkey)” adlı makalede, 35 bitki ve 4 hayvan türü ile 3 hayvansal ve 1 inorganik kaynağın çeşitli şekillerde halk ilacı olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu çalışmada, kullanılan halk ilaçlarının yöresel adları, bitkilerin tedavide kullanılan kısımları, kullanma şekli ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bitkisel halk ilaçları en çok sindirim sistemi hastalıkları ile kalp ve dolaşım sistemi bozukluklarına karşı kullanıldığı belirtilmiştir. Bu çalışmada 4 türe ait yeni yöresel ad ve 6 bitkiye ait farklı kullanımlar tespit edilmiştir.

Malyer ve ark. (2004), “Tekirdağ ve Çevresindeki Aktarlarda Satılan Bazı Bitkiler ve Tıbbi Kullanım Özellikleri ” adlı çalışmada, Tekirdağ ve yakın çevresindeki aktarlar ile üç köy halkından elde edilen bilgiler doğrultusunda tedavi amacıyla sıklıkla kullanılan ve yabani olarak yetişen bitkilerin hangileri olduğu ve bu bitkilerin hangi amaçlarla nasıl

kullanıldığını belirtmişlerdir. En çok kullanıma sahip olan 40 bitkinin tür teşhisi belirlenerek tıbbi kullanım özellikleri yöresel olarak araştırılmıştır.

Gençler Özkan ve Koyuncu (2005), “Traditional Medicinal Plants Used in Pınarbaşı Area (Kayseri-Turkey)” adlı çalışmada, Pınarbaşı'nda geleneksel halk ilacı olarak kullanılan 25 familyaya ait 44 bitki türünün kullanılış nedenleri ve uygulanış şekillerini saptamışlardır.

Güneş ve Özhatay (2011), “An ethnobotanical study from Kars (Eastern) Turkey” adlı çalışmada, Kars ve çevresindeki köylerde bitkilerin halk arasındaki kullanımlarını saptamışlardır. Köylere ulaşım zor olmasına rağmen, görüşmeler yöre halkı ile yüz yüze röportaj şeklinde yapılmıştır. Bu çalışmada 32 familyaya ait kullanımı olan toplam 95 takson saptanmıştır. Bitkilerin kullanımları, ilaç, gıda ve diğer kullanımlar olmak üzere 3 kategoride verilmiştir. Tablolarda bitkilerin bilimsel adları, yöresel adları, familyaları, kullanılan kısımları ve kullanım şekilleri bilimsel adlarına göre alfabetik olarak verildiği belirtilmiştir.

Özgen ve ark. (2012), “Folk Medicines in the Villages of Ilıca District (Erzurum, Turkey)” adlı çalışmalarında, Erzurum iline bağlı ılıca ilçesi köylerinde geleneksel olarak tedavi amacıyla kullanılan bitkileri saptamak amacıyla gerçekleştirmişlerdir. Tedavide kullanılan bitkilerin familyaları, latince isimleri, yöresel isimleri, kullanımları ve uygulama şekilleri saptanmıştır. Köy halkı tarafından, 29 familyaya ait 70 tür, romatizma, deri hastalıkları, solunum hastalıkları, mide rahatsızlıkları, uriner sistem enfeksiyonları ve hemoroit gibi rahatsızlıklarda kullanıldığı belirtilmiştir.

Kendir ve Güvenç (2010) “Etnobotanik ve Türkiye’de Yapılmış Etnobotanik Çalışmalara Genel Bir Bakış” adlı çalışmalarında, 1998–2008 yılları arasında gerçekleştirilen 91 etnobotanik çalışmayı değerlendirip özetlemişlerdir. Çalışmaların incelenmesi sonucu, en fazla etnobotanik çalışmanın İç Anadolu Bölgesi’nde yapıldığı ve halkın, bitkileri en çok tedavi amacıyla ve gıda olarak kullandığı tespit edilmiştir.

Alparslan'ın 2011 de yaptığı "Ergan Dağı (Erzincan)'nın Etnobotanik Özellikleri" adlı lisansüstü tez çalışmasında 42 familyaya ait toplam 125 taksonun, 82'si gıda, 56'sı tıbbi, 22'si yem, 4'ü eşya, 3'ü süs, 2'si balık ağı ve 6'sı yakacak amacıyla kullanıldığı belirlenmiştir. Yöre halkı tarafından 6 bitkiye sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir kullanımı bulunmadığı tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda etnobotanik özellikleri bakımından 35 bitkiye ait verilerin mevcut literatürlerle örtüştüğü, 84 bitkinin ise farklı kullanımlarının olduğu tespit edilmiştir.

Uycan Saraç, D. (2013) yaptığı lisansüstü tez çalışmasında, Rize ilindeki 5 ilçede kullanılan bitkilerin etnobotanik özellikleri, kullanım alanları ve yerel isimleri tespit edilmiştir. Araştırma alanında saptanan 56 familyaya ait 113 taksonun, 78'i tedavi, 43'ü gıda, 19'u hayvanlarda tedavi ve yem, 8'i baharat ve çay, 26'sının ise farklı amaçlarla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yeşilada ve ark. (1993)'nın Akdeniz Bölgesinde yaptıkları araştırmada 69 bitki türünün halk ilacı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sezik ve ark. (2001) 'nın İç Anadolu Bölgesinde (Ankara, Kayseri, Niğde, Konya, Karaman) yaptıkları araştırmada 103 bitki türünün halk ilacı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Honda ve ark. (1996)'nın Batı Anadolu'da (Afyon, Kütahya, Denizli, Muğla, Aydın) yaptıkları araştırmada 40 familyaya ait 91 bitki türünün halk ilacı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sezik ve ark. (1991) Kuzeydoğu Anadolu (Artvin, Rize, Bayburt, Trabzon, Gümüşhane)'da yaptıkları araştırmada 18 bitki taksonunun tıbbi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çelikel (2002)'in Kayseri'de yaptığı çalışmada toplanan 348 taksondan 43 tanesinin kültür bitkisi, 9 tanesinin zehirli bitki, 11 tanesinin de endemik bitki olduğu saptanmıştır. Ayrıca bunlardan 246'sı ilaç, 70'i gıda, 8'i boya, 24'ünün ise hem ilaç hem de gıda, birer

tanenin de süpürge, güzel koku verici ve temizlik maddesi olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Bulut (2005); Narman (Erzurum)' da yaptığı çalışmada 28 familyaya ait 52 bitki türünün tedavi amacıyla kullanımı belirtilmiştir. Hakkında bilgi verilen ancak örneği bulunmayan 3 tane bitki örneğinin de tıbbi kullanımına yer verilmiştir. Ayrıca yabancı olarak yetişen ve gıda olarak kullanılan 27 bitki, kültürü yapılan ve gıda olarak kullanılan 16 bitki, 6 tane kültürü yapılan yem bitkisi, 1 tane boyamada kullanılan bitki, 1 tane temizlikte, 1 tane diğer amaçlar için kullanılan, 7 tane de dışarıdan temin edilen ve ilaç olarak kullanılan bitkilere yer verilmiştir.

Bayrak ve ark. (2006) tarafından Ordu ve Samsun arasında yaptıkları araştırmada 26 familyaya ait 52 tane yabancı bitkinin halk tarafından yiyecek olarak kullanımı ortaya konmuştur.

Yapıcı ve ark. (2009) yaptığı bu çalışmada Kurtalan (Siirt) ilçesinden tespit edilen bazı bitkilerin, etnobotanik özellikleri ve yerel isimleri araştırılmıştır. Çalışma materyalini, araştırma alanında yetişen bazı tohumlu bitkiler oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda 34 taksonun yerel isimleri, tıbbî ve gıda maddesi olarak kullanımları ile diğer etnobotanik özellikleri verilmiştir.

Türkan ve ark. (2006) yaptığı çalışmada Ordu ili ve çevresinde besin ve halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış bunlardan 35 türün Latince adları, yöresel adları, kullanılan kısımları ve kullanım amaçları listelenmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bitki numuneleri 2013 yılının Eylül ve 2014 yılının Ağustos ayları arasında uygun vejetasyon dönemlerinde Kelkit ilçe merkezinden, köylerinden ve yaylalarından toplanmıştır. Etnobotanik verileri toplamak için ilçe merkezine ve köyelerine gidilerek yöre halkıyla görüşülmüştür. Bitkilerin etnobotanik özelliklerinin tespiti için; köy halkı, köy kahvehaneleri, yaylaya göç etmiş köylüler, bitkisel ürünleri satışı sunan ve satın alan köylüler, arıcılar ve çobanlarla görüşülmüştür. İlçe merkezinde ise ilçe sakinleri, dolmuş durakları, kahvehaneler, hastahane, ve okullar ziyaret edilerek anket düzenlenmiştir. Bitkilerin ve görüşme yapılan kişilerin fotoğrafları çekilmiştir.

Verilerin derlenmesi için ilçe merkezine, 5 beldeye ve 50 köye gidilerek toplam 292 kişi ile görüşülmüştür. Bu görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Görüşülen kişilere düzenlenen anket soruları EK 5'te belirtilmiştir. Ayrıca ilçe merkezinde bulunan Gazi Anadolu Lisesi'nden 71, Kelkit Anadolu Lisesi'nden 93, Behiye-Mustafa Doğan Ortaokulu'ndan 87 öğrenci ile anket yapılarak şifalı bitkilerle ilgilenen, bitkileri kullanan kişilerin tespiti yapılmış akabinde o kişilere ulaşıp bilgi alınmıştır. Öğrencilere sorulan anket soruları EK 6'da belirtilmiştir. Veriler derlendikten sonra bilgileri veren kişiler numaralandırılmış ve çalışmanın bulgular kısmında hangi bilgiyi verdiği yazılmıştır. Verilen bilgiyi müteakiben kaynak kişi numarası parantez içerisinde belirtilmiştir. (Örnek: Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71)). Kaynak kişiler listesi EK.3'te verilmiştir.

Toplanan bitki örnekleri bilinen herbaryum teknikleri ile preslenerek kurutulmuştur. Bitki örnekleri "Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Davis, 1965-1988); Güner ve ark. (2000)" adlı eserden yararlanılarak teşhis edilmiştir. Teşhis edilen örnekler Kandemir ve ark. tarafından belirlenen Kelkit florası (2012) ve Biyoloji bölümümüzde henüz kurulma aşamasında olan herbaryumda bulunan örneklerle karşılaştırılarak kesinlik kazandırılmıştır. Herbaryum kartonlarına yapıştırılan ve etiketlenen örneklerimiz, kurulum aşamasında olan Erzincan Üniversitesi Herbaryumu'nda muhafaza edilmektedir.

Araştırma sonuçları bulgular kısmında familyalar başlığı altında alfabetik sıraya göre verilmiştir. Bulgular kısmında bitkilerin bilimsel adları, yerel adları, lokaliteleri,

kullanılan kısımları, kullanım amaçları ve kullanım Şekilleri, sırası ile verilmiştir. Ayrıca tüm taksonların fitocoğraya bölgeleri ve endemiz durumları da belirlenmiştir.

4. KELKİT HAKKINDA GENEL BİLGİLER

4.1. Kelkit İlçesi Coğrafi Durumu

Kelkit ilçesi kendi adıyla anılan ovanın üzerinde, Kelkit Çayı'nı oluşturan derelerin birleşim noktasında kurulmuştur. Deniz seviyesinden yüksekliği 1400 metredir. Gümüşhane'nin gerek nüfus ve gerekse yüzölçümü itibariyle en büyük ilçesidir. Kelkit'in 6 belediye örgütü, 64 köyü vardır. İlçenin merkez nüfusu 20.000 köylerle birlikte nüfusu 40.000, yüzölçümü 1505 km² dir. Topraklarını doğuda Bayburt, batıda Şiran ilçesi, kuzeyde Gümüşhane şehir merkezi ve Köse, güneyde de Erzincan topraklarının çevrelediği Kelkit, kuzeyde Gümüşhane ve Köse dağlarıyla güneyde uzanan Sipikor, Çimen ve Pöske dağlarının arasında geniş bir vadide kurulmuştur. Kelkit Çayı ve kollarının yanı sıra su kaynaklarının zengin olduğu ilçe, rengarenk çiçekler, kavak ve söğüt ağaçları arasında adeta millî bir park görüntüsüyle bir cazibe merkezi olma yolundadır (Anonim, 2014).

Şekil 1. Kelkit İlçe merkezi ve köyleri

Şekil 2. Kelkit ilçe merkezinden bir görünüm

4.2. Kelkit İlçesinin İklimi

Kelkit, 39. - 40. boylamlar ile 40. - 41. enlemler arasında yer almaktadır. Yazlar sıcak ve az yağışlı, sonbahar ve ilkbahar yağışlı, kışlar ise soğuk yağışlı ve uzundur. Kelkit'in coğrafi açıdan ilginç bir özelliği vardır. Kelkit her ne kadar Karadeniz Bölgesinde yer alıyorsa da, tamamiyle Karadeniz Bölgesiyle değil, genel olarak Doğu Anadolu Bölgesinin coğrafi özellikleriyle örtüşen iklim verileriyle karşımıza çıkmaktadır. Bu görüşü pekiştiren nedenler arasında, Kelkit'in özellikle Gümüşhane'ye nazaran daha geniş düzlüklerinin (Kelkit Ovası, Mormoç Ovası gibi) olması, deniz seviyesine göre en alçak kesiminin dahi 1350 m'yi bulan yüksekliği, yıllık ortalama yağış miktarının çok düşük olması, yaz kuraklığının etkili ve egemen olması, steplerin geniş yer tutması, arpa, buğday, şekerpancarı ve patates gibi daha çok karasal iklim koşullarında yetişen ürünlerin yaygın olarak üretiliyor olması sayılabilir. Dolayısıyla, Gümüşhane'nin güneyinde denize

paralel olarak sıralanan ve bazı kesimlerde yüksekliği 2500 metreyi bulan Gümüşhane dağlarının deniz etkisinin Kelkit'e sokulmasını büyük ölçüde engellemektedir. Kelkit'in deniz seviyesine göre yüksekliği, Türkiye ortalamasının çok üzerindedir. Bu da deniz seviyesine göre sıcaklık farkının 7 derece olmasına neden olmaktadır (Anonim, 2013).

Genel nem oranı, Doğu Anadolu Bölgesinden yüksek, Karadeniz bölgesinden ise düşüktür. Nasıl Gümüşhane dağları deniz tesirinin Kelkit'e sokulmasını engelliyorsa, aynı şekilde Otlukbeli Dağları da karasal iklimin Kelkit'e sokulmasını ve genişlemesini engellemektedir. Bu durum ise Kelkit'in coğrafi anlamda tam bir 'geçiş' bölgesi olduğunu göstermektedir (Anonim, 2013).

Kelkit meteoroloji istasyonu 1954 yılında başlattığı iklim verilerini ölçüm çalışmalarına 1990 yılında son vermiştir. Kelkit meteoroloji istasyonunun 36 yıllık verilerine göre Kelkit'te yıllık ortalama sıcaklık 6.9 °C'dir (Anonim, 2013).

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	ORT
-6.9	-4.7	1.1	7.4	11.7	15.1	18.7	18.2	14.6	8.6	2.7	-3.2	6.9

Şekil 3. Kelkit'te Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı (°C)

Kelkit'te esen en hakim rüzgar Güney Rüzgarı'dır. Bu rüzgara halkımız arasında Karayel denilmektedir. Kelkit'te yazları sıcak ve kuraktır. Kışları ise soğuk ve yağışlıdır. Yıllık ortalama bağıl nem %58'dir. Yıllık açık gün sayısının 64 günü bulunduğu Kelkit'te bu değer yarıya yakını karasallığın tesiriyle yaz aylarında yaşanır. Bulutlu gün ortalama 233 günü bulur. En fazla yağış bahar aylarında görülür. Kelkit'te yıllık ortalama yağışlı gün sayısı ise 66.5'dir (Anonim, 2013).

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
20.7	23.2	33.7	52.4	52.9	43.8	13.4	8.81	16.1	32.4	32.1	24.6

Şekil 4. Kelkit'te Ortalama Yağışın Aylara Göre Dağılımı (mm)

O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A
42	44	51	27	-	-	-	-	-	-	47	32

Şekil 5. Kelkit'te En Yüksek Kar Örtüsü Kalınlığının Aylara Göre Dağılımı (cm)

4.3. Kelkit İlçesinin Su Kaynakları, Bitki Örtüsü ve Toprak yapısı

Kelkit'in her tarafından fışkıran ve yörede göze, pınar, pahar gibi isimlerle anılan su kaynakları mevcuttur. Kelkit'in Doğankavak, Yeşilova, Deredolu, Kozoğlu, Yeniyol ve Çambaşı köylerinde ise madensuyu kaynakları tespit edilmiştir. Kelkit'in tam ortasından akan Kelkit Çayı, Yeşilirmak'ın en uzun koludur. Toplam uzunluğu 320 km'dir (Anonim, 2013).

Kelkit Çayı, üç büyük derenin Kelkit yakınlarında buluşması sonucu oluşmuştur ki bu dereler, Balahor, Koşmaşat ve Dayısı dereleridir. Dayısı deresi, Karaçayır Köyünün güneyinde Koşmaşat deresiyle birleşir. Balahor deresiye Kelkit'in kuzey-doğusunda bu suya katılır. Ovaya inen akarsu ve derelerle büyüyen Kelkit Çayı, güney-doğu istikametinde Suşehri ovasına ulaşır. Kelkit Çayı'na suyunu veren dereler, İsgah (Özen), Kom, Şen, Havsı, Sidirge, Hırzırı (Çambaşı) ve Eymür dereleridir. Düzensiz bir akış rejimine sahip bulunan Kelkit Çayı'nın ortalama akış miktarı 21.1 Metreküp/sn'dir (Anonim, 2013).

Kelkit'te toprak örtüsü olarak, alçak kesimlerde kavak, ardıç ve meşe türleri görülürken, yüksek kesimlere çıkıldıkça sarı çam, titrek kavak (dağ kavağı) ve meşe türleri görülür. Step alanlardaki toprak örtüsüye, yaygın olarak kuşburnu, geven, yabani kekik, sığır kuyruğu, dağ reyhanı ve benzeri yabani bitkilerle kaplıdır (Anonim, 2013).

Kelkit ve çevresinde görülen toprakların temel karakterini, büyük ölçüde iklim, topoğrafya ve ana kaya faktörleri belirlemiştir. Bu faktörlerin kısa mesafeler içinde gösterdiği farklılaşmaya bağlı olarak yörede değişik toprak tipleri oluşmuştur. Sahada ağırlıklı olarak zonal ve azonal toprakların yaygın olduğu görülmektedir. Bunların başlıcaları kahverengi topraklar, kahverengi orman toprakları, kestane rengi topraklar ile alüviyal ve koluviyal topraklardır. Ayrıca bölgede toprak örtüsünden yoksun, çıplak kaya ve molozlarla kaplı kesimlere de rastlanır (Akpınar, 2001).

Kelkit birinci derecede deprem bölgesinde yer almaktadır. Doğu Anadolu Fay Hattının bir uzantısı olan Erzincan ili Kelkit'e sadece 70 km mesafededir (Anonim, 2013).

Şekil 6. Babakonağı yaylasından bir görünüm

4.4. Kelkit ilçesinin Ekonomisi

İlçenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bölgede tarla tarımı oldukça yaygındır ve genellikle hayvancılığa dayalı tarım yapılmaktadır. Başlıca ürünler arasında; şeker pancarı (gün geçtikçe azalıyor), buğday, arpa, patates (gün geçtikçe azalıyor), fasulye (gün geçtikçe azalıyor), silajlık mısır, yonca, korunga, fiğ gelmektedir. Bahçe bitkileri

yetiştiriciliği, arıcılık, Örtü Altı Bitki Yetiştiriciliği (Seracılık), meyvecilik gibi tarımsal üretimler söz konusudur (Anonim, 2014).

Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı ilçede besi sığırıcılığı ön plandadır. Kelkit'te Alabalık yetiştiriciliği, Organik Tarım ve Organik Süt Sığırıcılığıda yapılmaktadır. Modern kovanlarla arıcılık yapılmaktadır. Son yıllarda ilçenin simgesi haline gelen zilli kilim dokumacılığı ve dericilik iyi gelişmiştir. Ayrıca ilçe topraklarında linyit kömürü yatakları bulunmaktadır (Anonim, 2014).

5. BULGULAR

5.1. FAMILİYALAR

1. ADOXACEAE

1. *Viburnum lantana* L.

Yerel adı: Gilaburu, girebolu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Babakonağı köyü, Alabalık Tesisleri mevki, tepe yamacı, 1650 m, 13.09.2013

Kullanılan kısmı: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Suyu çıkarılır. Böbrek taşı düşürür (12, 13, 128, 45, 110, 115), idrar söktürücüdür (255, 256, 258, 259). Şeker hastalığı (121, 12) ve prostat için faydalıdır (12), idrar yolu iltihabı için faydalıdır (128) vücuttaki toksin maddeleri atar (18). Nefes darlığına (114) iyi gelir.

2. *Sambucus ebulus* L. (EK 1: Şekil 28)

Yerel adı: Kokmuş ot, mürver

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü Beldesi yolu, yol kenarı, 1370 m., 23/06/2014

Kullanılan kısım: Petaller (çiçek)

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir. Üst solunum yolları rahatsızlıklarına faydalıdır (223, 224, 225). Antiviraldir (3).

2. APIACEAE

3. *Anethum graveolens* L.

Yerel adı: Dere otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m, 20/06/2014

Kullanım amacı: Gıda, Tıbbi

Kullanım şekli: Çiğ olarak yenir. Çayı demlenir. Mideye faydalı (96, 97, 98) grip (161), bağışıklığı artırır (162).

4. *Daucus sp.* (EK 1: Şekil 19)

Yerel adı: Gımı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, köy içi, bahçe kenarı, hendek üstü, 15/05/2014, 23/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır (68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75).

5. *Daucus carota L.*

Yerel adı: Havuç

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m, 20/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Çiğ olarak yenir. Gözü kuvvetlendirir.(2)

6. *Eryngium billardieri DELAR* (EK 1: Şekil 20)

Yerel adı: Çakır diken, boğa diken

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren, Komyolları, 1500 m, 14/05/2013

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Gövdesinin kabuğu soyularak yenir (9) Hepatit hastalığı, karaciğer yağlanmasına (233) iyi gelir.

7. *Falcaria falcarioides* (BORNM. ET WOLFF) WOLFF

Yerel adı: Kazayağı

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m, 20/06/2014

Kullanılan kısım: Gövde ve yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır (8, 20, 77, 104, 117).

8. *Petroselinum crispum* L.

Yerel adı: Maydanoz

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m, 20/06/2014

Kullanılan kısmı: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Suyu çıkarılır, çiğ yenir.

Anne sütünü artırır, yüksek tansiyonu düşürür. Yüzdeki sivilce lekelerine faydalıdır (1) iştah açıcı, göz rahatsızlığı (18), zayıflamak (169, 7), idrar yolları iltihabı (7) için kullanılır. Vücutta fazla tüylenmeyi engeller, hormon bozukluğunu düzenler (144). Maydanoz (Isırganla kaynatılınca); prostat, böbrektaşı, idraryolları (145, 146, 147, 266) rahatsızlıklarına iyi gelir. İdrar söktürür, böbrekleri besler (167). Vücuttaki iltihaplar için (33, 186, 243, 246, 247) sivilceyi ve karaciğer yağlanmasını önlemek için (188) kullanılır. Bağırsakları çalıştırır (189) kan şekeri düşürür. Kaynatılarak içilince vücuttaki ödemleri atar (1).

- 2- Karışım şeklinde kullanılır. Kaynatılıp çayı içilir

- Maydanoz + Sarımsak (*Allium sativum*) + Limon (*Citrus sp.*); damar açıcıdır (5).
- Maydanoz + Kekik (*Thymus*) + Kiraz sapı (*Prunus avium*) + Soğan kabuğu (*Allium cepa*) kaynatılır içilir; iltihap sökücüdür(31)
- Maydanoz + Kiraz (*Prunus avium*) sapı; iltihaplı eklem romatizması ve şeker hastalığına faydalıdır(262,263).
- Maydanoz + Vişne sapı (*Prunus cerasus*) + Isırgan (*Urtica dioica*) + Kuşburnu (*Rosa montana*) 15 dk kaynatılıp içilir; iltihaplı romatizmaya faydalıdır (264, 265, 266).

Yan etki: uzun süre kullanımı böbrekleri tahriş eder.

9. *Pimpinella anisetum* BOISS. ET BAL. (EK 1: Şekil 21)

Yerel adı: Anason

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü Beldesi yaylası, otlak alan, 1750 m., 24/06/2014

Kullanılan kısmı: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Demlenerek çayı yapılır.

Mide-bağırsak şişkinliklerinde (3, 233), anne sütü artırıcı (233) gaz söktürücüdür (3), astım-bronşit, öksürük, balgam, ağız kokusu, uykusuzluk problemlerine iyi gelir (232). Mide rahatsızlıkları (221) ve adet sancısı için kullanılır (50).

10. *Pimpinella corymbosa* BOISS. (EK 1: Şekil 22)

Yerel adı: Ezerteli, yaban kerevizi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, komatır dağı, dağın yamacı, 1500 m., 17/06/2013

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Böbrek sancısı, adet sancısını keser (47),
- 2- Aroma vermesi için turşulara konur (137).

11. *Prangos pabularia* LINDL.

Yerel adı: Çakşır otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, komyolları, 1500 m., 14/05/2013

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, yakacak, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Macun yapılır.
Vücut direncini artırır (233), kısırlık için faydalıdır (152). Kuvvet vericidir (152). Hazımsızlık (58), Sindirim sistemi (211) Şeker hastalığı (80, 83, 98, 99, 100, 123) kökleri kısırlık için faydalıdır (61).
- 2- Suyu çıkarılır. 2 öğün aç karnına içilir; sperm oluşumu için kullanılır (152).
- 3- Yakacak olarak kullanılır (10).
- 4- Hayvanların üreme potansiyelini artırmak için bitkinin tamamı dövülerek yeme karıştırılır (10).
- 5- Kökünden turşu yapılır. Gıda bozulmasını engellediği için peynire katılır (15).

3. ARACEAE

12. *Arum elongatum* STEVEN (EK 1: Şekil 23)

Yerel adı: Yılan bıçağı, Kalem

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Babakonağı Yaylası, dere kenarı, sulak alan, 1850 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Dişi organı

Kullanım amacı: Eşya

Kullanım şekli: Kalem yapılıdır (9,10,290).

4. ASTERACEAE

13. *Achillea biebersteini* AFAN. (EK 1: Şekil 2)

Yerel adı: Sarı civanperçemi

Lokalite: Kelkit: Sütveren, komyolları, 1500 m, 17/06/2013

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, boya

Kullanım şekli:

1- Kaynatılarak çay olarak içilir.

Böbrektaşı düşürür, kanı temizler, iltihap kurutucudur, karaciğeri temizler (233), kadın hastalıklarında çok faydalıdır (117), adet söktürür sancısını keser (218). Baş ağrısı (56), ülser, gastrit ve yatak ıslatması problemlerinde faydalıdır (232) . Menopoz (182, 183) prostat (57) için faydalıdır. İdrar söktürücüdür (38). Hayvanların ayaklarında yara oluştuğunda (dabak olduğunda) ayaklarına kaynatıp dökerler (56).

2- Boyası çıkartılır (245).

Yan etki: Çiçek tozu vücutta alerji yapabilir. Balla civanperçemi birlikte yenirse alerjisi geçer (1). Mide bulantısı ve ishal yapabilir.

14. *Achillea wilhelmsii* C. KOCH

Yerel adı: Sarı civanperçemi

Lokalite: Kelkit: Sütveren yaylası, otlak alan, 1800 m, 11/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, boya

Kullanım şekli:

1- Kaynatılarak çay olarak içilir.

Böbrektaşı düşürür, kanı temizler, iltihap kurutucudur, karaciğeri temizler (233), kadın hastalıklarında çok faydalıdır (117), adet söktürür sancısını keser (218). Başağrısı (56), ülser, gastrit ve yatak ıslatması problemlerinde faydalıdır (232) . Menopoz (182, 183) prostat (57) için faydalıdır. İdrar söktürücüdür (38). Hayvanların ayaklarında yara oluştuğunda (dabak olduğunda) ayaklarına kaynatıp dökerler (56).

2- Boyası çıkartılır (245).

Yan etki: Çiçek tozu vücuda alerji yapabilir. Balla civanperçemi birlikte yenirse alerjisi geçer (1). Mide bulantısı ve ishal yapabilir.

15. *Achillea millefolium* L. (EK 1: Şekil 1)

Yerel adı: Beyaz civanperçemi

Lokalite: Kelkit: Sütveren yaylası, otlak alan, 1800 m, 11/06/2014

Kullanılan kısmı: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, boya

Kullanım şekli:

1- Kaynatılarak çay olarak içilir.

Böbrektaşı düşürür, kanı temizler, iltihap kurutucudur, karaciğeri temizler (233), kadın hastalıklarında çok faydalıdır (117), adet söktürür sancısını keser (218). Başağrısı (56), ülser, gastrit ve yatak ıslatması problemlerinde faydalıdır (232) . Menopoz (182, 183) prostat (57) için faydalıdır. İdrar söktürücüdür (38). Hayvanların ayaklarında yara oluştuğunda (dabak olduğunda) ayaklarına kaynatıp dökerler (56).

2- Boyası çıkartılır (245).

Yan etki: Çiçek tozu vücuda alerji yapabilir. Balla civanperçemi birlikte yenirse alerjisi geçer (1). Mide bulantısı ve ishal yapabilir.

16. *Anthemis tinctoria* var. *tinctoria* L. (EK 1: Şekil 3)

Yerel adı: Sarı papatya

Lokalite: Kelkit: Sütveren yaylası, otlak alan, 1800 m, 11/06/2014

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, eşya, boya, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71, 72, 73, 74, 154, 155, 159, 210, 281, 282), bronşit tedavisinde, balgam sökücü, sinüzite faydalı (80, 251) beyni geliştirir (126). Cilt rahatsızlığı (145, 146, 147) göze faydalı, uykusuzluk (6, 57, 150, 167) ödem atıcı, sancı keser (44, 45), rahatlatıcıdır yorgunluğu alır (29, 57, 117, 121, 167), İltihap kurutucu (29, 121). iltihap dağıtır (135, 136), antibiyotik çayı sabah akşam içilir (5). Sindirim sistemine ve böbreklere iyi gelir (5, 15) baş ağrısı (38, 110, 251) mide rahatsızlığı (56), iç hastalığı, kalbe (119), nefes darlığına faydalıdır (30, 119, 129, 163). Ses kısıklığı (169) ve sinirleri yatıştırmak için (186, 194), mide rahatsızlıkları (56) için kullanılır.
- 2- Suyu çıkarılır, yüze sürülür. cildi besler, nemlendirir (1), Suyu saçın rengini açar (44, 45) suyuyla saçları yıkayınca gürleştirir, canlandırır (1, 209).
- 3- Çocuklar taç yapar (164).
- 4- Arılar nektar alır (272).

Yan etki: Kalp rahatsızlığı olanlar dikkatli kullanılmalıdır (150).

17. *Anthemis cretica* L. subsp. *umbilicata* (BOISS. ET HUET) GRIERSON

Lokalite: Kelkit: Sütveren yaylası, otlak alan, 1800 m, 11/06/2014

Yerel adı: Papatya

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, eşya, boya, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71, 72, 73, 74, 154, 155, 159, 210, 281, 282), bronşit tedavisinde, balgam sökücü, sinüzite faydalı (80, 251) beyni geliştirir (126). Cilt rahatsızlığı (145, 146, 147) göze faydalı, uykusuzluk (6, 57, 150, 167) ödem atıcı, sancı keser (44, 45), rahatlatıcıdır yorgunluğu alır (29, 57, 117, 121, 167), İltihap kurutucu (29, 121). iltihap dağıtır (135, 136), antibiyotik çayı sabah akşam içilir (5). Sindirim sistemine ve böbreklere iyi gelir (5, 15) baş ağrısı (38, 110, 251) mide rahatsızlığı (56), iç

hastalığı, kalbe (119), nefes darlığına faydalıdır (30, 119, 129, 163). Ses kısıklığı (169) ve sinirleri yatıştırmak için (186, 194), mide rahatsızlıkları (56) için kullanılır.

- 2- Suyu çıkarılır, yüze sürülür. cildi besler, nemlendirir (1), Suyu saçın rengini açar (44, 45) suyuyla saçları yıkayınca gürleştirir, canlandırır (1, 209).
- 3- Çocuklar taç yapar (164).
- 4- Arılar nektar alır (272).

Yan etki: Kalp rahatsızlığı olanlar dikkatli kullanmalıdır (150).

18. *Tripleurospermum callosum* (BOISS. ET HELDR.) E. HOSSAIN

Lokalite: Kelkit: Pekün yaylası, otlak alan, geniş yayılım, 1960 m, 15/06/2014

Yerel adı: Papatya

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, eşya, boya, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71, 72, 73, 74, 154, 155, 159, 210, 281, 282), bronşit tedavisinde, balgam sökücü, sinüzite faydalı (80, 251) beyni geliştirir (126). Cilt rahatsızlığı (145, 146, 147) göze faydalı, uykusuzluk (6, 57, 150, 167) ödem atıcı, sancı keser (44, 45), rahatlatıcıdır yorgunluğu alır (29, 57, 117, 121, 167), İltihap kurutucu (29, 121). iltihap dağıtır (135, 136), antibiyotik çayı sabah akşam içilir (5). Sindirim sistemine ve böbreklere iyi gelir (5, 15) baş ağrısı (38, 110, 251) mide rahatsızlığı (56), iç hastalığı, kalbe (119), nefes darlığına faydalıdır (30, 119, 129, 163). Ses kısıklığı (169) ve sinirleri yatıştırmak için (186, 194), mide rahatsızlıkları (56) için kullanılır.
- 2- Suyu çıkarılır, yüze sürülür. cildi besler, nemlendirir (1), Suyu saçın rengini açar (44, 45) suyuyla saçları yıkayınca gürleştirir, canlandırır (1, 209).
- 3- Çocuklar taç yapar (164).
- 4- Arılar nektar alır (272).

Yan etki: Kalp rahatsızlığı olanlar dikkatli kullanmalıdır (150).

19. *Tripleurospermum melanolepis* (BOISS. ET BUHSE) POBED.

Lokalite: Kelkit: Sütveren yaylası, otlak alan, 1800 m, 11/06/2014

Yerel adı: Papatya

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, eşya, boya, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71, 72, 73, 74, 154, 155, 159, 210, 281, 282), bronşit tedavisinde, balgam sökücü, sinüzite faydalı (80, 251) beyni geliştirir (126). Cilt rahatsızlığı (145, 146, 147) göze faydalı, uykusuzluk (6, 57, 150, 167) ödem atıcı, sancı keser (44, 45), rahatlatıcıdır yorgunluğu alır (29, 57, 117, 121, 167), İltihap kurutucu (29, 121). iltihap dağıtır (135, 136), antibiyotik çayı sabah akşam içilir (5). Sindirim sistemine ve böbreklere iyi gelir (5, 15) baş ağrısı (38, 110, 251) mide rahatsızlığı (56), iç hastalığı, kalbe (119), nefes darlığına faydalıdır (30, 119, 129, 163). Ses kısıklığı (169) ve sinirleri yatıştırmak için (186, 194), mide rahatsızlıkları (56) için kullanılır.
- 2- Suyu çıkarılır, yüze sürülür, cildi besler, nemlendirir (1), Suyu saçın rengini açar (44, 45) suyuyla saçları yıkayınca gürleştirir, canlandırır (1, 209).
- 3- Çocuklar taç yapar (164).
- 4- Arılar nektar alır (272).

Yan etki: Kalp rahatsızlığı olanlar dikkatli kullanmalıdır (150).

20. *Tripleurospermum parviflorum* (WILLD.) POBED. (EK 1: Şekil 4)

Lokalite: Kelkit: Pekün yaylası yolu yol kenarı, 1940 m, 15/06/2014

Yerel adı: Papatya

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, eşya, boya, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71, 72, 73, 74, 154, 155, 159, 210, 281, 282), bronşit tedavisinde, balgam sökücü, sinüzite faydalı (80, 251) beyni geliştirir (126). Cilt rahatsızlığı (145, 146, 147) göze faydalı,

uykusuzluk (6, 57, 150, 167) ödem atıcı, sancı keser (44, 45), rahatlatıcıdır yorgunluğu alır (29, 57, 117, 121, 167), İltihap kurutucu (29, 121). iltihap dağıtır (135, 136), antibiyotik çayı sabah akşam içilir (5). Sindirim sistemine ve böbreklere iyi gelir (5, 15) baş ağrısı (38, 110, 251) mide rahatsızlığı (56), iç hastalığı, kalbe (119), nefes darlığına faydalıdır (30, 119, 129, 163). Ses kısıklığı (169) ve sinirleri yatıştırmak için (186, 194), mide rahatsızlıkları (56) için kullanılır.

- 2- Suyu çıkarılır, yüze sürülür. cildi besler, nemlendirir (1), Suyu saçın rengini açar (44, 45) suyuyla saçları yıkayınca gürleştirir, canlandırır (1, 209).
- 3- Çocuklar taç yapar (164).
- 4- Arılar nektar alır (272).

Yan etki: Kalp rahatsızlığı olanlar dikkatli kullanılmalıdır (150).

21. *Tripleurospermum transcaucasicum* (MANDEN.) POBED

Lokalite: Kelkit: Bezendi köyü yol kenarı, 1600 m, 15/06/2014

Yerel adı: Papatya

Kullanılan kısmı: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, eşya, boya, hayvan yemi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Gribal enfeksiyonlarda kullanılır (6, 59, 70, 71, 72, 73, 74, 154, 155, 159, 210, 281, 282), bronşit tedavisinde, balgam sökücü, sinüzite faydalı (80, 251) beyni geliştirir (126). Cilt rahatsızlığı (145, 146, 147) göze faydalı, uykusuzluk (6, 57, 150, 167) ödem atıcı, sancı keser (44, 45), rahatlatıcıdır yorgunluğu alır (29, 57, 117, 121, 167), İltihap kurutucu (29, 121). iltihap dağıtır (135, 136), antibiyotik çayı sabah akşam içilir (5). Sindirim sistemine ve böbreklere iyi gelir (5, 15) baş ağrısı (38, 110, 251) mide rahatsızlığı (56), iç hastalığı, kalbe (119), nefes darlığına faydalıdır (30, 119, 129, 163). Ses kısıklığı (169) ve sinirleri yatıştırmak için (186, 194), mide rahatsızlıkları (56) için kullanılır.
- 2- Suyu çıkarılır Yüze sürülür, cildi besler, nemlendirir (1), Suyu saçın rengini açar (44, 45) suyuyla saçları yıkayınca gürleştirir, canlandırır (1, 209).

3- Çocuklar taç yapar (164).

4- Arılar nektar alır (272).

Yan etki: Kalp rahatsızlığı olanlar dikkatli kullanılmalıdır (150).

22. *Arctium minus* (HILL) BERNH. (EK 1: Şekil 5)

Yerel adı: Bozdiken

Lokalite: Kelkit: Çimenli köyü, alabalık tesisi içi, su kenarı, 23/06/2014

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Gövde tazeysen soyularak çiğ olarak yenir (42).

23. *Centaurea armena* BOISS. (EK 1: Şekil 6)

Yerel adı: Peygamber çiçeği

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren Köyü, Kaçağın kıranı, yamaç, taşlı toprak, 1600 m, 15/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak ve dal

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir, suyu çıkarılır. Migren hastalıklarında kullanılır (1). İltihap sökücüdür, egzama, kaşıntı için kullanılır (2).

24. *Centaurea depressa* BIEB. (EK 1: Şekil 8)

Yerel adı: Peygamber düğmesi

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., tarlalar, 1450, 17/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Baharat olarak kullanılır (8).

25. *Chardinia orientalis* (L.) O. KUNTZE (EK 1: Şekil 7)

Yerel adı: Çağla otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Şenköy mevki, Trekes tarlaları, tarla kenarı, 1470 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım Çiçekli gövde

Kullanım amacı: Eşya

Kullanım şekli: Evlerde süs olarak kullanılır (10, 42).

26. *Cichorium intybus* L. (EK 1: Şekil 9)

Yerel adı: Yabani hindiba, sütlü ot, çıtlankuş

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., duvar dibi, 1450 m, 20/06/2014; Söğütlü

Beldesi, yol kenarı, 1370 m, 24/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçekli dal, gövde

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Kaynatılarak suyu içilir. Karaciğer problemleri, kan temizleyici, hepatit (1), mide şişkinlikleri (5), nefes darlığına iyi gelir (129). Kanı sulandırır, kalp damarlarını açar, kalp rahatsızlığı için faydalıdır (10 gün) (145, 146, 147)
- 2- Çıtlankuş + göğçaput (yeşil mercimek) + erik çekirdeği (dövüp) + tereyağına karıştırılarak hazırlanan merhem çibana ve yaralara sürülür (82, 83).
- 3- Yemeği yapılır.

27. *Cirsium arvense* L. (EK 1: Şekil 10)

Yerel adı: Boz diken

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, tarla içi, 1650 m, 23/06/2014

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Çiğ olarak yenir (42).

28. *Echinops orientalis* TRAUTV. (EK 1: Şekil 11)

Yerel adı: Şeker diken

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Kilise burnu mevki, yol kenarı, 1450 m, 17/06/2014

Kullanılan kısım: Reseptakulum

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Kapitulumları temizlenip, geriye kalan yuvarlak

reseptakulum yenir.

29. *Helianthus tuberosus* L.

Yerel adı: Yer elması

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m, 20/06/2014

Kullanılan kısım: Yumru (gövde)

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Çiğ yenir (195, 249, 250). Sindirim sistemine faydalıdır, kabızlık giderir (10).

30. *Helichrysum plicatum* DC. subsp. *plicatum* DC. (EK 1: Şekil 12)

Yerel adı: Yayla çiçeği, altın otu, ölmez çiçek

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü yaylası, Kızılkayanın kuzeybatı yamacı, 1800 m., 11/06/2014; Pekün yaylası, otlak alan, 1970 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, süs, boya, kolonya

Kullanım şekli:

- 1- Çiçeği demlenerek içilir. Çayı astım bronşit (40, 41). İdrar söktürücüdür (57), böbrek taşı düşürür, idrar yolları iltihabına iyi gelir (112). Egzamaya faydalıdır, (şahtereyle kaynatılınca) varislere faydalı, prostata faydalıdır (2). Sarılık için faydalıdır, kolestrolü düşürür (251).
- 2- Yeni doğan çocuklarda banyo suyuna katılır; sarılık (56, 132, 168) için faydalıdır.
- 3- Kokusundan dolayı evlerde süs olarak kullanılır (39, 205) Yayla çiçeğinden kolonya yapılır (18).
- 4- Yayla çiçeğini petallerini bala ufala aç karnına yenir; sarılık için faydalıdır, antibiyotik (148).
- 5- Boyası çıkartılır (245).

31. *Onopordum bracteatum* BOISS. ET HELDR. var. *bracteatum* BOISS. ET HELDR. (EK 1: Şekil 13)

Yerel adı: Boğa dikeni

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, otlak alan, 1970 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Tohum

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Basur için tohumu bala katılıp yenir (aç karnına) (22, 24).

32. *Scorzonera tomentosa* L. (EK 1: Şekil 14)

Yerel adı: Yersakızı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, Karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yer sakızı çiğnenir (18).

33. *Taraxacum crediforme* DC. (EK 1: Şekil 15)

Yerel adı: Karahindiba

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., duvar dibi, 1450 m, 20/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı, sütü

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenir.

Hepatit, karaciğer temizleyici (1), sarılık, zayıflama (mısır püskülüyle) (2).

2- Sütü diş temizleyici olarak kullanılır (2).

Yan etki: Sütü emmemek gerekir alerji yapabilir (2).

34. *Tragopogon buphthalmoides* (DC.) BOISS. var. *buphthalmoides* (DC.) BOISS. (EK 1: Şekil 16)

Yerel adı: Çayır yemliği

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü beldesi yaylası, otlak alan, 1750 m, 24/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Çiğ olarak yenir (9, 15, 16, 20, 84, 85, 86, 87, 88, 104, 255, 256)

Mide ve bağırsaktaki kılı döker (15, 16, 145), bağırsakları çalıştırır (126).

35. *Tragopogon dubius* SCOP. (EK 1: Şekil 17)

Yerel adı: Yemlik, dede sakalı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Şen Köy, yol kenarı, kumlu toprak, 1460 m, 14/05/2013

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Çiğ olarak yenir (9, 15, 16, 20, 84, 85, 86, 87, 88, 104, 255, 256)

Mide ve bağırsaktaki kılı döker (15, 16, 145), bağırsakları çalıştırır (126).

36. *Xeranthemum annuum* L. (EK 1: Şekil 18)

Yerel adı: Ölmez otu, süpürge otu

Lokalite: A7-B7: Şenköy mevkii, trekes tarlaları, hendek üstü, 1470 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Eşya

Kullanım şekli: Bitkinin tamamı demetler halinde bağlanıp evlere kireç sürmek için fırça olarak kullanılır (9).

5. BERBERIDACEAE

37. *Berberis vulgaris* L. (EK 1: Şekil 24)

Yerel adı: Kızamık, kızambuk

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gümüşgöze Beldesi mevkii, tarla kenarı, 1460 m., 14/05/2014;

Sütveren köyü, Dırdıh dereleri, 1550 m, yamaç, 17/09/2013.

Kullanılan kısım: Kök, meyve, yaprak

Kullanım amacı: Boya, gıda, tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Köklerinden yün boyası çıkarılır. Sarı renk elde edilir (7).
- 2- Yaprakları yenir, meyveleri marmelat yapılır (9, 119, 134)
- 3- Kızamık meyvesi şekere iyi gelir, kolesterol ve tansiyona faydalıdır (139, 187, 226).
- 4- Yaprığı mide ağrısını keser, bağırsakları rahatlatır (15) kolesterol ve tansiyona faydalıdır (139, 187, 226).

6. BORAGINACEAE

38. *Alkanna tinctoria* L.

Yerel adı: Havacıva otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün köyü, kayalık üstü, 1500 m., 06/07/2014.

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi, boya

Kullanım şekli:

- 1- Kaynatılarak suyu içilir. Ağrı kesicidir, mide iltihabı (232) ve egzamaya faydalıdır (241).
- 2- Kökü tereyağına katılır, onda çözülür merhem (yöre halkı el hamuru diyor) gibi olur ve yaralara sürülür çıban (49) ve yaraları iyileştirir (32, 48, 49, 51, 110, 111), öksürüğe iyi gelir (10, 38, 54, 55, 62, 169, 206, 11). Soğuk algınlığı (148, 54, 55, 62), mide rahatsızlığı için bala katılarak içilir (54, 55, 62) yanıkları, şişlikleri (11, 145, 146, 147) iyileştirir.
- 3- Sütle kaynatılır; bronşit ve nefes darlığına iyi gelir (192).
- 4- Kökünden boya yapılır (18, 153).

39. *Asperugo procumbens* L. (EK 1: Şekil 25)

Yerel adı: Lemislik

Lokalite:A7-B7: Kelkit: Şenköy mevkii, yol kenarı, tarla girişi, 1470 m., 14/05/2014

Kullanılan kısım: Yaprak, gövde

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yaprak ve gövdesinden yemek yapılır (9).

40. *Moltkia coerulea* (WILLD.) LEHM. (EK 1: Şekil 26)

Yerel adı: Mavi emzik otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevkii, yamaçlar, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

41. *Onosma bracteosum* HAUSSKN. & BORNM.

Yerel adı: Emzik otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevki,yamaç,1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

42. *Onosma microcarpum* DC.

Yerel adı: Emzik otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevki,yamaç,1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

7. BRASSICACEAE

43. *Brassica elongata* EHRH.

Yerel adı: Eşek turpu

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Gövde

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Taze gövde çiğ olarak yenir (195).

44. *Brassica oleracea* L. var. *capitata*

Yerel adı: Lahana

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Suyu çıkarılır; zayıflatır (167) vücuttaki iltihaplar için kullanılır (186)
- 2- Lahana lapası vücutta ağrıyan yere konunca ağrıyı dindirir (217).

45. *Capsella bursa-pastoris* L. (EK 1: Şekil 27)

Yerel adı: Çoban çantası, serçegözü

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., duvar dibi, 1450 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi, Gıda

Kullanım şekli:

- 1- Demlenerek içilir. Kadın hastalıkları (233). İltihap kurutucu (19).
- 2- Çiğ olarak yenir (2, 9, 10, 42).

46. *Hesperis schischkinii* TZVELEV (EK 1: Şekil 99)

Yerel adı: Gece menekşesi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü Beldesi yaylası yolu, yol kenarı, 1400, 17/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Üst solunum yollarında kullanılır. Öksürük, bronşit, sinüzitte etkilidir.
- 2- Suyu çıkarılıp cilt temizliği yapılır (1). Cilt rahatsızlıklarında kullanılır (19).

47. *Raphanus sativus* L.

Yerel adı: Kırmızı turp

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Çiğ yenir (249, 250). C vitamini deposudur (1), dişi temizler ve diş sağlığı için faydalıdır (42).

8. CARYOPHYLLACEAE

48. *Saponaria prostrata* WILLD. subsp. *anatolica* HEDGE. (EK 1: Şekil 29)

Yerel adı: Sabun otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bezendi köyü, yamaçlar, 1600 m, 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Kozmetik, hayvan yemi

Kullanım şekli: Sabunun ham maddesidir (19). Arılar nektar alır (245).

49. *Stellaria media* (L.) VILL. subsp. *media* (L.) VILL. (EK 1: Şekil 31)

Yerel adı: Koyun gözü

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Komyolları, tarlalar, 1500 m., 14/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yapraklarından yemek yapılır (9, 120, 130, 131).

50. *Silene vulgaris* L. (EK 1: Şekil 31)

Yerel adı: Gelin parmağı

Lokalite: A7-B7: Çimenli köyü, köy içi, duvar dibi, 1600 m., 15/05/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır (277, 278, 279, 286, 287, 288, 289).

9. CHENOPODIACEAE

51. *Beta vulgaris* L.

Yerel adı: Şeker pancarı

Lokalite: A7-B7: Kelkit, kilise burnu, tarla, 1450 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi, oyuncak

Kullanım şekli:

- 1- Kökünden pekmez yapılır. kansızlık için kullanılır (10, 42). Çıkarılan şeker kesigi yapıştırır (137).
- 2- Kökünden traktör, araba gibi oyuncak yapılır (159, 162, 163).

52. *Chenopodium* sp. (EK 1: Şekil 32)

Yerel adı: Liviç

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gerdekhisar köyü mevki, çalı dibi, 1500 m., 17/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır (110, 112, 114, 115, 121, 122).

53. *Chenopodium* sp.

Yerel adı: Hoşveren

Lokalite: A7-B7: Sütveren köyü, komyolları, bahçe içi, 1500 m., 14/05/2013

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır (9, 10, 12).

54. *Chenopodium album* L. subsp. *album* L.

Yerel adı: Yaban tel pancarı

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 24/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak, gövde

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Yapraklarından yemek yapılır (9, 10, 42, 290). Demir eksikliğine faydalıdır (41).

55. *Spinacia oleracea* L.

Yerel adı: Ispanak

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Yemeği yapılır. Kansızlık için kullanılır (1, 19).

10. CRASSULACEAE

56. *Sedum album* L. (EK 1: Şekil 33)

Yerel adı: Beyaz dam koruğu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, taşlı yamaç, 1800 m., 21/06/2014

Kullanılan kısım: Gövde ve yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Çiğ yenir (19).

57. *Sedum sempervivoides* BIEB. (EK 1: Şekil 34)

Yerel adı: Al dam koruğu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, taşlı yamaç, 1800 m., 21/06/2014

Kullanılan kısım: Gövde ve yaprak

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Çiğ yenir (19).

11. CONVULVULACEAE

58. *Convolvulus arvensis* L.

Yerel adı: Yer sarmaşığı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bezendi köy mevki, sert toprak, yol kenarı, 1600 m., 15/06/2014; Kelkit, Büyük cami mah., duvar dibi, 1450 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42).

59. *Ipomoea purpurea* L. (EK 1: Şekil 35)

Yerel adı: Eflatun çiçekli yer sarmaşığı

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 03/07/2014

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Yaprakları kaynatılarak içilir; bağırsaklara faydalır (38).

12. CORNACEAE

60. *Cornus mas* L.

Yerel adı: Kızılcık

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Babakonağı köyü, dağ yamacı, 1650 m., 17/09/2013

Kullanılan kısım: Meyve ve çekirdek, yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi, mürekkep

Kullanım şekli:

- 1- Marmelet, reçel yapımında kullanılır (19, 233).
- 2- Suyu ishal, bağırsak rahatsızlıkları (233), safrayı keser, karaciğer hararetini giderir, ateş düşürücüdür.
- 3- Çekirdeklerinden mürekkep yapılır (19).
- 3- Çayı demlenir; soğuk algınlığı için kullanılır (229)
- 4- Yaprığı demlenir soğuk algınlığı için kullanılır (292).

13. CUCURBITACEAE

61. *Cucumis sativus* L.

Yerel adı: Salatalık

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Kabuk

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı, gıda

Kullanım şekli: Kabuğu kaynatılıp içilir böbrek taşına faydalıdır (110). Kabuğu cilde konur, cilt bakımında kullanılır (3).

62. *Cucurbita moschata* DUCHESNE EX POIR.

Yerel adı: Bal kabağı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.,

Kullanılan kısım: Meyve, meyve lifleri, çekirdek, çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır, suyu çıkarılır. Lapası yapılır.

- 1- Suyu kabızlık ve baş ağrısı (1) tedavisinde kullanılır.
- 2- Kabağın lifi ağrıyan yere konur sırt ağrılarını keser (232).
- 3- Bir avuç kabak çekirdeği aç yenirse tenya, solucan, kurt öldürücü özelliği vardır (142, 145, 146, 147)
- 4- Zekayı geliştirir (19). Lapası çıban ve vücut şişkinliklerine iyi gelir (232).
- 5- Çiçeğiyle sarma yapılır (205).

14. CUPRESSACEAE

63. *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus* L (EK 1: Şekil 36)

Yerel adı: Ardıç, pir, kızılbelik

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Eskikadı köyü,yol kenarı, 1550 m., 24/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, oyuncak

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. İdrar yolları iltihabında kullanılır (1). İştah açıcı, şekeri düşürür, ağız kokusunu önler, sedef, egzama, romatizmaya iyi gelir, gözü keskinleştirir (19).
- 2- Kaynatıp içilir (57, 128), nefes darlığı (260, 261) ve kansere iyi gelir (49). Meyvesi; rahim yumurtalık kanserinde kullanılır. İyi ve kötü huylu kansere faydalıdır.
- 3- Karışım şeklinde kullanılır (Ardıç meyvesi + ısırgan tohumu + ayrik otu kökü + mısır püskülü + arpa + harzambel kökü + kereviz tohumu) kansere faydalıdır (5).
- 4- Topaç (227) yapılır.
- 5- Meyvesi (gagası) yenir.

Yan etki: Aşırı kullanımı böbrekleri tahriş eder (1), hamileler için tehlikelidir (2).

15. ELAEAGNACEAE

64. *Elaeagnus angustifolia* L.

Yerel adı: İğde

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü , Kaçağın kıranı, tarla kenarı, 1550 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, çiçek

Kullanım amacı: Gıda, Tıbbi

Kullanım şekli: Meyvesi yenir.

İshali keser vücuda kuvvet vermede kullanılır (1). Meyvesi idrar tutamama ve kusmaya, çiçeği öksürüğe faydalıdır. Şeker hastalığına faydalıdır (168). Çiçeğinin kokusu zihin açıcı görev yapar (19).

Yan etki: Kabızlık yapar

16. EUPHORBIACEAE

65. *Euphorbia seguieriana* NECKER (EK 1: Şekil 37)

Yerel adı: Yumru sütleğen

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, maden altı, 1600 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Süt, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, boya, zehir, temizlik

Kullanım şekli:

- 1- Bitkisinin sütünü suya karıştırıp yıkayarak ayak mantarı tedavi edilir (4).
- 2- Sütleğen kurutulup yün boyası için kullanılır. Turuncu renk elde edilir. (Kelkit Zilli kilimlerinde) (7).
- 3- Sütü basura damlatılır. Yalnız çok can yakar (126).
- 4- Sütü balık bulunan suya damlatılınca balıklar su yüzüne çıkar (balığı sarhoş eder) ve balık tutulur (252).
- 5- Sütü suya damlatılınca pisliklerini kenara iter ve suyu temizler.

Yan etki: Alerji yapar, zehirli bir bitkidir dikkatli kullanılmalıdır (145).

66. *Euphorbia cardiophylla* BOISS. ET HELDR. (EK 1: Şekil 38)

Yerel adı: Sütleğen

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, yol kenarı, 1950 m., 15/06/2014; Kelkit, kilise burnu , yol kenarı, 1450 m., 20/06/2014

Kullanılan kısım: Süt, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, boya, zehir, temizlik

Kullanım şekli:

- 1- Bitkisinin sütünü suya karıştırıp yıkayarak ayak mantarı tedavi edilir (4).
- 2- Sütleğen kurutulup yün boyası için kullanılır. Turuncu renk elde edilir. (Kelkit Zilli kilimlerinde) (7).
- 3- Sütü basura damlatılır. Yalnız çok can yakar (126).
- 4- Sütü balık bulunan suya damlatılınca balıklar su yüzüne çıkar (balığı sarhoş eder) ve balık tutulur (252).
- 5- Sütü suya damlatılınca pisliklerini kenara iter ve suyu temizler.

Yan etki: Alerji yapar, zehirli bir bitkidir dikkatli kullanılmalıdır (145).

67. *Euphorbia virgata* WALDST.

Yerel adı: Süpürge otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 03/07/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Eşya

Kullanım şekli: Süpürge olarak kullanılır (9, 10, 158).

17. EQUISETACEAE

68. *Equisetum arvense* L. (EK 1: Şekil 39)

Yerel adı: Kırkkilitotu, atkuyruğu, kırkdüğüm, ulama

Lokalite: A7-B7: Çimenli köyü, alabalık tesisi, su hendeği yanı, 1600 m., 22/06/2014

Kullanılan kısmı: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenerek tüketilir.

Kalp-damar açıcı, idrar yolları iltihabında kullanılır (1, 56). Yumurtalık iltihaplarında (78), karaciğer tıkanıklığında (ayrık otuyla) afta'da, burun kanamasında, yatak ıslatmada, reflüye faydalıdır. Terlemeyi önler (sinirli ot ve kekikle) (2).

2- Bitkinin tamamı kaynatılıp içilir, böbrek taşı düşürür (13), nefes darlığına iyi gelir (33, 35, 117).

18. FABACEAE

69. *Astragalus aduncus* WILLD (EK 1: Şekil 40)

Yerel adı: Kancalı geven

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, Karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42, 158).

70. *Astragalus angustifolius* LAM. subsp. *pungens* (WILLD.) HAYEK.

Yerel adı: Beyaz geven

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

71. *Astragalus gummifer* LAB. (EK 1: Şekil 41)

Yerel adı: Geven

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Dırdıh dereleri, kayalık yamaç, 1550 m., 13/09/2013

Kullanılan kısım: Gövde, kök, yaprak, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, yakacak, tutkal, hayvan yemi

Kullanım şekli:

1- Çayı yapılır. İltihap sökücü, yüksek tansiyonu düşürücüdür (233),

- 2- Yağı çıkarılır, yağı (kitre) kansere ve mide rahatsızlığına faydalıdır (233).
Öksürük, bademcik, astım, bronşit, ağız yaraları için genelde ağızda emilerek yutulur (19).
- 3- Yakacak (137).
- 4- Kökü kesilip içindeki yağ eklem ağrıları için bacaklara sürülür (12).
- 5- Yağından tutkal yapılır (18).
- 6- Bitkinin tamamı dövülerek hayvanlara yem yapılır; sütü artırır (18)

72. *Coronilla orientalis* Mill. (EK 1: Şekil 42)

Yerel adı: Sarı çiçek

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bezendi köyü, yol kenarı, yamaç dibi, 1600 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Süs

Kullanım şekli: Güzel kokusundan dolayı süs bitkisi olarak toplanır (10, 158).

73. *Coronilla orientalis* MILLER var. *orientalis* (ALL.) VITMAN

Yerel adı: Maya otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir vücudu rahatlatır (70, 71, 72, 73, 74)
- 2- Baharat olarak kullanılır (277, 278, 279).

74. *Hedysarum nitidum* WILLD.

Yerel adı: Yaban korungası

Lokalite: A7-B7: Sütveren köyü, kaçağın kıranı, 1550 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42).

75. *Lathyrus rotundifolius* WILLD. subsp. *miniatus* (BIEB. EX STEV.)

DAVIS (EK 1: Şekil 43)

Yerel adı: Eleferik

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü yaylası yolu yol kenarı, çalı dibi, 1550 m., 24/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42).

76. *Melilotus officinalis* (L.) LAM. (EK 1: Şekil 44)

Yerel adı: Eşek yoncası, sarı yonca

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası yolu, tarlalar, 1600 m., 15/06/2014, Büyük Cami mah., duvar dibi.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42).

77. *Onobrychis radiata* (DESF.) BIEB.

Yerel adı: Korunga

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Şen köy mevkii, Trekes tarlaları, hendek altı, 1470 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42).

78. *Trifolium pratense* L. (EK 1: Şekil 45)

Yerel adı: Üçgül

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevkii, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272)

79. *Trifolium repens* L.

Yerel adı : Beyaz Üçgül

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, Karaca mevkii, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

80. *Phaseolus vulgaris* L.

Yerel adı: Fasülye

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m., 29/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Fasülye yapraklarından sarma yapılır (205).
- 2- Şekere iyi gelir, sindirim sistemini düzenler (1, 10).

81. *Vicia noeana* REUTER EX BOISS (EK 1: Şekil 46)

Yerel adı: Fiğ

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, tarla kenarı, 1550 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Hayvan yemi olarak kullanılır (9, 10, 42).
- 2- Çiğ yenir (9, 10, 42).

19. FAGACEAE

82. *Quercus petraea* (MATTUSCHKA) LIEBL. (EK 1: Şekil 47)

Yerel ad: Meşe, palut

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, tarla kenarı, 1550 m.,
15/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Meyvesi yenir (42, 145).

20. GERANIACEAE

83. *Geranium tuberosum* L. (EK 1: Şekil 48)

Yerel adı: Kahmut

Lokalite: A7-B7: Kılıçtaşı köyü yol ayrımı, yol kenarı, yumuşak toprak, 1465 m.,
14/05/2013

Kullanılan kısım: Yumrusu

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Çiğ yenir (9, 20), cildi güzelleştirir (17).

21. HYPERICACEAE

84. *Hypericum elongatum* LEDEB. (EK 1: Şekil 49)

Yerel adı: Sarı kantaron

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası yol kenarı, 1800, 15/06/2014; Çambaşı köyü,
Karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçek, yaprak, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı, hayvan yemi

Kullanım şekli: Yağı çıkarılır. Çayı demlenir.

- 1- Yağı; vücut içindeki ve dışındaki yaraların tedavisinde kullanılır (19), hücreleri yeniler, cildi güzelleştirir (1).

- 2- Çayı (57); kan dolaşımı, sara, iltihap kurutucu, ağrı kesici, gastrit, ülser, uyku stres (2, 5, 29), karaciğer yetmezliği (2) ve mideye faydalıdır (19). halsizlik için, zindelik verir (57).
- 3- Yaprağının çayı demlenir kulak çınlamasına iyi gelir (2).
- 4- Bitkinin tamamı kaynatılır suyuyla banyo yapmak zindelik verir (57).
- 5- Sarı kantaron çiçeği + 2 kaşık zeytinyağı + mum yanık için kullanılır (5).
- 6- Bitkinin tamamı kaynatılır içilir, böbrek taşını düşürür (15).
- 7- Arılar nektar alır (272).

85. *Hypericum scabrum* L. (EK 1: Şekil 50)

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, Karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Yerel adı: Sarı kantaron

Kullanılan kısım: Çiçek, yaprak, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı, hayvan yemi

Kullanım şekli: Yağı çıkarılır. Çayı demlenir.

- 8- Yağı; vücut içindeki ve dışındaki yaraların tedavisinde kullanılır (19), hücreleri yeniler, cildi tazeleştirir (1).
- 9- Çayı (57); kan dolaşımı, sara, iltihap kurutucu, ağrı kesici, gastrit, ülser, uyku stres (2, 5, 29), karaciğer yetmezliği (2) ve mideye faydalıdır (19). halsizlik için, zindelik verir (57).
- 10- Yaprağının çayı demlenir kulak çınlamasına iyi gelir (2).
- 11- Bitkinin tamamı kaynatılır suyuyla banyo yapmak zindelik verir (57).
- 12- Sarı kantaron çiçeği + 2 kaşık zeytinyağı + mum yanık için kullanılır (5).
- 13- Bitkinin tamamı kaynatılır içilir, böbrek taşını düşürür (15).
- 14- Arılar nektar alır (272).

22. IRIDACEAE

86. *Iris germanica* L. (EK 1: Şekil 51)

Yerel adı: Mezarlık zambağı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bahçeli evler mah., Kelkit mezarlığı, 1455 m., 21/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Süs

Kullanım şekli: Süs bitkisi olarak özellikle mezarlıklara ekilir (158, 290).

23. JUGLANDACEAE

87. *Juglans regia* L.

Yerel adı: Ceviz

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.,

Kullanılan kısım: Meyve, yeşil kabuk, yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi, cilt ve saç bakımı

Kullanım şekli:

- 1- Meyvesini yemek; kalbi güçlendirir (233) beyin gelişimini destekler, kansızlık için faydalıdır, zihni açar, unutkanlığı engeller, cilt ve saç bakımında kullanılır (4).
- 2- Ceviz yaprağı demlenip göz iltihabını iyileştirmek için göze pansuman yapılır (2).
- 3- Yeşil kabuğu sirkeyle karıştırılıp saça sürülür saçkırana iyi gelir (2). Sadece yeşil kabuğu ezilip saç boyanır.
- 4- Ceviz yaprağı atkuyruğuyla demlenir iç kanamaya faydalıdır (2).
- 5- Soğuk algınlığında kişi ceviz yaprağıyla yıkanır. Güneş çarpmasında ceviz yaprağı kişiye sarılır ve banyo yaptırılır (24).
- 6- Karışım olarak kullanılır. Dut yaprağı + ceviz yaprağı + incir yaprağı + üzüm yaprağı + erik yaprağı kaynatılıp içilir kolestrol, şeker ve kansere faydalıdır (25).
- 7- Ceviz yaprağı ile dişleri ovalayıp sadece suyla yıkamak dişleri beyazlatır (144).
- 8- Cevizin kabuğunun içindeki zarin çayı demlenir; karaciğer rahatsızlığına faydalıdır (148).
- 9- Ceviz meyvesinin yeşil haldeki kabuğu + defne yaprağı ezilip merhem haline getirilerek ayağa sürülür ayak mantarına (5) faydalıdır.
- 10- Yaprığın lapası yapılıp ayağa konur ayak egzamasına (268) faydalıdır.

11- Ceviz yaprağı + zeytin yağı + kına katılarak ovulursa ayak ağrısı geçer (7).

12- Ceviz yaprağı dövülür saça sarılır kellik için faydalıdır (268, 269).

Yan etki: Nadiren fazlası sivilce, egzama ve kaşıntı yapar (234).

24. LAMIACEAE

88. *Lamium garganicum* L. subsp. *reniforme* (MONTBRET ET AUCHER EX BENTHAM) R. MILL (EK 1: Şekil 52)

Yerel adı: Ballık

Lokalite: A7-B7: Çambaşı köyü, Karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

89. *Mentha* sp. L.

Yerel adı: Nane

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.,

Kullanılan kısım: Yaprak ve çiçekli dallar.

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenir. Mide bulantısı, mide problemleri (6, 17, 56, 171) iç kanama, ağız kokusu, hıçkırık (2), üst solunum yolları rahatsızlıkları için limonla (1, 161, 168) birlikte kullanılır. Gaz söktürücüdür (6).

2- Çiğnenirse diş ağrısına iyi gelir (198, 199).

3- Lapası süt düğümü çözücüdür (2). Yaprakları ağrıyan yere sarılır ağrısını alır (24).

4- Nane + bal; yüze sürülünce siyah nokta ve sivilceleri temizler (15 dk beklenmeli) (144).

5- Taze nane koklamak baş ağrısını keser (198).

90. *Mentha longifolia* L. (EK 1: Şekil 53)

Yerel adı: :Yarpuz, dağ nanesi

Lokalite: A7-B7: Çambaşı köyü, Karaca mevkii, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak ve gövde

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Baharat kullanılır (96, 97, 98, 130, 131, 276, 286, 287, 288, 289).

91. *Micromeria cristata* (HAMPE) BRISEB. subsp. *orientalis* P. H. DAVIS

Yerel adı: Kekik

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, kızılkayanın kuzey batı yamacı, 1800 m., 18/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak, çiçek durumu

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, hayvan yemi, petekli bal muhafazası

Kullanım şekli:

1-Çayı demlenir (222, 274, 275, 285). Öksürük (106), astım, bronşit (54), sinüzit (233) ve mide ağrısı (159), mide bulantısı (170) ve mide rahatsızlıklarına (44, 45, 234, 267, 272) ve baş ağrısına iyi gelir (139). midedeki gazı söker (140), hazmı kolaylaştırır (272), baş ağrısına iyidir (140). Akciğer rahatsızlıklarına (163), böbreğe faydalı (165), soğuk algınlığı (1, 6, 71, 72, 73, 74, 75, 101, 210) için kullanılır. İdrar söktürücüdür, prostat, halsizlik (117) için kullanılır. Kan temizleyicidir (5). Antioksidandır (272).

2- Baharat olarak kullanılır (12, 26, 44, 45, 47, 48, 68, 69, 70).

3- Karışım olarak kullanılır.

Şeker hastalığı için; 100 gr arpa + 100 gr buğday + kekik otu + karaçam reçinesi 15 dk kaynat süzüp sabah-akşam 1 çay kaşığıyla içilir (5).

Rahim ağzı kanseri için; 1kg bal + 100 gr polen + 50 gr arı sütü + 21 çay kaşığı kekik + 21 çay kaşığı Çörek otu + 21 çay kaşığı ısırgan tohumu, sabah-akşam 2 çay kaşığı aç karnına içilir (5).

Kekik + maydanoz + kiraz sapı + soğan kabuğu kaynatılır içilir; iltihap söküçüdür (30).

4- Köküyle beraber bitkinin tamamı kaynatılınca romatizmaya iyi gelir (12).

5- Arılar nektar alır, balın kalitesini artırır (272).

6- Güve kovar, petekli bal muhafazası için kullanılır (272).

92. *Thymus sipyleus* BOISS subsp. *sipyleus* BOISS (EK 1: Şekil 54)

Yerel adı: Kekik

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevki, yamaçlar, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Yaprak, çiçek durumu

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, hayvan yemi, petekli bal muhafazası

Kullanım şekli:

1-Çayı demlenir (222, 274, 275, 285). Öksürük (106), astım, bronşit (54), sinüzit (233) ve mide ağrısı (159), mide bulantısı (170) ve mide rahatsızlıklarına (44, 45, 234, 267, 272) ve baş ağrısına iyi gelir (139). midedeki gazı söker (140), hazmı kolaylaştırır (272), baş ağrısına iyidir (140). Akciğer rahatsızlıklarına (163), böbreğe faydalı (165), soğuk algınlığı (1, 6, 71, 72, 73, 74, 75, 101, 210) için kullanılır. İdrar söktürücüdür, prostat, halsizlik (117) için kullanılır. Kan temizleyicidir (5). Antioksidandır (272).

2- Baharat olarak kullanılır (12, 26, 44, 45, 47, 48, 68, 69, 70).

3- Karışım olarak kullanılır.

Şeker hastalığı için; 100 gr arpa + 100 gr buğday + kekik otu + karaçam reçinesi 15 dk kaynat süzüp sabah-akşam 1 çay kaşığıyla içilir (5).

Rahim ağzı kanseri için; 1 kg bal + 100 gr polen + 50 gr arı sütü + 21 çay kaşığı kekik + 21 çay kaşığı Çörek otu + 21 çay kaşığı ısırgan tohumu, sabah-akşam 2 çay kaşığı aç karnına içilir (5).

Kekik + maydanoz + kiraz sapı + soğan kabuğu kaynatılır içilir; iltihap sökücüdür (30).

4- Köküyle beraber bitkinin tamamı kaynatılınca romatizmaya iyi gelir (12).

5- Arılar nektar alır, balın kalitesini artırır (272).

7- Güve kovar, petekli bal muhafazası için kullanılır (272).

93. *Ocimum basilicum* L. (EK 1: Şekil 55)

Yerel adı: Reyhan, fesleğen

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.,

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, saç bakımı, gıda

Kullanım şekli:

1- Mide problemleri (9) olanlarda çayı demlenir. Ağız yaraları, boğmaca, öksürük (234), bağırsak sancısı, asabilik, uykusuzluk (19) için kullanılır.

2-Suyu saç bakımında kullanılır (2).

3-Baharat olarak kullanılır (110, 216).

4-Odada bulunması zihni çalıştırır (19). Reyhanı koklamak kalp rahatsızlığına faydalı (140)

94. *Origanum vulgare* L.

Yerel adı: Anuk

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Dırdıh dereleri, 1450 m.,17/09/2013

Kullanılan kısım: Yaprak, çiçek

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Baharat olarak kullanılır (1, 9, 47, 110, 204, 242).

95. *Salvia candidissima* VAHL subsp. *candidissima* VAHL. (EK 1: Şekil 57)

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak, 1950 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Demlenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).
- 2- Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)
- 3- Sütü emilir (9, 10).

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

96. *Salvia cryptantha* MONTBRET ET AUCHER EX BENTHAM

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak, 1950 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1-DeMLenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

97. *Salvia multicaulis* VAHL (EK 1: Şekil 56)

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak,1950 m.,15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1-DeMLenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

98. *Salvia rosifolia* SM

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak,1950 m.,15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1-DeMLenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

99. *Salvia sclarea* L. (EK 1: Şekil 59)

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak,1950 m.,15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1-Demlenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

100. *Salvia syriaca* L. (EK 1: Şekil 61)

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Şenköy mevki, trekes tarlaları , hendek altı, 1450 m.,15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1-Demlenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyonyükseltir (139).

101. *Salvia verticillata* L. subsp. *amasiaca* (FREYN ET BORNM.) BORNM.

(EK 1: Şekil 60)

Yerel adı: Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, maden altı, otlak alan, 1600 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1-Demlenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

102. *Salvia ceratophylla* L.

Yerel adı: Adaçayı, yağlı ot

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak, 1950 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvan yemine katılır. Özellikle sütü yağlı olsun diye kullanılır (251).

103. *Satureja hortensis* L.

Yerel adı: Şeker otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Dırdıh dereleri, 1450 m., 17/09/2013

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir. Şekeri düşürür (9, 10, 42, 143, 237, 290).

104. *Scutellaria orientalis* L. subsp. *porphyrostegia* EDMONDSON.

Yerel adı: Kınalı kasıde

Lokalite: A7-B7: Çambaşı köyü, karaca mevki, yamaç, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

105. *Stachys laetivirens* KOTSCHY ET BOISS. EX RECH. FIL.

Yerel adı: Ballıbaba

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, karaca mevkii, yamaçlar, 1785 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi.

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

106. *Stachys lavandulifolia* VAHL var. *glabrescens* BHATTACHARJEE ET HUB.-MOR. (EK 1: Şekil 59)

Yerel adı: Tüylü Adaçayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, taşlı toprak, 1950 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1- Demlenerek içilir; Halsizlik, öksürük için faydalıdır (240). Mide ağrısına iyi gelir (228). Doğal antibiyotiktir, gribal enfeksiyonlar için faydalıdır. Rahatlatıcı özelliği vardır (27, 56, 179, 1). Böbrek taşı düşürmek (13) ve vücut direnci için (83) kullanılır. Sinirleri yatıştırır (280).

2-Gargara yapılır; boğaz iltihabını iyileştirir. Faranjit, bronşit (139)

Yan etki: Fazlası tansiyon yükseltir (139).

107. *Teucrium polium* (L.) Tausch. (EK 1: Şekil 62, Şekil 63)

Yerel adı: Sancı otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: kilise burnu tepesi, 1460 m, 21/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir. Sancıyı kesmek için kullanılır (110, 111, 112).

25. LILIACEAE

108. *Allium sativum* L.

Yerel adı: Sarımsak

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Yumrusu

Kullanım amacı: tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Ezerek saça sarılınca saç kıranı engeller (1), kellik için faydalıdır (41).
- 2- Diş ağrısı için dişin üzerine sarımsak koyulur (34).
- 3- Sarımsak eklemlerde ağrıyan yere konur (34).
- 4- Çiğ yemek tansiyon için faydalıdır (34).
- 5- Sarımsak + maydanoz + limon yemek damar açıcıdır (5).
- 6- 3 diş sarımsak yutmak (aç karnına 3 gün); basur için faydalıdır (145, 146, 147)
- 7- Sarımsak + limon; tahta kaşık kullanılarak karıştırılır bir ay boyunca karanlıkta muhafaza edilir, içilir. Bu karışım sinüzit için faydalıdır (209).

109. *Allium cepa* L.

Yerel adı: Soğan

Lokalite: A7-B7: Kelkit, büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Yumrusu

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Sara nöbeti geçiren kişinin burnuna tutularak kişiyi uyandırır (15).
- 2- Kaynatılarak suyu çıkarılır. Yarım çay bardağı aç karnına içmek astım-bronşit için faydalıdır (102, 103, 144). Suyunu 15 gün içmek; rahim kisti, rahim iltihabına faydalıdır (140), idrar söktürür (268). Suyunu 1 ay boyunca günde 1 bardak içmek adet gecikmesini düzenler (144).
- 3- Soğan + çay kaynatılarak buharı burna çekilir. Baş ağrısına iyi gelir (144).
- 4- Zeytin + soğan dövülür burkulan yere sürülür (148).
- 5- Soğan; travmalarda ağrı kesicidir (159), arı sokmasında sokulan yere konur (230).

6- Soğan lapası; ayak-el şişliğinde ve burkulmalarda tedavi edicidir (200).

26. MALVACEAE

110. *Alcea apterocarpa* (FENZL) BOISS. (EK 1: Şekil 64)

Yerel adı: Hatmi çiçeği, gülhatmi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, bahçe içi, 1600 m., 23/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı

Kullanım şekli:

- 1- Demlenerek içilir. Astım-bronşit, sinüzit (1), reflü, faranjit, akciğer rahatsızlıkları, öksürük (3, 117, 159, 170) için kullanılır.
- 2- Çiçeği ve yaprağı dövülüp yaraya konur; yara ve çıban yarası için faydalıdır (25).
- 3- Suyu çıkarılarak cilt bakımı için cilde sürülür (2).

111. *Alcea calvertii* BOISS.

Yerel adı: Hatmi çiçeği, gülhatmi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: İnönü mah., bahçe içi, 1450 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı

Kullanım şekli:

- 1- Demlenerek içilir. Astım-bronşit, sinüzit (1), reflü, faranjit, akciğer rahatsızlıkları, öksürük (3, 117, 159, 170) için kullanılır.
- 2- Çiçeği ve yaprağı dövülüp yaraya konur; yara ve çıban yarası için faydalıdır (25).
- 3- Suyu çıkarılarak cilt bakımı için cilde sürülür (2).

112. *Malva neglecta* WALLR. (EK 1: Şekil 65)

Yerel adı: Ebe gümeci, ebemgömece

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., duvar dibi, 1450 m., 19/06/2014.

Kullanılan kısmı: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenir.

İltihap söküçüdür (68, 80, 81, 82, 98, 133). Yorgunluk, ayak şişmesi, bademcik, öksürük (2, 69, 78, 142) ve mide ağrılarına (15), böbrek rahatsızlıklarına (284) iyi gelir. Şeker hastalığı (284, 69, 78), astım-bronşit (69, 78) için faydalıdır.

2- Lapası yaralara sarılır ve çıbanın üzerine konur. Çıbanı ve iltihaplı yaraları iyileştirir (44, 45, 64, 245, 262, 263, 286, 287, 288, 289) Lapası; boğaz ağrısı, bademcik şişmesi için kullanılır (138). Lapası diz ağrılarına konur (139). Lapası avret yerine konur kadın hastalıkları ve iltihabı söker (139). Apseli rahatsızlıklarda (161) kullanılır.

3- Gargara yapılması diş ağrısı için faydalıdır (19).

4- Yaprakları ağrıyan yere sarılır (23, 24, 43).

5- Bitkinin tamamı iyice dövülüp dize sarılır romatizma için kullanılır (56).

27. MORACEAE

113. *Morus alba* L.

Yerel adı: Dut

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Pekmezi yapılır; kansızlık için kullanılır (144)

114. *Morus nigra* L.

Yerel adı: Karadut

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Kazanpınar köyü, bahçe içi, 1500 m.

Kullanılan kısım: Yaprak, meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

1- Yaprığı haşlanıp dize sarılır ağrıyı alır (148)

2- Meyvesi yenir. Şeker hastalığı (188), kansızlık (40) için kullanılır

28. OLEACEAE

115. *Syringa vulgaris* L. (EK 1: Şekil 66)

Yerel adı: Leylak

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Süs, tıbbi

Kullanım şekli: Süs bitkisi olarak kullanılır. Kokusu zihin çalıştırır (19).

29. ONAGRACEAE

116. *Epilobium angustifolium* (L.) HOLUB (EK 1: Şekil 67)

Yerel adı: Yakı otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü yaylası yolu, yol kenarı, çalılık yanı, 1550 m.,
24/06/2014

Kullanılan kısım: Dal- gövde

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Demleyerek içilir. Kan temizleyicidir (233).

30. ORCHIDACEAE

117. *Dactylorhiza euxina* (NEVSKI) H. BAUMANN ET KUNKELE

Yerel adı: Sahlep

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü yaylası, kızılıkayanın kuzey batı yamacı, 1850 m.,
19/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Vücuda kuvvet verir (90, 244, 290). Yara, çıban, iltihap için kullanılır. Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğuna iyi gelir (62).

118. *Dactylorhiza osmanica* (KL.) SOO

Yerel adı: Sahlep

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, kömür ocakları, 1750 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Vücuda kuvvet verir (90, 244, 290). Yara, çıban, iltihap için kullanılır. Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğuna iyi gelir (62).

119. *Dactylorhiza umbrosa* (KAR. ET KIR.) NEVSKI (EK 1: Şekil 68)

Yerel adı: Sahlep

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çambaşı köyü, Karaca mevki, dağın tepesi, 1820 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Vücuda kuvvet verir (90, 244, 290). Yara, çıban, iltihap için kullanılır. Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğuna iyi gelir (62).

120. *Dactylorhiza urvilleana* (STEUDEL) BAUMANN ET KUNKELE

Yerel adı: Sahlep

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, kömür ocakları 1750 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Vücuda kuvvet verir (90, 244, 290). Yara, çıban, iltihap için kullanılır. Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğuna iyi gelir (62).

121. *Orchis* sp.

Yerel adı: Sahlep

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, kömür ocakları 1750 m., 22/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Vücuda kuvvet verir (90, 244, 290). Yara, çıban, iltihap için kullanılır. Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğuna iyi gelir (62).

122. *Orchis mascula* L. subsp. *pinetorum* (BOISS. ET KOTSCHY)**G. CAMUS**

Yerel adı: Sahlep

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü yaylası, kızılıkayanın kuzey batı yamacı, 1850 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Kök

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Vücuda kuvvet verir (90, 244, 290). Yara, çıban, iltihap için kullanılır. Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğuna iyi gelir (62).

31. PAEONIACEAE**123. *Paeonia mascula* (L.) MILLER subsp. *arietina* (ANDERS.) CULLEN
ET HEYWOOD (EK 1: Şekil 69)**

Yerel adı: Ayı gülü

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası, yol kenarı, 1950 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Tohum

Kullanım amacı: Eşya

Kullanım şekli: Takı yapılır (10, 102, 103).

32. PAPAVERACEAE

124. *Antricus* sp. (EK 1: Şekil 70)

Yerel adı: Çayır çimleği

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü , köy içi, otlak alan, 1600 m., 15/05/2014;
23/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Yemeği yapılır (68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 277, 278, 279).

125. *Fumaria parviflora* LAM. (EK 1: Şekil 71)

Yerel adı: Şahtere

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bezendi köyü, Çat mevkii, yamaç dibi, 1600 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Dal-gövde

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir. Karaciğer problemi, kan temizleyici (233).

126. *Glaucium grandiflorum* BOISS. ET HUET. var. *grandiflorum* BOISS. ET HUET. (EK 1: Şekil 72)

Yerel adı: Yabani haşhaş, deli gılla

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Kiliseburnu yolu, yol kenarı, 1450 m., 19/06/2014

Yerel adı: Gelincik, haşhaş

Kullanılan kısım: Çiçek, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Balgam sökücü (233) olarak kullanılır.
- 2- Yemeği yapılır (9, 20, 63, 69, 92, 93, 104, 108, 109, 119).

Yan etki: Beyni uyuşturur, kısa süreli şuur kaybı yapabilir (252).

127. *Papaver dubium* L.

Yerel adı: Gılla, haşhaş

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, tarlalık alan, 1600 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçek, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Balgam sökücü (233) olarak kullanılır.
- 2- Yemeği yapılır (9, 20, 63, 69, 92, 93, 104, 108, 109, 119).

Yan etki: Uyuşturucu etkisi vardır, dikkatli kullanılmalıdır (233).

128. *Papaver rhoeas* L.

Yerel adı: Gelincik, haşhaş

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gümüşgöze beldesi, nadasa bırakılan tarlalar, yumuşak toprak, 1460 m., 14/05/2013

Kullanılan kısım: Çiçek, bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 3- Çayı demlenir. Balgam sökücü (233) olarak kullanılır.
- 4- Yemeği yapılır (9, 20, 63, 69, 92, 93, 104, 108, 109, 119).

Yan etki: Uyuşturucu etkisi vardır, dikkatli kullanılmalıdır (233).

33. PLANTAGINACEAE**129. *Plantago major* L. (EK 1: Şekil 73)**

Yerel adı: Sinirli ot, bağ yağrağı, damarlı ot

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gümüşgöze beldesi, nadasa bırakılan tarlalar, yumuşak toprak, 1460 m., 14/05/2013

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Astım-bronşit nefes darlığı (233, 262), kadın hastalıkları (233), kalp rahatsızlığı için kullanılır (8). İltihabı söktürür (263).
- 2- Yaprak lapası nasıra iyi gelir (2). İltihaplı yarayı patlatarak iyileştirir (9, 27, 50, 91, 119, 137, 257, 262), çibana (138, 202, 245) iyi gelir. Göğüse koyulunca süt düğümünü çözer (160)
- 3- Suyuyla pansuman yaparak göz iltihabı iyileştirilir.
- 4- 15 dk kaynatılır suyu içilir, iltihabı söker (148, 246, 247, 248)
- 5- Ağız yaralarına (151) gargara yapılır.
- 6- Yaprığı dövülüp dizlere ağrı için konur yara açarak iyileştirir (91). Kesilen yerin üzerine konur ağrısını dindirir (263)

Yan etki: Şeker hastalığı olan kullanmamalıdır (143).

130. *Plantago media* L. (EK 1: Şekil 74)

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, 1550 m., 15/06/2014.

Yerel adı: Sinirli ot

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Astım-bronşit nefes darlığı (233, 262), kadın hastalıkları (233), kalp rahatsızlığı için kullanılır (8). İltihabı söktürür (263).
- 2- Yaprak lapası nasıra iyi gelir (2). İltihaplı yarayı patlatarak iyileştirir (9, 27, 50, 91, 119, 137, 257, 262), çibana (138, 202, 245) iyi gelir. Göğüse koyulunca süt düğümünü çözer (160)
- 3- Suyuyla pansuman yaparak göz iltihabı iyileştirilir.
- 4- 15 dk kaynatılır suyu içilir, iltihabı söker (148, 246, 247, 248).
- 5- Ağız yaralarına (151) gargara yapılır.
- 6- Yaprığı dövülüp dizlere ağrı için konur yara açarak iyileştirir (91). Kesilen yerin üzerine konur ağrısını dindirir (263)

Yan etki: Şeker hastalığı olan kullanmamalıdır (143).

34. PLUMBAGINACEAE

131. *Acantholimon caryophyllaceum* BOISS.

Yerel adı: Kirpi otu

Lokalite: A7-B7: Çambaşı köyü, karaca mevki, 1700 m., 22/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Arılar nektar alır (272).

35. PINACEAE

132. *Abies nordmanniana* (STEV.) SPACH subsp. *nordmanniana* (STEV.) SPACH (EK 1: Şekil 75)

Yerel adı: Köknar, göknar

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, 1550 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Reçine

Kullanım amacı: Tıbbi, kişisel bakım

Kullanım şekli:

- 1- Reçinesi çibana konur, çiban yarasını patlatarak iyileştirir (10).
- 2- Reçinesi ağda olarak kullanılır (137).

133. *Pinus sylvestris* L. (EK 1: Şekil 76)

Yerel adı: Çam

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, alabalık tesisi, 1600 m., 23/06/2014. Sütveren köyü yaylası, 1750 m., 19/06/2014.

Kullanılan kısım: Reçine, kozalak, çiçek, çıra

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Reçinesi yenir. Kireçleme, romatizma, bel fitiği, diz ağrıları (18), şeker hastalığına iyi gelir (5), Balgam söker (148).

- 2- Çam kozalağı yeşil haldeyken kaynatılıp içilir. Vücut iltihabını söktürür (16). balgam söktürür (39). Astım-bronşite faydalıdır (253, 254).
- 3- Reçinesi patlamayan iltihaplı yaraya konur yarayı iyileştirir (137).
- 4- Çamın çiçeği + zeytin yağı; diz ağrısına kireçlenmeye faydalıdır dize sürülür (139).
- 5- Çamın çiçeği (mayıs ayında açar) 1 kg suyla kaynatılır. 1 gün bekleyip suyunu sızıp 15 dk çiçek balıyla kaynatıp, her sabah 1 yemek kaşığı yenir. Astım-bronşit için kullanılır ve vücuttaki iltihabı söker (148).
- 6- Çamın kabuğunu soyup içteki zarının suyunu emmek kurtları döker (145).
- 7- Çamın çırası kaynatılıp suyu içilir. Şeker hastalığına iyi gelir (209).

36. POACEAE

134. *Agropyron repens* L. (EK 1: Şekil 77)

Yerel adı: Ayrık otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah, bahçe içi, duvar dibi, 1450 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir.

Böbrek yetmezliği, karaciğer yetersizliği (233), siyatik , bel fitiği, kanser, prostat (5) için kullanılır.

Yan etki: Çok fazla içilirse şişmanlatır (234).

135. *Avena sativa* L.

Yerel adı: Yulaf

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, kaçağın kıranı, 1550 m.

Kullanılan kısım: Tohum

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Yemekten önce yenirse zayıflatır (233).

136. *Bromus danthoniae* TRIN.

Yerel adı: -

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, kaçağın kıranı, 1550 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı, çiçekli dallar

Kullanım amacı: Süs, hayvan yemi

Kullanım şekli: Süs bitkisi ve hayvanlara yem olarak kullanılır (10, 42).

137. *Calamagrostis pseudophragmites* (HALLER FIL.) KOELER

(EK 1: Şekil 78)

Yerel adı: Saz çimi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası yolu , yol kenarı, 1750 m.,15/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçekli dallar

Kullanım amacı: Süs

Kullanım şekli: Çeşitli renklerle boyanıp süs bitkisi olarak evlerde kullanılır (10, 55, 223, 224).

138. *Hordeum vulgare* L.

Yerel adı: Arpa

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, tarlalar, 1550 m.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, cilt bakımı

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenir.

Çayı böbrek taşı düşürmede çok etkilidir. İdrar söktürücüdür (233), vereme faydalı, karaciğeri kuvvetlendirir, ishal kesicidir (19).

2- Tohumu çimlendirilerek yenir; Mide-bağırsak hastalıkları için faydalıdır (233).

3- Kaynatılarak içilir, astım bronşite (140) faydalıdır. Arpa hamuru; travmalarda ağrıyı keser, şişliği indirir (159).

4- Suyuyla cilt temizliği yapılır (19).

Yan etki: Tansiyonu yükseltir.

139. *Triticum vulgare* L.

Yerel adı: Buğday

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, 1550 m.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı, kepek, tohum

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Çayı böbrek taşı düşürmede çok etkilidir. idrar söktürücüdür (233).
- 2- Badem yağı ve balla birlikte kullanılırsa mesane ve göğüs ağrılarına iyi gelir (234) , Mideyi rahatlatır (18).
- 3- Çimlenmiş buğday tohumu zihin yorgunluğuna iyi gelir (19).
- 4- Gendüme çayı; ses kısıklığına iyi gelir (169) mide rahatlatıcı özelliği vardır (2). (Gendüme: buğdayın kepeğinin çıkmış haline denir.)
- 5- Buğday süs olarak evlere asılır (102, 103).

Yan etki: Çiğ buğday yemek bağırsakta kurt yapar (233). Kepeksiz buğday ekmeği şişmanlatır (234).

140. *Stipa holosericea* TRIN (EK 1: Şekil 79)

Yerel adı: Sümbül

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, kaçağın kıranı, kayalıklı yamaç, 1550 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçekli dallar

Kullanım amacı: Süs, ceza aracı

Kullanım şekli: Evlerde süs olarak kullanılır (9, 10, 42). Yaramazlık yapan çocukları durdurmak için sapı fırlatılır (254).

141. *Zea mays* L.

Yerel adı: Mısır

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Komyolları, bahçe içi, 1500 m.

Kullanılan kısım: Meyve, püskül

Kullanım amacı : Tıbbi, saç bakımı

Kullanım şekli:

- 1- Suyu çıkarılıp içilir. Böbrek taşı düşürmede kullanılır (233). İdrar söktürücüdür (19), öksürük (160) için faydalıdır.
- 2- Suyu saça sürülür, saç bakımı için kullanılır (19).
- 3- Yağı çıkarılır. Ameliyat olan yere sürülünce mikropları kırar (18).

38. POLYGONACEAE

142. *Rumex acetosella* L. (EK 1: Şekil 80)

Yerel adı: Kuzu kulağı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, 1550 m.,15/06/2014.,
Gümüşgöze beldesi mevki, çeşme yanı, nadasa bırakılan tarla,1460 m, 14/05/2013.

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Yaprakları çiğ yenir (9). Şeker ve tansiyonu düşürür (15, 42) sindirim sistemine faydalıdır (42, 145), hazmı kolaylaştırır (126).

143. *Rumex tuberosus* L. subsp. *horizontalis* (KOCH) RECH.

(EK 1: Şekil 81)

Yerel adı: Kuzu kulağı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Söğütlü beldesi yaylası, otlak alan,1750 m., 24/06/2014.

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Yaprakları çiğ yenir (9). Şeker ve tansiyonu düşürür (15, 42) sindirim sistemine faydalıdır (42, 145), hazmı kolaylaştırır (126).

144. *Polygonum cognatum* Meisn

Yerel adı: Madımak, madımalak

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gümüşgöze Beldesi mevki, çeşme yanı, 1460 m., 14/05/2013.

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Yemeği yapılır. (9, 20, 29, 40, 56, 58, 60, 68, 80, 84, 85, 86, 87, 93, 98, 107, 119, 121, 255, 256). Bağırsak çalıştırır, mide şişkinliğine faydalıdır (40, 80).
- 2- Suyu çıkarılır, içilir. Basur (233) için kullanılır, doğum yaralarını tedavi eder (19), mide ve bağırsak rahatsızlıklarına iyi gelir (18, 25, 266). Demir eksikliği (193) için kullanılır. Kan dolaşımına faydalıdır (18).

145. *Rumex crispus* L. (EK 1: Şekil 82)

Yerel adı: Evelik

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gümüşgöze Beldesi mevki, çeşme yanı, 1460 m., 14/05/2013.

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Yemeği yapılır (7, 40, 70, 71, 72, 73, 84, 85, 86, 87, 88, 104, 105, 130, 131, 133, 135, 136). Kan dolaşım sistemine faydalıdır (40, 41, 59), bağırsak çalıştır (157, 158, 271)
- 2- Kaynatılıp suyu içilir, yüksek tansiyona iyi gelir. Günde iki kez içilir (15). Romatizma için (160), kansızlık için (176, 179) kullanılır.
- 3- Her sabah bir tutam evelik yaprağı (çiğ) yemek; sedef hastalığına faydalıdır (144).

39. PORTULACACEAE

146. *Portulaca oleracea* L.

Yerel adı: Semiz otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Kızılcaköy, bahçe içi, 1460 m.

Kullanılan kısım: Yaprak

Kullanım amacı: Gıda, Tıbbi

Kullanım şekli: Çiğ yenir. Vücuda direnç verir (140)

40. RANUNCULACEAE

147. *Consolida orientalis* (GAY) SCHROD. (EK 1: Şekil 83)

Yerel adı: Ekin otu

Lokalite: A7-B7: Sütveren köyü, Kaçağın kıranı, tarla kenarı, 1550 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Gıda

Kullanım şekli: Baharat olarak kullanılır (277, 278)

148. *Ranunculus constantinopolitanus* (DC.) D'URV. (EK 1: Şekil 85)

Yerel adı: Sarı çiçek, düğün çiçeği, gongoroç otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Gümüşgöze beldesi mevki, çeşme yanı, 1460 m., 14/05/2013.

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Çiçeği ağrıyan yere koyulur, yara açarak iyileştirir. Romatizmaya iyi gelir (9, 54, 81, 127, 143). İltihaplı yarayı söktürür (70, 71, 72, 84, 85, 86, 87, 88, 94, 95).
- 2- Sarı çiçek + kekik + dorağ otu (çemen otu) kaynatılarak içilir; ayaktaki damar tıkanıklığını açar, kan dolaşımı için faydalıdır (40).

149. *Ranunculus repens* L. (EK 1: Şekil 84)

Yerel adı: Sarı çiçek, düğün çiçeği, gongoroç otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Doğankavak köyü, bahçe içi, 1550 m., 19/06/2014.

Kullanılan kısım: Çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 3- Çiçeği ağrıyan yere koyulur, yara açarak iyileştirir. Romatizmaya iyi gelir (9, 54, 81, 127, 143). İltihaplı yarayı söktürür (70, 71, 72, 84, 85, 86, 87, 88, 94, 95).
- 4- Sarı çiçek + kekik + dorağ otu (çemen otu) kaynatılarak içilir; ayaktaki damar tıkanıklığını açar, kan dolaşımı için faydalıdır (40).

41. ROSACEAE

150. *Alchemilla sp.*

Yerel adı: Devetabanı, aslanpençesi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Babakonağı yaylası, dere kenarı, 1800 m.,19/05/2013.

Kullanılan kısmı: Çiçek, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenir.

Öksürük, astım-bronşite faydalıdır (1). Akciğer rahatsızlıkları, kadın hastalıkları, menopoz (182, 183), çıban, kırışıklık için faydalıdır. İltihap kurutucudur (2). Kadın hastalığı çayı yapılır (79).

2- Yemeği yapılır (79).

151. *Alchemilla minusculiflora* BUSER (EK 1: Şekil 86)

Yerel adı: Devetabanı, aslanpençesi

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Öğütlü köyü, köy içi, hendek üstü, 1460 m.,17/05/2013.

Kullanılan kısmı: Çiçek, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

1- Çayı demlenir.

Öksürük, astım-bronşite faydalıdır (1). Akciğer rahatsızlıkları, kadın hastalıkları, menopoz (182, 183), çıban, kırışıklık için faydalıdır. İltihap kurutucudur (2). Kadın hastalığı çayı yapılır (79).

2- Yemeği yapılır (79).

152. *Crataegus orientalis* subsp. *orientalis* PALLAS EX BIEB

Yerel adı: Kırmızı alıç

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, maden altı, tarla içi, 1600 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Dal, meyve, çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, takı

Kullanım şekli:

- 1- Dalları kaynatılarak içilir. Kalp-damar problemleri olanlara iyi gelir (1). Şeker hastalıkları (2, 14), tansiyon ve boğaz iltihabı için faydalıdır. Sinirleri yatıştırır, böbrek kumlarını düşürür (2, 12). Uykusuzluğa iyi gelir. Kaşıntıya iyi gelir (2), astım bronşite faydalı (sabah-akşam içilir) (40, 41, 154, 155)
- 2- Meyvesinden marmelat yapılır, bağırsak problemlerine faydalıdır (265, 266).
- 3- Alıç çiçeği çayı yapılır (91). Damar tıkanıklığına iyi gelir (25) böbrektaşı düşürür (13, 49, 52).
- 4- Meyvesi ve dalın çayı kaynatılır içilir. Nefes darlığına iyi gelir (21, 23, 30, 33, 34, 52, 54, 101, 114, 121, 125, 139). Şeker hastalığı ve tansiyona iyi gelir (15, 23, 47, 52, 54, 121, 125, 139, 86, 87, 88, 265, 266).
- 5- Meyvesi kalbe (38), böbreklere ve idrar yolu (59), mide (274, 275) rahatsızlıklarına faydalıdır.
- 6- Karışım olarak kullanılır.
Havlıcan + Zencefil + Kuşburnu + Tarçın kabuğu + Kiraz çöpü + Aluç ve soğuk suyla kaynatılıp içilir; astım-bronşit, öksürük ve alerji öksürüğüne faydalıdır (160).
- 7- Yaprığı + çiçeği veya kökü kaynatılıp içilir, şeker hastalığı, kalp çarpıntısı, yorgunluk, uykusuzluk (149) problemlerine iyi gelir.
- 8- Meyvelerinden kolye yapılır (164).

153. *Crataegus tanacetifolia* (LAM.) PERS (EK 1: Şekil 87)

Yerel adı: Sarı alıç

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, maden altı, çeşme yanı, 1600 m., 15/06/2014.

Kullanılan kısım: Dal, meyve, çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, takı

Kullanım şekli:

- 1- Dalları kaynatılarak içilir. Kalp-damar problemleri olanlara iyi gelir (1). Şeker hastalıkları (2, 14), tansiyon ve boğaz iltihabı için faydalıdır. Sinirleri yatıştırır,

- böbrek kumlarını düşürür (2, 12). Uykusuzluğa iyi gelir. Kaşıntıya iyi gelir (2), astım bronşite faydalı (sabah-akşam içilir) (40, 41, 154, 155)
- 2- Meyvesinden marmelat yapılır, bağırsak problemlerine faydalıdır (265, 266).
- 3- Alıç çiçeği çayı yapılır (91). Damar tıkanıklığına iyi gelir (25) böbrektaşı düşürür (13, 49, 52).
- 4- Meyvesi ve dalın çayı kaynatılır içilir. Nefes darlığına iyi gelir (21, 23, 30, 33, 34, 52, 54, 101, 114, 121, 125, 139). Şeker hastalığı ve tansiyona iyi gelir (15, 23, 47, 52, 54, 121, 125, 139, 86, 87, 88, 265, 266).
- 5- Meyvesi kalbe (38), böbreklere ve idrar yolu (59), mide (274, 275) rahatsızlıklarına faydalıdır.
- 6- Karışım olarak kullanılır.
Havlıcan + Zencefil + Kuşburnu + Tarçın kabuğu + Kiraz çöpü + Aluç ve soğuk suyla kaynatılıp içilir; astım-bronşit, öksürük ve alerji öksürüğüne faydalıdır (160).
- 7- Yaprığı + çiçeği, kökü kaynatılıp içilir, şeker hastalığı, kalp çarpıntısı, yorgunluk, uykusuzluk (149) problemlerine iyi gelir.
- 8- Meyvelerinden kolye yapılır (164).

154. *Cydonia vulgaris* PERS.

Yerel adı: Ayva

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., Bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Çekirdek

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Ayva çekirdeği suyla kaynatılıp göğüs çatlaklarına sürülür (39).
- 2- Ayva çekirdeği + Zencefil + Portakal kabuğu + İhlamur + Nar meyvesi karıştırılıp çayı demlenir; grip, soğuk algınlığı (174) için faydalıdır, boğazı yumuşatır (1).

155. *Fragaria vesca* L.

Yerel adı: Yabani çilek

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, kızılıkayanın kuzey batı yamacı, 1800 m., 19/06/2014.

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli: Meyvesi yenir. Taze meyveler cildi güzelleştirir (10,19).

156. *Malus domestica* L.

Yerel adı: Elma

Lokalite: A7-B7: Sütveren köyü, uzun tarla, dere kenarı, 1470 m.

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Sirkesi yapılır, sabahları aç karnına içilir, tansiyonu ayarlar ve şekeri düzenler (10, 42).

157. *Prunus armeniaca* L.

Yerel adı: Kayısı

Lokalite: A7-B7: Kelkit, İnönü mah., Bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Meyve, çekirdek

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Çiğ yenir. Suyu çıkarılır. Bağırsak problemleri, susuzluğu giderir, kan yapar (1). Böbrekleri çalıştırır (56), kabızlığı giderir (169).
- 2- Kayısı çekirdeği dövülür yutulur, bağırsak solucanını düşürür (2).
- 3- Kayısı (sert ve çekirdekleri çıkartılmış) + kırmızı elma kabuğu+ 1 kahve fincanı su kaynatıp yüze sürülür. Yüzdeki sivilceleri yok eder (139, 198)
- 4- Kayısı demir sacın üzerine konulup ısıtılır, ağrıyan yere konur ağrıyı dindirir (18).

Yan etki: Fazla yenirse uyku verir (234).

158. *Prunus avium* L.

Yerel adı: Kiraz

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., Bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Meyve, sap

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı, gıda

Kullanım şekli: Sapı kaynatılır. Sapının suyu ; Kan temizleyicidir (233), cilt lekeleri (cilde sürülür), mide yaraları, zayıflama, damar sertliği, romatizma (19) başağrısına iyi gelir, gaz söktürür, zayıflatır (140). 3 öğün aç içmek; ödem atar(148), astım (154, 155), şeker hastalığı (157, 158) ve boğaz ağrılarına (177) iyi gelir.

159. *Prunus cerasus* L.

Yerel adı: Vişne

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah. Bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Meyve, sap

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Suyu çıkarılır, içilir. Gözü kuvvetlendirici özelliği var (göze de damlatılabilir), idrar söktürücüdür (233), şekeri düşürür (15, 117). İshal keser (167) mide ağrısına (228) faydalıdır.

160. *Prunus divaricata* LEDEB.

Yerel adı: Kuş eriği, dağ eriği, gakka

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü yaylası, 1800 m., 19/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Suyu çıkarılır içilir.

Anne sütü artırıcı, kanı temizleyici (233), ishal kesici, toksin atıcıdır ve kanlı basur (19) için faydalıdır. Şeker hastalığına iyi gelir, şekeri düşürür (1).

161. *Prunus domestica* L.

Yerel adı: Kara erik

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah. Bahçe içi, 1450 m.

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Suyu çıkarılır içilir. Kolestrole faydalıdır (25), mide ve bağırsakları rahatlatır (140).

162. *Pyrus elaeagnifolia* PALLAS subsp. *kotschyana* (BOISS.) BROWICZ

(EK 1: Şekil 88)

Yerel adı: Ahlat, ahlet

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası-Bezendi köyü yolu, yol kenarı, 1600 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Suyu çıkarılır içilir.

İshali keser (233). Böbrekleri çalıştırır, böbrek taşı düşürür (12), şeker hastalığına iyi gelir (65, 139).

Yan etki: Meyvesi olgunlaşmadan yenirse kabızlık yapar (42).

163. *Rosa gallica* L. (EK 1: Şekil 89)

Yerel adı: Gül

Lokalite: A7-B7: Kelkit, Büyük cami mah., Bahçe içi, 1450 m., 20/06/2014

Kullanılan kısım: Çiçeği kullanılır.

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt bakımı, gıda

Kullanım şekli: Suyu çıkarılır, marmelatı yapılır.

- 1- Suyu kan temizleyicidir (233), ter kokusu için içilir (10, 19).
- 2- Gargara yapılarak ağız içi yaraları iyileştirilir (234).
- 3- Göz kızarıklığı için göze pansuman yapılır (19).
- 4- Kil + Gül suyu yüze maske yapılır (188).

164. *Rosa montana* CHAIX subsp. *woronowii* (LONACZ.) Ö. NILSSON

Yerel adı: Kuşburnu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Dırdırh dereleri, 1550 m., 17/09/2013

Kullanılan kısım: Meyve, çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, hayvan yemi

Kullanım şekli:

1- Marmelat yapılır, suyu çıkarılır, çayı demlenir. İdrar söktürücüdür, kan temizleyicidir (233), şeker hastalıkları (139, 140), egzama, basur (1, 21, 30, 139, 140), soğuk algınlığı (6, 10, 12, 17, 19, 30, 42, 53, 60, 112, 113, 119, 134, 168, 214, 216), vücut direnci (6, 83, 91, 270) ve mideye faydalıdır (1, 21, 30, 96, 97, 98, 139, 140). Kan yapar (162, 140, 181, 194, 212). C vitamini deposudur (140). Cilt sağlığı için (167) faydalıdır. Dolaşım sistemini düzenler , astım bronşit için faydalıdır (40).

2- Arılar nektar alır (272).

165. *Rosa villosa* L. subsp. *mollis* (SM.) KELLER ET GAMS

(EK 1: Şekil 90, Şekil 91)

Yerel adı: Kıllı kuşburnu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, Bahçe kenarı, 1450 m., 24/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda, hayvan yemi

Kullanım şekli:

1- Marmelat yapılır, suyu çıkarılır, çayı demlenir. İdrar söktürücüdür, kan temizleyicidir (233), şeker hastalıkları (139, 140), egzama, basur (1, 21, 30, 139, 140), soğuk algınlığı (6, 10, 12, 17, 19, 30, 42, 53, 60, 112, 113, 119, 134, 168, 214, 216), vücut direnci (6, 83, 91, 270) ve mideye faydalıdır (1, 21, 30, 96, 97, 98, 139, 140). Kan yapar (162, 140, 181, 194, 212). C vitamini deposudur (140). Cilt sağlığı için (167) faydalıdır. Dolaşım sistemini düzenler , astım bronşit için faydalıdır (40).

2- Arılar nektar alır (272).

166. *Rubus caesius* L. (EK 1: Şekil 92)

Yerel adı: Böğürtlen, mora

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Pekün yaylası yolu, Bezendi köyü, yol kenarı, 1600 m., 15/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, kök

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Meyvesinin marmelatı, hoşafı yapılır (255, 256, 257, 258). Karaciğer hastalıkları için faydalıdır (1). Tansiyon, soğuk algınlığı, basur için kullanılır, iltihap kurutucudur, vücuda kuvvet verir (120). soğuk algınlığına iyi gelir (229). Kansere faydalıdır (24).
- 2- Böğürtlen kökü kaynatılıp 2 öğün içilir ; sperm oluşumunu sağlar (152).

167. *Rubus canescens* var. *glabratus* (GODRON) DAVIS ET MEIKLE

Yerel adı: Böğürtlen, mora

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, kızılıkaya yolu, 1780 m, 19/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, kök

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Meyvesinin marmelatı, hoşafı yapılır (255, 256, 257, 258). Karaciğer hastalıkları için faydalıdır (1). Tansiyon, soğuk algınlığı, basur için kullanılır, iltihap kurutucudur, vücuda kuvvet verir (120). soğuk algınlığına iyi gelir (229). Kansere faydalıdır (24).
- 2- Böğürtlen kökü kaynatılıp 2 öğün içilir ; sperm oluşumunu sağlar (152).

168. *Rubus saxatilis* L.

Yerel adı: Böğürtlen, mora

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, kızılıkaya yolu, 1785 m, 19/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, kök

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Meyvesinin marmelatı, hoşafı yapılır (255, 256, 257, 258). Karaciğer hastalıkları için faydalıdır (1). Tansiyon, soğuk algınlığı, basur için kullanılır, iltihap kurutucudur, vücuda kuvvet verir (120). soğuk algınlığına iyi gelir (229). Kansere faydalıdır (24).
- 2- Böğürtlen kökü kaynatılıp 2 öğün içilir; sperm oluşumunu sağlar (152).

41. RUBIACEA

169. *Galium boreale* L. (EK 1: Şekil 93)

Yerel adı: Yoğurt otu

Lokalite: Kelkit: Bezendi köyü yol kenarı, 1600 m, 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir. İdrar söktürücüdür (233). Kansere iyi gelir (19).

170. *Galium incanum* SM. subsp. *elatus* (BOISS.) EHREND

Yerel adı: Yoğurt otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren yaylası, kızılıkaya kuzeybatı yamacı, 1800 m, 19/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli: Çayı demlenir. İdrar söktürücüdür (233). Kansere iyi gelir (19).

42. SALICACEAE

171. *Hyoscyamus niger* L. (EK 1: Şekil 94)

Yerel adı: Batbat otu, ban otu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren Köyü, Kaçağın kıranı, yamaç, 1600 m, 15/06/2014

Kullanılan kısım: Tohum

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Tohumu kaynar suya atılır buhuru yapılır; diş ağrısına (23) ve göz ağrısına faydalıdır (23, 253, 254)
- 2- Tohumu yanan ateşin üzerine atılır çıkan dumana gözler tutulur, dumani gözlerdeki kurdu döker (127, 128)

Yan etki: Zehirli bir bitkidir. Yenmemelidir (ölen olduğu belirtilmiştir) (102, 103)

172. *Populus tremula* L.

Yerel adı: Kavak

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren Köyü, maden altı, 1600 m, 15/06/2014

Kullanılan kısım: Kabuk, yaprak ve tomurcuk

Kullanım amacı: Tıbbi, diş bakımı

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Guatr tedavisi için kullanılır (233). Akciğer veremine faydalıdır (2).
- 2- Diş bakımı (kavak tozu) için dişe sürülür,
- 3- Tomurcukları zeytinyağıyla karıştırılıp basur rahatsızlığında kullanılır.
- 4- Yaprak ve tomurcuklarından çıkarılan su kepek önleyicidir ve saç bakımında kullanılır (2).
- 5- Kabuğu kaynatılır aç karnına basur için içilir (245).

173. *Salix alba* L.

Yerel adı: Söğüt

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bahçeli evler mah, Kelkit mezarlığı yanı, dere kenarı, 1455 m., 21/06/2014

Kullanılan kısım: Kabuk, dal, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, oyuncak

Kullanım şekli:

- 1- Yaprakları kaynatılarak içilir (aç karnına) baş ağrısına faydalıdır (18).
- 2- Söğüt kabuğu; eskiden ameliyat yaralarına sargı bezi olarak kullanılmış. kanamayı durdurur (42).

- 3- Dalından düdük yapılır (42).
- 4- Sünnet olanların kesiğine söğüt ağaç güvesi koyulur, iyileştirilir (86, 87, 88)
- 5- Söğüt kabuğu ve dalları kaynatılır baş ağrısına faydalıdır (150, 151)
- 6- Söğüt yaprağı; ateşli hastalıklarda banyo suyuna katılır (161).

174. *Salix caprea* L.

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bahçeli evler mah, Kelkit mezarlığı yanı, dere kenarı, 1455 m., 21/06/2014

Yerel adı: Söğüt

Kullanılan kısım: Kabuk, dal, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, oyuncak

Kullanım şekli:

- 1- Yaprakları kaynatılarak içilir (aç karnına) baş ağrısına faydalıdır (18).
- 2- Söğüt kabuğu; eskiden ameliyat yaralarına sargı bezi olarak kullanılmış. kanamayı durdurur (42).
- 3- Dalından düdük yapılır (42).
- 4- Sünnet olanların kesiğine söğüt ağaç güvesi koyulur, iyileştirilir (86, 87, 88)
- 5- Söğüt kabuğu ve dalları kaynatılır başağrısına faydalıdır (150, 151)
- 6- Söğüt yaprağı; ateşli hastalıklarda banyo suyuna katılır (161).

175. *Salix wilhelmsiana* BIEB.

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, alabalık tesisi içi, 1600 m., 23/06/2014

Yerel adı: Söğüt

Kullanılan kısım: Kabuk, dal, yaprak

Kullanım amacı: Tıbbi, oyuncak

Kullanım şekli:

- 1- Yaprakları kaynatılarak içilir (aç karnına) baş ağrısına faydalıdır (18).
- 2- Söğüt kabuğu; eskiden ameliyat yaralarına sargı bezi olarak kullanılmış. kanamayı durdurur (42).
- 3- Dalından düdük yapılır (42).
- 4- Sünnet olanların kesiğine söğüt ağaç güvesi koyulur, iyileştirilir (86, 87, 88)

5- Söğüt kabuğu ve dalları kaynatılır baş ağrısına faydalıdır (150, 151)

6- Söğüt yaprağı; ateşli hastalıklarda banyo suyuna katılır (161).

43. SANTALACEAE

176. *Viscum album* L.

Yerel adı: Ökse otu, çakkum

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Sütveren köyü, Sazak mevki, orman, çam ağacı üzeri, 1800 m.

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Çayı demlenir. Şeker ve tansiyon (233) kansere iyi gelir (19). Nefes darlığı, bronşit için faydalıdır, tansiyonu düşürür (139) şeker hastalığına (30) iyi gelir.
- 2- Meyvesinden hazırlanan merhem yaraların tedavisinde kullanılır (18).
- 3- Çiğ yenir (9, 10, 42, 290).

44. SCROPHULARIACEAE

177. *Melampyrum arvense* L. var. *arvense* L. (EK 1: Şekil 95)

Yerel adı: Tarla inek buğdayı

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Çimenli köyü, alabalık tesisi yanı, tarla girişi, 1600 m.,
23/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Hayvan yemi

Kullanım şekli: Hayvanlara yem olarak kullanılır (107, 10).

178. *Verbascum thapsus* L. (EK 1: Şekil 96)

Yerel adı: Sığır kuyruğu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Kaş beldesi yolu, yol kenarı, 1450 m., 17/06/2013; Kızılcaköy
yol kenarı, 1455 m, 22/06/2014

Kullanılan kısım: Dal, gövde, çiçek

Kullanım amacı: Tıbbi, hayvan yemi, boya, yakacak

Kullanım şekli:

- 1- Çiçeğinin çayı demlenir. İltihap kurutucudur, astım-bronşit (1, 13, 14), balgam söktürmek (233), öksürük (57) hemoroit (168) için kullanılır.
- 2- Arılar nektar alır (126)
- 3- Sığır kuyruğunun kurutulmuş yaprağı yün boyasında siyah renk elde edilir (7).
- 4- Yapraklarının çayı demlenir; astım bronşite direnç sağlar (15).
- 5- Sığır kuyruğu kökünü kaynatıp içmek migren, baş ağrısı, diş ağrısına faydalıdır (18).
- 6- Kurumuş hali yakacak olarak kullanılır (114).

45. SOLANACEAE

179. *Capsicum annuum* L.

Yerel adı: Yeşil biber

Lokalite: A7-B7: Kelkit: büyük cami mah, bahçe içi, 1450

Kullanılan kısım: Meyve

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli: Yenir. C vitamini deposudur (1).

180. *Solanum tuberosum* L.

Yerel adı: Patates

Lokalite: A7-B7: Kelkit: büyük cami mah, bahçe içi, 1450.

Kullanılan kısım: Yumru

Kullanım amacı: Tıbbi, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Yumrusu dilinip baş ağrısına konur (137, 159, 173).
- 2- Patates yemek ishali keser (167).

46. URTICACEAE

181. *Parietaria judaica* L. (EK 1: Şekil 97)

Yerel adı: Çam anuğu, kum anuğu, dağ anuğu

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Bezendi köy mevki, yol kenarı, çalı dibi, 1600, 15/06/2014

Kullanılan kısım: Bitkinin tamamı

Kullanım amacı: Gıda, tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Baharat (26, 137)
- 2- Çayı demlenir. Kısırlık tedavisi için kullanılır. İltihabı söktürür, böbrek ağrılarında iyi gelir (49).

182. *Urtica dioica* L. (EK 1: Şekil 98)

Yerel adı: Isırgan

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., tarla kenarı, 1450 m.

Kullanılan kısım: Gövde, yaprak ve tohum

Kullanım amacı: Tıbbi, cilt ve saç bakımı, gıda

Kullanım şekli:

- 1- Suyu çıkarılır. İçilir. Mide - bağırsak için faydalıdır (1, 31), kansere umuttur (1, 14). Hücre yenileyici, anne sütü artırıcıdır, demir eksikliğine iyi gelir (2) böbrektaşına faydalı (12) şeker hastalığına iyi gelir (sabah aç karnına) (54, 86, 87, 88). İltihap (80, 246, 247, 248), ödem söktürür. Romatizma (156), kansızlık (176, 179), kellik ve saç dökülmesi için kullanılır (268, 269).
- 2- Egzama, sedef için kaynatılıp (5 dk) suyu yaralara sürülür (137). Suyu saç bakımı, saç kepeklenmesi (202), saç dökülmesi (140), cilt rahatsızlıkları (208) için kullanılır.
- 3- Isırgan tohumu bala katılıp yenir. Sabah-akşam kullanılır; rahim kanseri için faydalıdır (15). Basur, mide rahatsızlıkları (18) faydalıdır. Kanseri önler (51, 65, 79, 83, 91, 137).
- 4- Yemeği yapılır (20, 29, 40, 43, 46, 48, 56, 58, 60, 63, 66, 67, 89, 105, 117, 132, 133, 204). Dolaşım sistemi (135), iç hastalığı (119), kalb rahatsızlığı (119, 191),

nefes darlığı (119) ve zeka için faydalıdır (197). Bağırsak rahatsızlıkları (40, 203, 266), mide şişkinlikleri (40), şeker hastalığı ve ağrılara (76) iyi gelir.

- 5- Haşlanır. Lapası boyna sarılır, suyuda içilir guatr için için kullanılır (24). Lapa dizlere sarılır, yara açarak iltihabı döker romatizma ağrısına iyi gelir (55, 180).
- 6- Isırgan + maydanoz birlikte kaynatılıp içilir. Prostat, böbrektaşı ve idraryolları rahatsızlıklarına (145, 146, 147) iyi gelir.

47. VITACEAE

183. *Vitis vinifera* L.

Yerel adı: Üzüm

Lokalite: A7-B7: Kelkit: Büyük cami mah., bahçe içi, 1450, 17/06/2014

Kullanılan kısım: Meyve, çekirdek

Kullanım amacı: Tıbbi

Kullanım şekli:

- 1- Üzüm sirkesi + bal, kalp damarlarını açar (sabah + akşam) 1 yemek kaşığı aç karnına içilir (40).
- 2- Çekirdekleri kılcal damarları açar (19).
- 3- Zeka çalıştırmak için aç karnına yenir. Anne sütünü artırır (10).

5.2. Tıbbi Amaçlar İçin Kullanılan Diğer Karışımlar

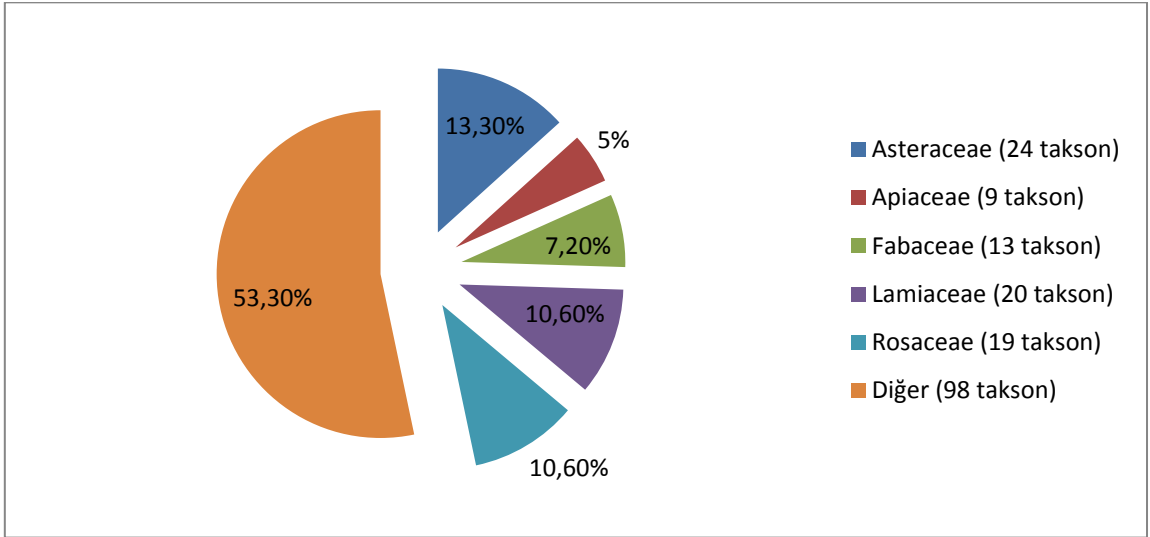
- Türk kahvesi (*Coffea arabica*) + yoğurt; Cilt maskesi yapılır (184, 185)
- Yaş maya; Yüz maskesi yapılır (184, 185)
- Yoğurt suyu böbrek taşına faydalıdır (107).
- Aspirin + Limon (*Citrus* sp.) + Zeytinyağı (*Olea europea*) karıştırılarak; kireçlenmeler için eklemlere sürülür (148)
- Çökelek suyu midedeki ağrıları dindirir, safra kesesi taşlarını ve böbrek taşlarını düşürür (40).
- Limon (*Citrus* sp.) suyu+ çay şekeri, yüksek tansiyona karşı içilir (40).

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

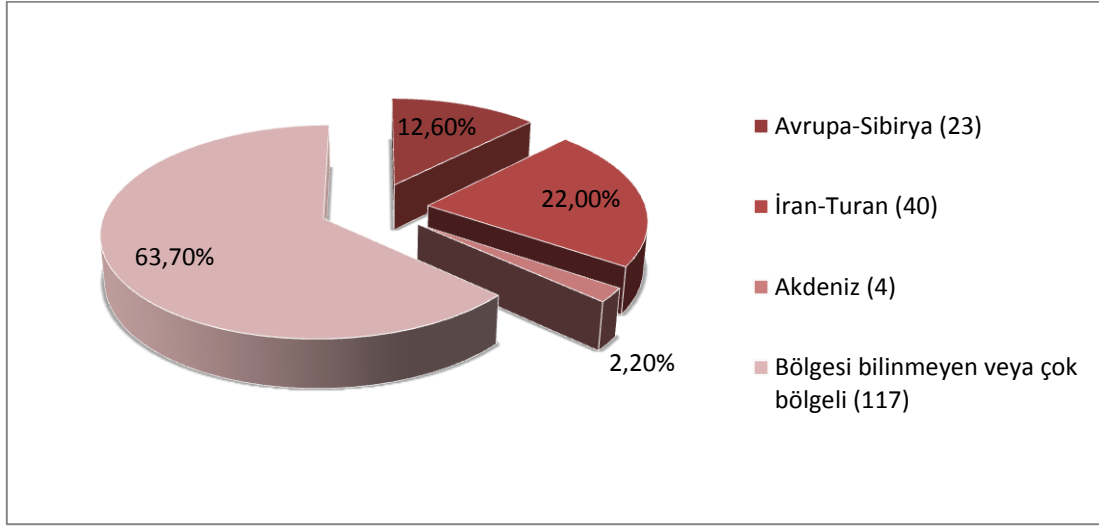
2013 yılı Eylül ve 2014 yılının Ağustos ayları arasında Kelkit ilçe merkezi ve köylerinde yetişen bitkilerin etnobotanik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir.

Yapılan araştırma sonucu farklı kullanım amaçlarına göre 48 familyaya ait 183 takson tespit edilmiştir. Takson sayıları bakımından ilk 5 sırada yer alan familyalar sırasıyla Asteraceae, Lamiaceae, Rosaceae, Fabaceae ve Apiaceae 'dir. Asteraceae familyasından 24 takson (% 13,3), Lamiaceae familyasından 20 takson (% 11) Rosaceae familyasından 19 takson (% 10,6), Fabaceae familyasından 13 takson (% 7,1), Apiaceae familyasından 9 takson (% 5) tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Bitki Taksonlarının Familyalara Dağılımı

Bitki taksonların fitocoğrafik bölgelere dağılımı; İran-Turan 40 (% 22), Avrupa-Sibirya 23 (% 12,6), Akdeniz 4 (% 2,2) ve bölgesi bilinmeyen veya çok bölgesi 117 (% 63,7) takson şeklinde bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Fitocoğrafya Bölgelerine Göre Takson Yüzdesi

Toplam 17 taksonun (% 9,3) ise Türkiye'nin endemik bitkilerinden olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3)

Tablo 3. Kelkit'te Yetişen Faydalı Bitkilerin Fitocoğrafik Bölgeleri ve Endemizm Durumları

FAMİLYA	TÜR ADI	FİTOCOĞRAFİK BÖLGESİ	ENDEMİZM
ADOXACEAE	<i>Viburnum lantana</i>	Avrupa- Sibirya	Endemik değil
	<i>Sambucus ebulus</i>	Avrupa- Sibirya	Endemik değil
APIACEAE	<i>Anethum graveolens</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Daucus sp.</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Daucus carota</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Eryngium billardieri</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Falcaria falcarioides</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Petroselinum crispum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Pimpinella anisetum</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Pimpinella corymbosa</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Prangos pabularia</i>	İran – Turan	Endemik değil
ARACEAE	<i>Arum elongatum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
ASTERACEAE	<i>Achillea biebersteini</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Achillea wilhelmsii</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Achillea millefolium</i>	Avrupa- Sibirya	Endemik değil
	<i>Anthemis tinctoria</i> var. <i>tinctoria</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Anthemis cretica</i> subsp. <i>umbilicata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil

	<i>Arctium minus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Centaurea armena</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Centaurea depressa</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Chardinia orientalis</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Cichorium intybus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Cirsium arvense</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Echinops orientalis</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Helianthus tuberosus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Helichrysum plicatum</i> subsp. <i>plicatum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Onopordum bracteatum</i> var. <i>bracteatum</i>	Akdeniz	Endemik değil
	<i>Scorzonera tomentosa</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Taraxacum crediforme</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Tragopogon buphthalmoides</i> var. <i>buphthalmoides</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Tragopogon dubius</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Tripleurospermum callosum</i>	Bilinmiyor	Endemik
	<i>Tripleurospermum melanolepis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Tripleurospermum parviflorum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Tripleurospermum transcaucasicum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Xeranthemum annuum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
BERBERIDACEAE	<i>Berberis vulgaris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
BORAGINACEAE	<i>Alkanna tinctoria</i>	Akdeniz	Endemik değil
	<i>Asperugo procumbens</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Moltkia coerulea</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Onosma bracteosum</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Onosma microcarpum</i>	İran – Turan	Endemik değil
BRASSICACEAE	<i>Brassica elongata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Hesperis schischkinii</i>	Bilinmiyor	Endemik
	<i>Raphanus sativus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
CARYOPHYLLACEAE	<i>Saponaria prostrata</i> subsp. <i>anatolica</i>	Bilinmiyor	Endemik
	<i>Stellaria media</i> subsp. <i>media</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Silene vulgaris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
CHENOPODIACEAE	<i>Beta vulgaris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Chenopodium</i> sp.	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Chenopodium</i> sp.	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Chenopodium album</i> subsp. <i>album</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Spinacia oleracea</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
CRASSULACEAE	<i>Sedum album</i>	Bilinmiyor	Endemik değil

	<i>Sedum sempervivoides</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
CONVOLVULACEAE	<i>Convolvulus arvensis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Ipomoea purpurea</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
CORNACEAE	<i>Cornus mas</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
CUCURBITACEAE	<i>Cucumis sativus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Cucurbita moschata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
CUPRESSACEAE	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
ELAEAGNACEAE	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
EUPHORBIACEAE	<i>Euphorbia seguieriana</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Euphorbia cardiophylla</i>	Bilinmiyor	Endemik
	<i>Euphorbia virgata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
EQUISETACEAE	<i>Equisetum arvense</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
FABACEAE	<i>Astragalus aduncus</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Astragalus angustifolius</i> subsp. <i>pungens</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Astragalus gummifer</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Coronilla orientalis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Coronilla orientalis</i> var. <i>orientalis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Hedysarum nitidum</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Lathyrus rotundifolius</i> subsp. <i>miniatus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Melilotus officinalis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Onobrychis radiata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Trifolium pratense</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Trifolium repens</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Phaseolus vulgaris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Vicia noeana</i>	İran – Turan	Endemik değil
FAGACEAE	<i>Quercus petraea</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
GERANIACEAE	<i>Geranium tuberosum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
HYPERICACEAE	<i>Hypericum elongatum</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Hypericum scabrum</i>	İran – Turan	Endemik değil
IRIDACEAE	<i>Iris germanica</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
JUGLANDACEAE	<i>Juglans regia</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
LAMIACEAE	<i>Lamium garganicum</i> subsp. <i>reniforme</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Mentha</i> sp.	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Mentha longifolia</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Micromeria cristata</i> subsp. <i>orientalis</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Thymus sipyleus</i> subsp. <i>sipyleus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Ocimum basilicum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Origanum vulgare</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Satureja hortensis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Scutellaria orientalis</i> subsp.	İran – Turan	Endemik

	<i>porphyrostegia</i>		
	<i>Stachys laetivirens</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Salvia candidissima</i> subsp. <i>candidissima</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Salvia ceratophylla</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Salvia cryptantha</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Stachys lavandulifolia</i> var. <i>glabrescens</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Salvia multicaulis</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Salvia rosifolia</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Salvia sclarea</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Salvia syriaca</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Salvia verticillata</i> subsp. <i>amasiaca</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Teucrium polium</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
LILIACEAE	<i>Allium sativum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Allium cepa</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
MALVACEAE	<i>Alcea apterocarpa</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Alcea calvertii</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Malva neglecta</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
MORACEAE	<i>Morus alba</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Morus nigra</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Syringa vulgaris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
ONAGRACEAE	<i>Epilobium angustifolium</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
ORCHIDACEAE	<i>Orchis</i> sp.	Akdeniz	Endemik değil
	<i>Orchis mascula</i> subsp. <i>pinetorum</i>	Akdeniz	Endemik değil
	<i>Dactylorhiza euxina</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Dactylorhiza osmanica</i>	İran – Turan	Endemik
	<i>Dactylorhiza umbrosa</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Dactylorhiza urvilleana</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
PAEONIACEAE	<i>Paeonia mascula</i> subsp. <i>arietina</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
PAPAVERACEAE	<i>Antricus</i> sp.	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Fumaria parviflora</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Papaver dubium</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Glaucium grandiflorum</i> var. <i>grandiflorum</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Papaver rhoeas</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
PLANTAGINACEAE	<i>Plantago major</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Plantago media</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
PLUMBAGINACEAE	<i>Acantholimon caryophyllaceum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
PINACEAE	<i>Abies nordmanniana</i> subsp. <i>nordmanniana</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Pinus sylvestris</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil

POACEAE	<i>Agropyron repens</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Avena sativa</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Bromus danthoniae</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Calamagrostis pseudophragmites</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Hordeum vulgare</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Triticum vulgare</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Stipa holosericea</i>	İran – Turan	Endemik değil
	<i>Zea mays</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
POLYGONACEAE	<i>Rumex acetosella</i>	Kozmopolit	Endemik değil
	<i>Rumex tuberosus</i> subsp. <i>horzontalis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Polygonum cognatum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Rumex crispus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
PORTULACACEAE	<i>Portulaca oleracea</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
RANUNCULACEAE	<i>Consolida orientalis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Ranunculus constantinopolitanus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Ranunculus repens</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
ROSACEAE	<i>Alchemilla</i> sp.	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Alchemilla minusculiflora</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Crataegus orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Crataegus tanacetifolia</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Cydonia vulgaris</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Fragaria vesca</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Malus domestica</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Prunus armeniaca</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Prunus avium</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Prunus cerasus</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Prunus divaricata</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Prunus domestica</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Pyrus elaeagnifolia</i> subsp. <i>kotschyana</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Rosa gallica</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Rosa montana</i> subsp. <i>woronowii</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Rosa villosa</i> subsp. <i>mollis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Rubus caesius</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Rubus canescens</i> var. <i>glabratus</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Rubus saxatilis</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
RUBIACEA	<i>Galium boreale</i>	İran-Turan	Endemik değil
	<i>Galium incanum</i> subsp. <i>elatius</i>	İran-Turan	Endemik değil
SALICACEAE	<i>Hyoscyamus niger</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Populus tremula</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil

	<i>Salix alba</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Salix caprea</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Salix wilhelmsiana</i>	İran-Turan	Endemik değil
SANTALACEAE	<i>Viscum album</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
SCROPHULARIACEAE	<i>Melampyrum arvense</i> var. <i>arvense</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
	<i>Verbascum thapsus</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
SOLANACEAE	<i>Capsicum annuum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Solanum tuberosum</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
URTICACEAE	<i>Parietaria judaica</i>	Bilinmiyor	Endemik değil
	<i>Urtica dioica</i>	Avrupa-Sibirya	Endemik değil
VITACEAE	<i>Vitis vinifera</i>	Bilinmiyor	Endemik değil

Araştırma sonucunda belirlenen bitkilerin hangi kısımlarının ne amaçla ve nasıl kullanıldıkları tespit edilmiştir. Bulgular daha kolay anlaşılabilmesi için Tablo 4'te özetlenmiştir.

Tablo 4. Bitkilerin Yerel Adları, Kullanılan Kısımları, Kullanım Amaçları ve Kullanım Şekilleri

FAMİLYA / TÜR ADI	YEREL ADI	KULLANILAN KISIM	KULLANIM ŞEKLİ	KULLANIM AMACI	TEDAVİ / HASTALIK
ADOXACEAE <i>Viburnum lantana</i>	Gilaburu, girebolu	Meyve	Suyu çıkarılır	Tıbbi	Böbrek taşı, idrar söktürücü, Şeker hastalığı, prostat, idrar yolu iltihabı, vücuttaki toksin maddeleri atıcı, nefes darlığı
<i>Sambucus ebulus</i>	Kokmuş ot, mürver	Çiçekleri, petalleri	Çayı demlenir	Tıbbi	Antiviral
APIACEAE <i>Anethum graveolens</i>	Dere otu	Bitkinin tamamı	Çiğ yenir. Çayı demlenir	Tıbbi, gıda	Mide rahatsızlığı, grip, başışıklığı artırır
<i>Daucus sp.</i>	Gımsı	Yaprak	Yemeği yapılır	Gıda	
<i>Daucus carota</i>	Havuç	Kök	Çiğ yenir	Tıbbi, gıda	Gözü kuvvetlendirir
<i>Eryngium billardieri</i>	Çakır diken, boğa diken	Gövde	Çiğ yenir	Tıbbi, gıda	Hepatit hastalığı, karaciğer yağlanması
<i>Falcaria falcarioides</i>	Kazayağı	Yaprak, gövde	Yemeği yapılır.	Gıda	
<i>Petroselinum crispum</i>	Maydanoz	Bitkinin tamamı	Suyu çıkarılır, çiğ yenir	Tıbbi, gıda	Anne sütü artırıcı, yüksek tansiyonu, iştah açıcı, göz rahatsızlığı, zayıflamak, idrar yolları iltihabı vücutta fazla tüylenmeyi engeller, hormon

					bozukluğu, prostat, böbrektaşı, idraryolları rahatsızlıkları, İdrar söktürür, böbrekleri besler, vücuttaki iltihaplar, sivilce, karaciğer yağlanması, bağırsakları çalıştırır, şekeri düşürür. ödemleri atıcı, iltihaplı eklem romatizması ve şeker hastalığı, damar açıcı
<i>Pimpinella anisetum</i>	Anason	Bitkinin tamamı	Demlenerek çayı yapılır.	Tıbbi	Mide-bağırsak şişkinliklerinde, anne sütü artırıcı, gaz söktürücüdür, astım-bronşit, öksürük, balgam, ağız kokusu, uykusuzluk problemlerine, mide rahatsızlıkları, adet sancısı
<i>Pimpinella corymbosa</i>	Ezerteli, yaban kerevizi	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir	Tıbbi, gıda	Böbrek sancısı, adet sancısı
<i>Prangos pabularia</i>	Çakşır	Kök	1-Çayı demlenir. 2-Suyu çıkarılır. 3-Yakacak olarak kullanılır. 4-Hayvan yemine karıştırılır 5- Turşu yapılır	Tıbbi, gıda, hayvan yemi, yakacak	Vücut direncini artırır, kısırlık, Sindirim sistemi, hazımsızlık, kuvvet verici, şeker hastalığı, sperm oluşumu
ARACEAE <i>Arum elongatum</i>	Yılan bıçağı, Kalem	Dişi organ	Kalem olarak kullanılır	Eşya	
ASTERACEAE <i>Achillea biebersteini</i>	Sarı civanperçemi	Bitkinin tamamı	Kaynatılarak içilir.	Tıbbi, boya	Böbrektaşı düşürür, kanı temizler, iltihap kurutucudur, karaciğeri temizler, kadın hastalıkları, adet söktürür, sancısı keser, Başağrısı, ülser, gastrit ve yatak ıslatması, prostat, İdrar söktürücü, hayvanların

					ayaklarında yarayı iyileştirir.
<i>Achillea wilhelmsii</i>	Sarı civanperçemi	Bitkinin tamamı	Kaynatılarak içilir.	Tıbbi, boya	Böbrektaşı düşürür, kanı temizler, iltihap kurutucudur, karaciğeri temizler, kadın hastalıkları, adet söktürür, sancısı keser, Başağrısı, ülser, gastrit ve yatak ıslatması, prostat, İdrar söktürücü, hayvanların ayaklarında yarayı iyileştirir.
<i>Achillea millefolium</i>	Beyaz civanperçemi	Bitkinin tamamı	Kaynatılarak içilir.	Tıbbi, boya	Böbrektaşı düşürür, kanı temizler, iltihap kurutucudur, karaciğeri temizler, kadın hastalıkları, adet söktürür, sancısı keser, Başağrısı, ülser, gastrit ve yatak ıslatması, prostat, İdrar söktürücü, hayvanların ayaklarında yarayı iyileştirir.
<i>Anthemis tinctoria</i> var. <i>tinctoria</i>	Sarı papatya	Çiçek	1-Çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Taç yapılır 4- Arılar nektar alır.	Tıbbi , eşya, boya, hayvan yemi, cilt bakımı	Gribal enfeksiyon, bronşit, balgam sökücü, sinüzite , beyni geliştiri, Cilt rahatsızlığı ve bakımı, göz rahatsızlığı, uykusuzluk, ödem atıcı, sancı kesici, rahatlatıcı, yorgunluk alıcı, İltihap kurutucu, İltihap dağıtıcı, antibiyotik, Sindirim sistemi, böbrek rahatsızlığı, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, iç hastalığı, kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, Ses kısıklığı
<i>Anthemis cretica</i> subsp. <i>umbilicata</i>	Papatya	Çiçek	1-Çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Taç yapılır 4- Arılar nektar alır.	Tıbbi , eşya, boya, hayvan yemi, cilt bakımı	Gribal enfeksiyon, bronşit, balgam sökücü, sinüzite , beyni geliştiri, Cilt rahatsızlığı ve bakımı, göz rahatsızlığı, uykusuzluk, ödem atıcı, sancı kesici, rahatlatıcı, yorgunluk alıcı, İltihap kurutucu, İltihap dağıtıcı, antibiyotik, Sindirim sistemi, böbrek rahatsızlığı, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, iç hastalığı, kalb

					rahatsızlığı, nefes darlığı, Ses kısıklığı
<i>Arctium minus</i>	Boz diken	Gövde	Çiğ yenir.	Gıda	
<i>Centaurea armena</i>	Peygamber çiçeği	Yaprak ve dal	1-Çayı demlenir 2- Suyu çıkarılır.	Tıbbi	migren hastalıklarında, İltihap sökücü, egzama, kaşıntı
<i>Centaurea depressa</i>	Peygamber düğmesi	Çiçek	Kurutulur	Gıda	
<i>Chardinia orientalis</i>	Çağla otu	Çiçekli dallar	Süs	Süs	
<i>Cichorium intybus</i>	Sütlü ot, çıtlankuş	Çiçekli dal, gövde	Kaynatılarak içilir Yemeği yapılır.	Tıbbi, gıda	Karaciğer problemleri, kan temizleyici, hepatit, mide şişkinlikleri, nefes darlığı, kanı sulandırır, kalp damarlarını açar, kalp rahatsızlığı, yaralar,çıban
<i>Cirsium arvense</i>	Boz diken	Gövde	Çiğ yenir	Gıda	
<i>Echinops orientalis</i>	Şeker diken	Resaptakulum	Çiğ yenir	Gıda	
<i>Helianthus tuberosus</i>	Yer elması	Yumru	Çiğ yenir	Tıbbi, Gıda	Sindirim sistemine, kabızlık
<i>Helichrysum plicatum subsp. plicatum</i>	Yayla çiçeği, altın otu, ölmez çiçek	Bitkinin tamamı	1- Demlenerek içilir 2-Banyo suyuna katılır 3-Bala katılır. 4- Süs	Tıbbi, süs, boya	Astım bronşit, İdrar söktürücü, böbrek taşı idrar yolları iltihabı, egzama varis, prostat, sarılık, kolesterol, antibiyotik
<i>Onopordum bracteatum var. bracteatum</i>	Boğa diken	Tohum	Bala katılır.	Tıbbi	Basur
<i>Scorzonera tomentosa</i>	Yersakızı	Sakızı	Çiğnenir	Gıda	
<i>Taraxacum cretifforme</i>	Karahindiba	Bitkinin tamamı Sütü	1-Çayı demlenir 2-Sütü ile temizlik için kullanır	Tıbbi	Hepatit, karaciğer temizleyici, sarılık, zayıflama
<i>Tragopogon buphthalmoides var. buphthalmoides</i>	Yemlik, dede sakalı	Yaprak	Çiğ yenir	Gıda, Tıbbi	Mide ve bağırsaktaki kılı döker, bağırsak çalıştırır
<i>Tragopogon dubius</i>	Yemlik, dede sakalı	Yaprak	Çiğ yenir	Gıda, Tıbbi	Mide ve bağırsaktaki kılı döker, bağırsak çalıştırır
<i>Tripleurospermum callosum</i>	Papatya	Çiçek	1-Çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Taç yapılır 4- Arılar nektar alır.	Tıbbi , eşya, boya, hayvan yemi, cilt bakımı	Gribal enfeksiyon, bronşit, balgam sökücü, sinüzite, beyni geliştirir, Cilt rahatsızlığı ve bakımı, göz rahatsızlığı, uykusuzluk, ödem atıcı, sancı kesici, rahatlatıcı, yorgunluk alıcı, İltihap kurutucu, İltihap dağıtıcı,

					antibiyotik, Sindirim sistemi, böbrek rahatsızlığı, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, iç hastalığı, kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, Ses kısıklığı
<i>Tripleurospermum melanolepis</i>	Papatya	Çiçek	1-Çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Taç yapılır 4- Arılar nektar alır.	Tıbbi , eşya, boya, hayvan yemi, cilt bakımı	Gribal enfeksiyon, bronşit, balgam sökücü,sinüzite , beyni geliştiri, Cilt rahatsızlığı ve bakımı, göz rahatsızlığı, uykusuzluk,ödem atıcı, sancı kesici, rahatlatıcı, yorgunluk alıcı, İltihap kurutucu, İltihap dağıtıcı, antibiyotik, Sindirim sistemi, böbrek rahatsızlığı, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, iç hastalığı, kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, Ses kısıklığı
<i>Tripleurospermum parviflorum</i>	Papatya	Çiçek	1-Çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Taç yapılır 4- Arılar nektar alır.	Tıbbi , eşya, boya, hayvan yemi, cilt bakımı	Gribal enfeksiyon, bronşit, balgam sökücü,sinüzite , beyni geliştiri, Cilt rahatsızlığı ve bakımı, göz rahatsızlığı, uykusuzluk,ödem atıcı, sancı kesici, rahatlatıcı, yorgunluk alıcı, İltihap kurutucu, İltihap dağıtıcı, antibiyotik, Sindirim sistemi, böbrek rahatsızlığı, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, iç hastalığı, kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, Ses kısıklığı
<i>Tripleurospermum transcaucasicum</i>	Papatya	Çiçek	1-Çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Taç yapılır 4- Arılar nektar alır.	Tıbbi , eşya, boya, hayvan yemi, cilt bakımı	Gribal enfeksiyon, bronşit, balgam sökücü,sinüzite , beyni geliştiri, Cilt rahatsızlığı ve bakımı, göz rahatsızlığı, uykusuzluk,ödem atıcı, sancı kesici, rahatlatıcı, yorgunluk alıcı, İltihap kurutucu, İltihap dağıtıcı, antibiyotik, Sindirim sistemi, böbrek rahatsızlığı, baş ağrısı, mide rahatsızlığı, iç hastalığı, kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, Ses kısıklığı
<i>Xeranthemum annuum</i>	Ölmez çiçek	Bitkinin tamamı	Fırça olarak kullanılır	Eşya	

BERBERIDACEAE <i>Berberis vulgaris</i>	Kızamık, kızambuk	Kök, meyve, yaprak	1-Yün boyası yapılır 2-Çiğ yenir 3-Marmelatı yapılır	Tıbbi, gıda, boya	Şeker, kolesterol ve tansiyon, mide ağrısını keser, bağırsakları rahatlatır
BORAGINACEAE <i>Alkanna tinctoria</i>	Havacıva otu	Kök	1-Kaynatılarak içilir 2-Tereyağına katılır 3-Sütle kaynatılır 4-Kök boya yapılır	Tıbbi, boya	Ağrı kesici, mide iltihabı, egzama, yaralar, Çıban, Öksürük, Soğuk algınlığı, mide rahatsızlığı, yanıklar, şişlikler, nefes darlığı
<i>Asperugo procumbens</i>	Lemislik	Yaprak, gövde	Yemeği yapılır.	Gıda	
<i>Moltkia coerulea</i>	Mavi emzik otu	Çiçek	Arılar nektar alır	Hayvan yemi	
<i>Onosma bracteosum</i>	Emzik otu	Çiçek	Arılar nektar alır	Hayvan yemi	
<i>Onosma microcarpum</i>	Emzik otu	Çiçek	Arılar nektar alır	Hayvan yemi	
BRASSICACEAE <i>Brassica elongata</i>	Eşek turpu	Gövde	Çiğ yenir	Gıda	
<i>Brassica var oleracea capitata</i>	Lahana	Yaprak	1-Suyu çıkarılır 2-lapası yapılır	Tıbbi, gıda	Zayıflatır, vücuttaki iltihaplar, ağrı kesici
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Çoban çantası, serçegözü	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek içilir 2- Çiğ yenir	Tıbbi, gıda	Kadın hastalıkları, İltihap kurutucu
<i>Hesperis schischkinii</i>	Gece menekşesi	Çiçek	1-Çayı demlenir. 2-Suyu çıkarılır.	Tıbbi	Üst solunum yolları, öksürük, bronşit, sinüzit, cilt rahatsızlıkları
<i>Raphanus sativus</i>	Kırmızı turp	Kök	Çiğ yenir	Tıbbi , diş bakımı	C vitamini, diş sağlığı
CARYOPHYLLACEAE <i>Saponaria prostrata subsp. anatolica</i>	Sabun otu	Çiçek	Sabun yapılır, arılar nektar alır	Eşya , hayvan yemi	
<i>Stellaria media subsp. media</i>	Koyun gözü	Yaprak	Yemeği yapılır	Gıda	
<i>Silene sp.</i>	Gelin parmağı	Yaprak	Yemeği yapılır	Gıda	
CHENOPODIACEAE <i>Beta vulgaris</i>	Şeker pancarı	Kök	1-Pekmez yapılır 2-Oyuncak yapılır	Tıbbi, gıda, oyuncak	Kansızlık, keşiği yapıştırır
<i>Chenopodium sp.</i>	Liviç	Yaprak	Yemeği yapılır	Gıda	
<i>Chenopodium sp.</i>	Hoşveren	Yaprak	Yemeği yapılır	Gıda	
<i>Chenopodium album subsp. album</i>	Yaban tel pancarı	Yaprak, gövde	Yemeği yapılır	Gıda, tıbbi	Demir eksikliğine
<i>Spinacia oleracea</i>	Ispanak	Yaprak	Yemeği yapılır	Gıda, tıbbi	Kansızlık
CRASSULACEAE <i>Sedum album</i>	Beyaz dam koruğu	Gövde ve yaprak	Çiğ yenir	Gıda	
<i>Sedum sempervivoides</i>	Al dam koruğu	Gövde ve yaprak	Çiğ yenir	Gıda	
CONVOLVULACE <i>Convolvulus arvensis</i>	Yer sarmaşığı	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Ipomoea purpurea</i>	Eflatun çiçekli	Yaprak	Kaynatılarak	Tıbbi	Bağırsak problemleri

	yer sarmaşığı		içilir		
CORNACEAE <i>Cornus mas</i>	Kızılcık	Meyve, çekirdek	1-Marmelet, reçel yapımı, 2-Suyu çıkarılır, 3-Çayı demlenir. 4- Mürekkep yapılır	Tıbbi, eşya, gıda	İshal bağırsak rahatsızlıkları, safrayı keser, karaciğer hararetini giderir, ateş düşürücüdür, soğuk algınlığı
CUCURBITACEAE <i>Cucumis sativus</i>	Salatalık	Kabuk	Kaynatılarak içilir, cilde konur	Tıbbi, cilt bakımı, gıda	Böbrektaşı, cilt bakımı
<i>Cucurbita moschata</i>	Bal kabağı	Meyve, meyve lifleri, çekirdek, çiçek	Yemeğı yapılır, suyu çıkarılır. Lapası yapılır.	Tıbbi, gıda	Kabızlık, baş ağrısı, ağrı kesici, tenya, solucan, kurt öldürücü zekayı geliştirir, çıban, vücut şişkinlikleri
CUPRESSACEAE <i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>	Ardıç, pir, kızılbelik	Meyve	1-Çayı demlenir 2-Kaynatıp içilir 3-çiğ yenir. 4-oyuncak	Tıbbi, gıda, oyuncak	İdrar yolları iltihabı, iştah açıcı, şekeri düşürür, ağız kokusu, sedef, egzama, romatizma, gözü keskinleştir, nefes darlığı, İyi ve kötü huylu kansere
ELAEAGNACEAE <i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	Meyve, çiçek	Çiğ yenir.	Tıbbi, gıda	İshali keser, vücuda kuvvet verir, idrar tutamama, kusma, öksürük, Şeker hastalığı, zihin açıcı
EUPHORBIACEAE <i>Euphorbia seguieriana</i>	Sütleğen	Süt, bitkinin tamamı	1-yün boyası için kullanılır. 2-Süt, suya karıştırılıp kullanılır. 3-Sütü damlatılır. 4- Balık tutmak için suya damlatılır.	Boya, tıbbi, temizlik	Basur, ayak mantarı
<i>Euphorbia cardiophylla</i>	Sütleğen	Süt, bitkinin tamamı	1-yün boyası için kullanılır. 2-Süt, suya karıştırılıp kullanılır. 3-Sütü damlatılır. 4- Balık tutmak için suya damlatılır.	Boya, tıbbi, temizlik	Basur, ayak mantarı
<i>Euphorbia virgata</i>	Süpürge	Bitkinin tamamı	Süpürge olarak kullanılır	Eşya	
EQUISETACEAE <i>Equisetum arvense</i>	Ulama, kırkkilitotu, atkuyruğı, kırkdüğüm	Bitkinin tamamı	1-Çayı demlenir. 2-Kaynatılarak içilir.	Tıbbi	Kalp-damar açıcı, idrar yolları iltihabı, yumurtalık iltihapları, karaciğer tıkanıklığı afta, burun

					kanamasında, yatak ıslatmada, reflü terlemeyi önler, böbrek taşı, nefes darlığı
FABACEAE <i>Astragalus aduncus</i>	-	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Astragalus angustifolius</i> subsp. <i>pungens</i>	-	Çiçek	Arılar nektar alır.	Hayvan yemi	
<i>Astragalus gummifer</i>	Geven	Gövde, kök, yaprak, bitkinin tamamı	1-Çayı yapılır. 2-Yağı çıkarılır, 3-Kurumuşunu yakacak olarak kullanılır 4-Yağından tutkal yapılır 5-Hayvanlara yem yapılır	Tıbbi, yakacak, eşya, hayvan yemi	İltihap sökücü, yüksek tansiyonu, kanser, mide rahatsızlığı, öksürük, bademcik, astım, bronşit, ağız yaraları, eklem ağrıları
<i>Coronilla orientalis</i>	Sarı çiçek	Bitkinin tamamı	Süs	Süs	
<i>Coronilla orientalis</i> var. <i>orientalis</i>	Maya otu	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir. Baharat	Tıbbi, gıda	Vücudu rahatlatır
<i>Hedysarum nitidum</i>	Yaban korungası	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Lathyrus rotundifolius</i> subsp. <i>miniatus</i>	Eleferik	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Melilotus officinalis</i>	Sarı yonva	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Onobrychis radiata</i>	Korunga	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Trifolium pratense</i>	Üçgül	Bitkinin tamamı	Arılar nektar alır.	Hayvan yemi.	
<i>Trifolium repens</i>	Beyaz Üçgül	Bitkinin tamamı	Arılar nektar alır.	Hayvan yemi.	
<i>Phaseolus vulgaris</i>	Fasülye	Meyve, yaprak	Yemeği yapılır	Tıbbi	Şeker hastalığı, sindirim sistemi
<i>Vicia noeana</i>	Fiğ	Bitkinin tamamı	1-Hayvan yemine katılır. 2-Çiğ yenir.	Gıda, hayvan yemi	
FAGACEAE <i>Quercus petraea</i>	Meşe, palut	Meyve	Çiğ yenir.	Gıda	
GERANIACEAE <i>Geranium tuberosum</i>	Kahmut	Yumru	Çiğ yenir.	Gıda, tıbbi	Cildi güzelleştirir.
HYPERICACEAE <i>Hypericum elongatum</i>	Sarı kantaron	Çiçek, yaprak, bitkinin tamamı	1-Yağı çıkarılır. 2- Çayı demlenir. 3- Kaynatılır içilir 4-Arılar nektar alır.	Tıbbi, hayvan yemi, cilt bakımı	Vücut içindeki ve dışındaki yaraların tedavisi, hücreleri yeniler, cildi tazeleştirir, kan dolaşımı, sara, iltihap kurutucu, ağrı kesici, gastrit, ülser, uyku stresi, karaciğer yetmezliği mideye faydalıdır, halsizlik, zindelik verir, kulak çınlaması, böbrek taşı
<i>Hypericum scabrum</i>	Sarı kantaron	Çiçek, yaprak, bitkinin tamamı	1-Yağı çıkarılır. 2- Çayı demlenir. 3- Kaynatılır içilir	Tıbbi, hayvan yemi, cilt bakımı	Vücut içindeki ve dışındaki yaraların tedavisi, hücreleri yeniler, cildi tazeleştirir, kan

			4-Arılar nektar alır.		dolaşımı, sara, iltihap kurutucu, ağrı kesici, gastrit, ülser, uyku stres, karaciğer yetmezliği mideye faydalıdır, halsizlik, zindelik verir, kulak çınlaması, böbrek taşı
IRIDACEAE <i>Iris germanica</i>	Mezarlık zambağı	Bitkinin tamamı	Süs	Süs	
JUGLANDACEAE <i>Juglans regia</i>	Ceviz	Meyve, yeşil kabuk, yaprak	1-Yenir 2-Pansuman yapılır 3-Sirkeyle karıştırılır 4-Banyo suyuna katılır 5-Çayı demlenir 6-Dişler ovalanır. 7- Merhem yapılır 8- Karışım halinde kullanılır. 9- Lapası yapılır. 10- Saç boyanır	Tıbbi, cilt ve saç bakımı, gıda	Kalbi güçlendirir, beyin gelişimi, kansızlık, zihni açar, unutkanlığı engeller, göz iltihabı, saçkıran iç kanama, Güneş çarpması, kolestrol, şeker hastalığı, kanser, karaciğer rahatsızlığı, ayak mantarı, ayak egzaması, ayak ağrısı, kellik
LAMIACEAE <i>Lamium garganicum</i> subsp. <i>reniforme</i>	-	Çiçek	Arılar nektar alır.	Hayvan yemi	
<i>Mentha</i> sp.	Nane	Yaprak, çiçekli dallar	1-Çayı demlenir. 2-dişe konur 3-Lapası konur 4-Koklamak 5-Bala katılır.	Tıbbi , cilt bakımı, gıda	Mide bulantısı, mide problemleri, iç kanama, ağız kokusu, hıçkırık, üst solunum yolları rahatsızlıkları, gaz söktürücü, diş ağrısı, süt düğümü, Ağrı kesici
<i>Mentha longifolia</i>	Yarpuz, dağ nanesi	Yaprak ve gövde	Baharat olarak kullanılır	Gıda	
<i>Micromeria cristata</i> subsp. <i>orientalis</i>	Kekik	Yaprak, çiçek durumu	1-Çayı demlenir 2-Karışım olarak kullanılır 3-Baharat olarak kullanılır 4-Bitkinin tamamı kaynatılır. 5-petekli bal muhafazası	Tıbbi, gıda	Öksürük, astım, bronşit, sinüzit, mide ağrısı, mide bulantısı, mide rahatsızlıklarına, baş ağrısı, gaz söktürür, hazmı kolaylaştırır, Akciğer rahatsızlıkları, böbrek rahatsızlıkları, soğuk algınlığı, İdrar söktürücü, prostat, halsizlik, Kan

					temizleyici, Antioksidan, Şeker hastalığı, Rahim ağzı kanseri, romatizma
<i>Thymus sipyleus</i> subsp. <i>sipyleus</i>	Kekik	Yaprak, çiçek durumu	1-Çayı demlenir 2-Karışım olarak kullanılır 3-Baharat olarak kullanılır 4-Bitkinin tamamı kaynatılır. 5-petekli bal muhafazası	Tıbbi, gıda	Öksürük, astım, bronşit, sinüzit, mide ağrısı, mide bulantısı, mide rahatsızlıklarına, baş ağrısı, gaz söktürür, hazmı kolaylaştırır, Akciğer rahatsızlıkları, böbrek rahatsızlıkları,soğuk algınlığı, İdrar söktürücü, prostat, halsizlik, Kan temizleyici, Antioksidan, Şeker hastalığı, Rahim ağzı kanseri, romatizma
<i>Ocimum basilicum</i>	Reyhan,fesleğ en	Bitkinin tamamı	1-çayı demlenir 2-Suyu çıkarılır 3-Baharat olarak kullanılır. 4- Koklamak	Tıbbi, gıda	Mide problemleri, ağız yaraları, boğmaca, öksürük, bağırsak sancısı, asabellik, uykusuzluk, zihni çalıştırır
<i>Origanum vulgare</i>	Anuk	Yaprak,çiçek	Baharat olarak kullanılır	Gıda	
<i>Satureja hortensis</i>	Şeker otu	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir	Tıbbi	Şeker hastalığı
<i>Scutellaria orientalis</i> subsp. <i>porphyrostegia</i>	-	Bitkinin tamamı	Arılar nektar alır.	Hayvan yemi.	
<i>Stachys laetivirens</i>	-	Çiçek	Arılar nektar alır	Hayvan yemi	
<i>Salvia candidissima</i> subsp. <i>candidissima</i>	Adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek içilir 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, gribal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Salvia ceratophylla</i>	Adaçayı, yağlı ot	Bitkinin tamamı	Hayvan yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Salvia cryptantha</i>	Adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek içilir 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, gribal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek	Tıbbi	Halsizlik, öksürük,

<i>var. glabrescens</i>			ıçılır 2-Gargara yapılır		mide ağrısı, doğal antibiyotik, grıbal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Salvia multicaulis</i>	Adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek ıçılır 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, grıbal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Salvia rosifolia</i>	Adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek ıçılır 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, grıbal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Salvia sclarea</i>	Adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek ıçılır 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, grıbal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Salvia syriaca</i>	Adaçayı	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek ıçılır 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, grıbal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Salvia verticillata</i> subsp. <i>amasiaca</i>	Adaçayı, kayışkırın	Bitkinin tamamı	1-Demlenerek ıçılır 2-Gargara yapılır	Tıbbi	Halsizlik, öksürük, mide ağrısı, doğal antibiyotik, grıbal enfeksiyon, rahatlatıcı böbrek taşı, vücut direnci, boğaz iltihabını faranjit, bronşit
<i>Teucrium polium</i>	Sancı otu	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir	Tıbbi	Sancı kesici
LILIACEAE <i>Allium sativum</i>	Sarımsak	Yumru	1-Ezerek saça sarılınca 2-Ağrıyan yere konur 3-Çiğ yenir. 4-Karışım olarak kullanılır.	Tıbbi, gıda	Saç kırın, kellik, diş ağrısı, eklem ağrısı, tansiyon, damar açıcıdır, basur, sinüzit
<i>Allium cepa</i>	Soğan	Yumru	1-Suyu çıkarılır. 2-Buharı burna çekilir 3-Dövülerek ilgili yere konur. 4-Lapası ilgili	Tıbbi, gıda	Sara nöbeti, astım-bronşit, rahim kisti, rahim iltihabı, idrar söktürücü, adet gecikmesini düzenler, baş ağrısı, incinme, ağrı

			yere konur. 5-Burnuna tutulur		kesici, arı sokması, ayak-el şiş ve burkulmaları
MALVACEAE <i>Alcea apterocarpa</i>	Hatmi çiçeği, gülhatmi	Çiçek, yaprak	Demlenerek içilir. Suyu cilde sürülür.	Tıbbi, cilt bakımı	Astım-bronşit, sinüzit, reflü, faranjit, akciğer rahatsızlıkları, öksürük, yara ve çıban
<i>Alcea calvertii</i>	Hatmi çiçeği, gülhatmi	Çiçek, yaprak	Demlenerek içilir. Suyu cilde sürülür.	Tıbbi, cilt bakımı	Astım-bronşit, sinüzit, reflü, faranjit, akciğer rahatsızlıkları, öksürük, yara ve çıban
<i>Malva neglecta</i>	Ebe gümeci, ebemgömeci	Bitkinin tamamı	1-Çayı demlenir 2- Lapası ilgili yere konur. 3-Gargara yapılır. 4-Yaprakları ağrıyan yere sarılır 5-Dövülüp ilgili yere konur.	Tıbbi	İltihap sökücü, yorgunluk, ayak şişmesi, bademcik, öksürük, mide ağrılarına, böbrek rahatsızlıkları, Şeker hastalığı, astım-bronşit, yara, çıban, iltihaplı yaraları boğaz ağrısı, diz ağrısı, kadın hastalıkları , apseli rahatsızlıklar, diş ağrısı, romatizma
MORACEAE <i>Morus alba</i>	Dut	Meyve	Pekmezi yapılır	Tıbbi	Kansızlık
<i>Morus nigra</i>	Karadut	Yaprak, meyve	1-Lapası ilgili yere konur. 2-Çiğ yenir.	Tıbbi	Kansızlık, şeker hastalığı
<i>Syringa vulgaris</i>	Leylak	Çiçek	Süs,koklamak	Tıbbi, süs	Zihin açıcı
ONAGRACEAE <i>Epilobium angustifolium</i>	Yakı otu	Dal-gövde	Demleyerek içilir	Tıbbi	Kan temizleyici
ORCHIDACEAE <i>Dactylorhiza euxina</i>	Sahlep	Kök	Demleyerek içilir	Tıbbi	Vücuda kuvvet verir, yara, çıban, iltihap Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğu
<i>Dactylorhiza umbrosa</i>	Sahlep	Kök	Demleyerek içilir	Tıbbi	Vücuda kuvvet verir, yara, çıban, iltihap Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğu
<i>Dactylorhiza osmanica</i>	Sahlep	Kök	Demleyerek içilir	Tıbbi	Vücuda kuvvet verir, yara, çıban, iltihap Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğu
<i>Dactylorhiza urvilleana</i>	Sahlep	Kök	Demleyerek içilir	Tıbbi	Vücuda kuvvet verir, yara, çıban, iltihap Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğu
<i>Orchis sp.</i>	Sahlep	Kök	Demleyerek içilir	Tıbbi	Vücuda kuvvet verir, yara, çıban, iltihap Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğu
<i>Orchis mascula</i> subsp. <i>pinetorum</i>	Sahlep	Kök	Demleyerek içilir	Tıbbi	Vücuda kuvvet verir, yara, çıban, iltihap Kalbi kuvvetlendirir, zihin yorgunluğu
PAEONIACEAE <i>Paeonia mascula</i>	Ayı gülü	Tohum	Takı yapılır.	Eşya	

subsp. <i>arietina</i>					
PAPAVERACEAE <i>Antricus</i> sp.	Çayır çimleği	Bitkinin tamamı	Yemeği yapılır	Gıda	
<i>Fumaria parviflora</i>	Şahtere	Dal-gövde	Çayı demlenir.	Tıbbi	Karaciğer problemi, kan temizleyici
<i>Papaver dubium</i>	Gılla, haşhaş	Çiçek, bitkinin tamamı	Çayı demlenir Yemeği yapılır	Gıda, tıbbi	Balgam sökücü
<i>Glaucium grandiflorum</i> var. <i>grandiflorum</i>	Yabani haşhaş, deli gılla	Çiçek, bitkinin tamamı	Çayı demlenir Yemeği yapılır	Gıda, tıbbi	Balgam sökücü
<i>Papaver rhoeas</i>	Gelincik, haşhaş	Çiçek, bitkinin tamamı	Çayı demlenir Yemeği yapılır	Gıda, tıbbi	Balgam sökücü
PLANTAGINACEAE <i>Plantago major</i>	Sinirli ot, bağ yaprağı	Yaprak	1-Çayı demlenir. 2-Lapası ilgili yere konur. 3-Suyuyla pansuman yapılır. 4-Kaynatılarak içilir. 5-Gargara yapılır.	Tıbbi	Kadın hastalıkları, astım –bronşit, nefes darlığı, kalp rahatsızlığı, iltihap söktürür, nasır, İltihaplı yara, süt düğümü, göz iltihabı, ağız yaraları, diz ağrısı ağrı kesici
<i>Plantago media</i>	Sinirli ot	Yaprak	1-Çayı demlenir. 2-Lapası ilgili yere konur. 3-Suyuyla pansuman yapılır. 4-Kaynatılarak içilir. 5-Gargara yapılır.	Tıbbi	Kadın hastalıkları, astım –bronşit, nefes darlığı, kalp rahatsızlığı, iltihap söktürür, nasır, İltihaplı yara, süt düğümü, göz iltihabı, ağız yaraları, diz ağrısı ağrı kesici
PLUMBAGINACEAE <i>Acantholimon caryophyllaceum</i>	-	Çiçek	Arılar nektar alır.	Hayvan yemi	
PINACEAE <i>Abies nordmanniana</i> subsp. <i>nordmanniana</i>	Kökнар, gökнар	Reçine	1-Reçinesi ilgili yere konur. 2-Ağda olarak kullanılır	Tıbbi,eşya	Çıban
<i>Pinus sylvestris</i>	Çam	Reçine, kozalak, çiçek, çıra	1-Reçinesi, soymuğu yenir. 2-Reçine,kozalak kaynatılarak içilir. 3-Reçine ilgili yere konur	Tıbbi, gıda	Kireçleme, romatizma, belfitüğü, diz ağrısı,şeker hastalığı, balgam söker, vücut iltihabı, Astım – bronşit, iltihaplı yara, Mide ve bağırsak kurtları döker
POACEAE <i>Agropyron repens</i>	Ayrık otu	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir	Tıbbi	Böbrek yetmezliği, karaciğer yetersizliği siyatik , bel fitüğü, kanser, prostat
<i>Avena sativa</i>	Yulaf	Tohum	Yenir.	Tıbbi, gıda	Zayıflatır
<i>Bromus danthoniae</i>	-	Bitkinin tamamı	Süs, hayvanların yemine katılır	Süs , hayvan yemi	
<i>Calamagrostis pseudophragmites</i>	Saz çimi	Çiçekli dallar	Süs	Süs	
<i>Hordeum vulgare</i>	Arpa	Bitkinin tamamı	1-Çayı demlenir	Tıbbi	Böbrek taşı, idrar

			2-Tohum çimlendirilerek yenir. 3-Kaynatılarak içilir		söktürücü, verem, karaciğeri kuvvetlendirir, ishal kesici,Mide-bağırsak hastalıkları, travmalarda ağrıyı kesici, şişlikleri indirir.
<i>Triticum vulgare</i>	Buğday	Bitkinin tamamı, kepek	1-Çayı demlenir. 2- Tohum çimlendirilerek yenir. 3-Süs olarak	Tıbbi, süs	Böbrek taşı, idrar söktürücü, mesane ve göğüs ağrılarını dindirir. Mideyi rahatlatır, zihin yorgunluğu, ses kısıklığı
<i>Stipa holosericea</i>	Sümbül	Çiçekli dallar	Süs olarak kullanılır.	Süs	
<i>Zea mays</i>	Mısır	Püskül, Meyve	1-Suyu çıkarılır. 2-Yağı çıkarılır. Cilt bakımı	Tıbbi	Böbrek taşı, idrar söktürücü, öksürük, mikropları kırar
POLYGONACEAE <i>Rumex acetosella</i>	Kuzu kulağı	Yaprak	Çiğ yenir.	Tıbbi, gıda	Şeker ve tansiyon, sindirim sistemi
<i>Rumex tuberosus subsp. horizontalis</i>	Kuzu kulağı	Yaprak	Çiğ yenir.	Tıbbi, gıda	Şeker ve tansiyon, sindirim sistemi
<i>Polygonum cognatum</i>	Madımak, madımalkak	Bitkinin tamamı	1-Yemeği yapılır. 2-Suyu çıkarılır.	Tıbbi, gıda	Bağırsak çalıştırır, mide şişkinliği, basur doğum yaraları, mide ve bağırsak rahatsızlıkları, demir eksikliği, Kan dolaşımı
<i>Rumex crispus</i>	Evelik	Yaprak	1-Yemeği yapılır 2-Kaynatılarak içilir. 3-Çiğ yenir.	Gıda, tıbbi	Dolaşım sistemi, bağırsak çalıştır, yüksek tansiyon, Romatizma, kansızlık, sedef hastalığı
PORTULACACEAE <i>Portulaca oleracea</i>	Semiz otu	Yaprak	Çiğ yenir.	Tıbbi, gıda	Vücuda direnç verir
RANUNCULACEAE <i>Consolida orientalis</i>	Ekin otu	Çiçek	Baharat	Gıda	
<i>Ranunculus constantinopolitanus</i>	Sarı çiçek, dügün çiçeği	Çiçek	Çiçeği ağrıyan yere koyulur	Tıbbi	Yarayı, iltihaplı yarayı söktürür, romatizma
<i>Ranunculus repens</i>	Sarı çiçek, dügün çiçeği	Çiçek	Çiçeği ağrıyan yere koyulur	Tıbbi	Yarayı, iltihaplı yarayı söktürür, romatizma
ROSACEAE <i>Alchemilla sp.</i>	Devetabanı, aslanpençesi	Çiçek, yaprak	1-Çayı demlenir. 2-Yemeği yapılır	Tıbbi, gıda	Öksürük, astım- bronşit akciğer rahatsızlıkları, kadın hastalıkları, menopoz, çıban, kırıksıklık, İltihap kurutucu
<i>Alchemilla minusculiflora</i>	Devetabanı, aslanpençesi	Çiçek, yaprak	1-Çayı demlenir. 2-Yemeği yapılır	Tıbbi, gıda	Öksürük, astım- bronşit akciğer rahatsızlıkları, kadın hastalıkları, menopoz, çıban, kırıksıklık, İltihap kurutucu
<i>Crataegus orientalis subsp. orientalis</i>	Kırmızı alıç	Dal, meyve, çiçek	1-Marmelat olarak yapılır.	Gıda, tıbbi, eşya	Boğaz iltihabı, Kalp- damar problemleri, şeker hastalıkları,

			2-Çayı yapılır 3-Karışım olarak kullanılır 4-Kolye yapılır		tansiyon ve Sinirleri yatıştırır, böbrek kumları, uykusuzluk, kaşıntı Astım-bronşit, bağırsak problemleri, damar tıkanıklığı, böbrektaşı, nefes darlığı, kalb rahatsızlığı, idrar yolu Mide, öksürük ve alerji öksürüğüne kalp çarpıntısı
<i>Crataegus tanacetifolia</i>	Sarı alıç	Dal, meyve, çiçek	1-Marmelat olarak yapılır. 2-Çayı yapılır 3-Karışım olarak kullanılır 4-Kolye yapılır	Gıda, tıbbi, eşya	Boğaz iltihabı, Kalp-damar problemleri, şeker hastalıkları, tansiyon ve Sinirleri yatıştırır, böbrek kumları, uykusuzluk, kaşıntı Astım-bronşit, bağırsak problemleri, damar tıkanıklığı, böbrektaşı, nefes darlığı, kalb rahatsızlığı, idrar yolu Mide, öksürük ve alerji öksürüğüne kalp çarpıntısı
<i>Cydonia vulgaris</i>	Ayva	Çekirdek	1-Çayı demlenir. 2-Kaynatıp ilgili yerlere sürülür.	Tıbbi	Göğüs çatlakları, grip, soğuk algınlığı, boğaz yumuşatır
<i>Fragaria vesca</i>	Yabani çilek	Meyve	Yenir	Tıbbi	Cildi güzelleştirir
<i>Malus domestica</i>	Elma	Meyve	Yenir	Tıbbi	Tansiyon, şeker hastalığı
<i>Prunus armeniaca</i>	Kayısı	Meyve, çekirdek	1-Çekirdeği dövülür yutulur. 2-Sacın üzerine koyup ısıtılır, ağrıyan yere konur 3-Suyu çıkarılır.	Tıbbi, cilt bakımı	Bağırsak problemleri, susuzluğu giderir, kan Yapar, böbrekleri çalıştırır, kabızlık, bağırsak solucanını düşürür, sivilce, ağrı kesici
<i>Prunus avium</i>	Kiraz	Meyve, sapı	Suyu çıkarılır	Tıbbi , cilt bakımı, gıda	Kan temizleyici, mide yaraları, zayıflama, damar sertliği, romatizma, başağrısı, gaz söktürücü, ödem atar, astım, şeker hastalığı,boğaz ağrıları
<i>Prunus cerasus</i>	Vişne	Meyve, sapı	Suyu çıkarılır	Tıbbi, gıda	Gözü kuvvetlendirici, idrar söktürücü, şekeri düşürür, ishal keser, mide ağrısı
<i>Prunus divaricata</i>	Kuş eriği, dağ eriği, gakka	Meyve	Suyu çıkarılır	Tıbbi, gıda	Anne sütü artırıcı, kanı temizleyici, İshal kesici, toksin atıcı, kanlı basur, Şeker hastalığı, şekeri düşürür
<i>Prunus domestica</i>	Kara erik	Meyve	Suyu çıkarılır	Tıbbi, gıda	Kolestrol, mide ve bağırsakları rahatlatır

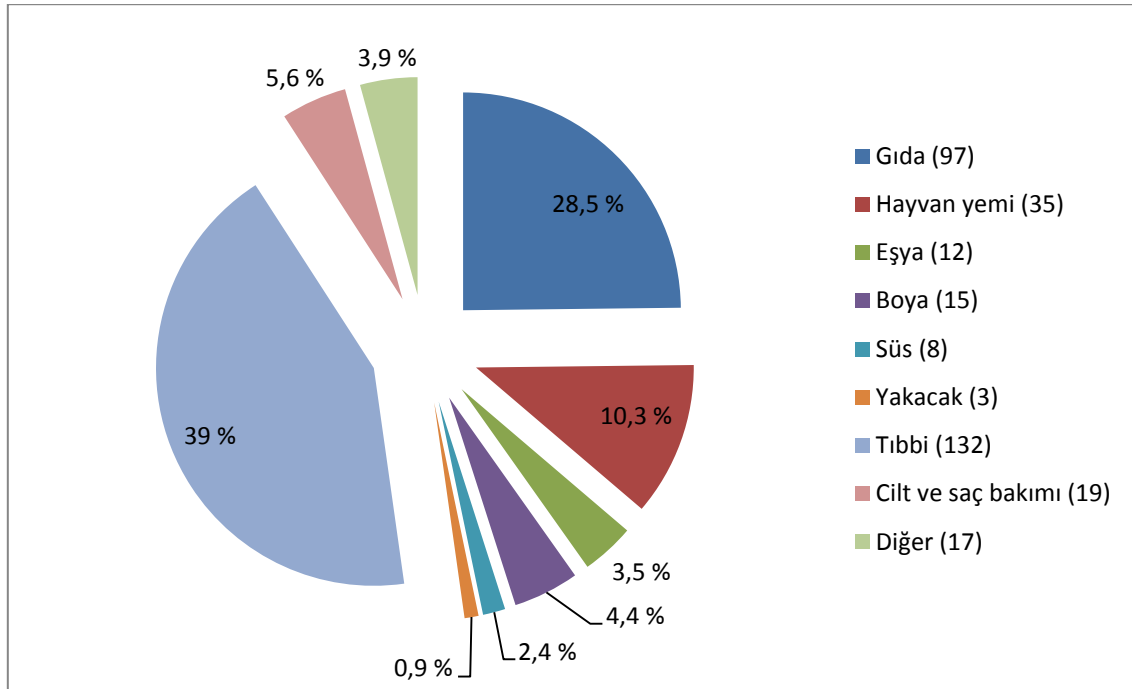
<i>Pyrus elaeagnifolia</i> subsp. <i>kotschyana</i>	Ahlat, ahlet	Meyve	Suyu çıkarılır	Tıbbi, gıda	Böbrekleri çalıştırır, böbrek taşı, şeker hastalığı
<i>Rosa gallica</i>	Gül	Çiçek	1-Suyu çıkarılır, 2-Marmelatı yapılır. 3-Gargara yapılır. 4-Pansuman yapılır	Tıbbi, gıda, cilt bakımı	Kan temizleyici, ter kokusu, ağız içi yaraları, Göz kızarıklığı
<i>Rosa montana</i> subsp. <i>woronowii</i>	Kuşburnu	Meyve	1-Marmelat, 2-Suyu çıkarılır, 3-Çayı demlenir.	Tıbbi, gıda	İdrar söktürücü, soğuk algınlığı, kan temizleyici, şeker hastalıkları, egzama, Basur, vücut direnci, mideyi rahatlatır, Kan yapar, C vitamini, cilt sağlığı, dolaşım sistemi, astım-bronşit
<i>Rosa villosa</i> subsp. <i>mollis</i>	Kıllı kuşburnu	Meyve	1-Marmelat, 2-Suyu çıkarılır, 3-Çayı demlenir.	Tıbbi, gıda	İdrar söktürücü, soğuk algınlığı, kan temizleyici, şeker hastalıkları, egzama, Basur, vücut direnci, mideyi rahatlatır, Kan yapar, C vitamini, cilt sağlığı, dolaşım sistemi, astım-bronşit
<i>Rubus caesius</i>	Böğürtlen, mora	Meyve, kök	1-Marmelat, 2-Suyu çıkarılır 3-Kaynatılarak içilir.	Tıbbi, gıda	Karaciğer hastalıkları, tansiyon, soğuk algınlığı, basur, iltihap kurutucu, vücuda kuvvet verir, sperm oluşumu
<i>Rubus canescens</i> var. <i>glabratus</i>	Böğürtlen, mora	Meyve, kök	1-Marmelat, 2-Suyu çıkarılır 3-Kaynatılarak içilir.	Tıbbi, gıda	Karaciğer hastalıkları, tansiyon, soğuk algınlığı, basur, iltihap kurutucu, vücuda kuvvet verir, sperm oluşumu
<i>Rubus saxatilis</i>	Böğürtlen, mora	Meyve, kök	1-Marmelat, 2-Suyu çıkarılır 3-Kaynatılarak içilir.	Tıbbi, gıda	Karaciğer hastalıkları, tansiyon, soğuk algınlığı, basur, iltihap kurutucu, vücuda kuvvet verir, sperm oluşumu
RUBIACEA <i>Galium boreale</i>	Yoğurt otu	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir.	Tıbbi	İdrar söktürücüdür, kanser
<i>Galium incanum</i> subsp. <i>elatus</i>	Yoğurt otu	Bitkinin tamamı	Çayı demlenir.	Tıbbi	İdrar söktürücüdür, kanser
SALICACEAE <i>Hyoscyamus niger</i>	Batbat otu, ban otu	Tohum	1-Buhuru yapılır 2-Yanan ateşin üzerine atılır çıkan dumana gözler tutulur.	Tıbbi	Diş ağrısı, göz ağrısı, gözlerdeki kurdu döker
<i>Populus tremula</i>	Kavak	Kabuk, yaprak ve tomurcuk	1-Çayı demlenir 2-Kavak tozuyla diş ovulur. 3-Zeytinyağıyla	Tıbbi, diş bakımı, saç bakımı	Guatr, akciğer veremi, basur

			kariştirilip kullanılır. 4-Suyu çıkarılır.		
<i>Salix alba</i>	Söğüt	Kabuk	1-Kaynatılarak içilir. 2-Sargı bezi olarak kullanılır. 3-Ağaç güvesi koyulur 4-Banyo suyuna katılır	Tıbbi	Baş ağrısı, kanamayı durdurur, ateşli hastalıklar, yara iyileştirir
<i>Salix caprea</i>	Söğüt	Kabuk	1-Kaynatılarak içilir. 2-Sargı bezi olarak kullanılır. 3-Ağaç güvesi koyulur 4-Banyo suyuna katılır	Tıbbi	Baş ağrısı, kanamayı durdurur, ateşli hastalıklar, yara iyileştirir
<i>Salix wilhelmsiana</i>	Söğüt	Kabuk	1-Kaynatılarak içilir. 2-Sargı bezi olarak kullanılır. 3-Ağaç güvesi koyulur 4-Banyo suyuna katılır	Tıbbi	Baş ağrısı, kanamayı durdurur, ateşli hastalıklar, yara iyileştirir
SANTALACEAE <i>Viscum album</i>	Ökse otu, çakkum	Meyve	1-Çayı demlenir. 2-Merhem olarak kullanılır	Tıbbi, gıda	Şeker, tansiyon, kanser Nefes darlığı, bronşit, tansiyon, yara iyileştirir.
SCROPHULARIACEAE <i>Melampyrum arvense</i> var. <i>Arvense</i>	Tarla inek buğdayı	Bitkinin tamamı	Hayvanlara yemine katılır.	Hayvan yemi	
<i>Verbascum thapsus</i>	Sığır kuyruğu	Dal, gövde, çiçek	1-Çayı demlenir 2-Arılar nektar alır 3-Yün boyasında kullanılır. 4- Kaynatılarak içilir. 5- Yakacak olarak kullanılır.	Tıbbi, boya, yakacak	İltihap kurutucu, astım-bronşit, balgam söktürücü, öksürük, hemoroit, migren, baş ağrısı, diş ağrısına
SOLANACEAE <i>Capsicum annuum</i>	Yeşil biber	Meyve	Yenir.	Tıbbi, gıda	C vitamini
<i>Solanum tuberosum</i>	Patates	Yumru	Dilinip başa konur. Haşlanır yenir.	Tıbbi, gıda	Baş ağrısı, ishal
URTICACEAE <i>Parietaria judaica</i>	Çam anuğu , kum anuğu, dağ anuğu	Bitkinin tamamı	1-Baharat 2-Çayı demlenir	Tıbbi, gıda	Kısırlık, iltihabı söktürür, böbrek ağrıları
<i>Urtica dioica</i>	Isırgan	Gövde, yaprak ve tohum	1-Suyu çıkarılır 2-Bala katılır, 3-Yemeği yapılır 4-Lapası ilgili yere konur.	Tıbbi, gıda	Mide - bağırsak problemleri, kanser, hücre yenileyici, anne sütü artırıcı, demir eksikliği, şeker hastalığı, iltihap söktürücü, ödem

					söktücü, romatizma, kellik ve saç dökülmesi, egzama, sedef , cilt rahatsızlıkları, rahim kanseri, basur, dolaşım, iç hastalığı, kalb rahatsızlığı, nefes darlığı, zeka, şeker hastalığı ,ağrı kesici, guatr, prostat, böbrektaşı ve idraryolları
VITACEAE <i>Vitis vinifera</i>	Üzüm	Meyve, çekirdek	Sirkesi yapılı, yenir.	Tıbbi, gıda	Kalp damarlarını, kılcal damarları açar. Zekayı artırır, Anne sütünü artırır

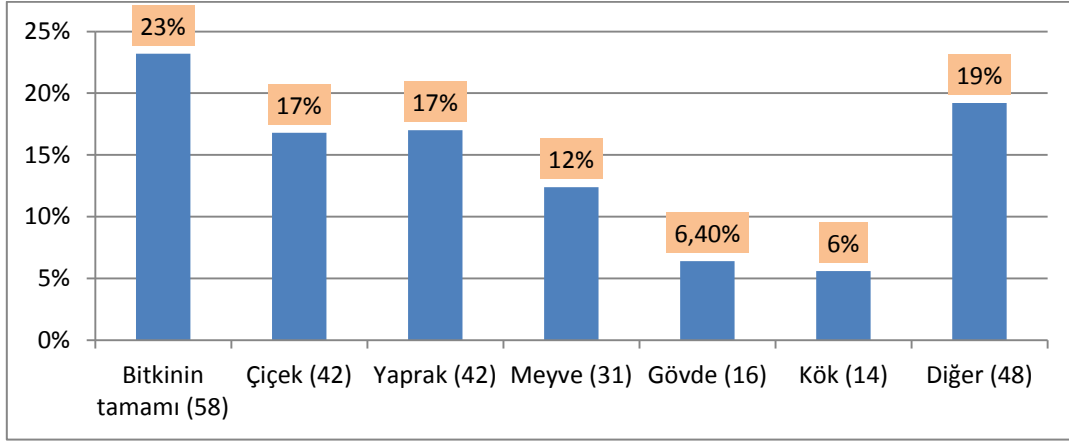
Yörede yetişen bitkilerin 132 (% 39) 'si tıbbi amaçlı, 97 (% 28,5)'sı gıda şeklinde, 35 (%10,3) 'i hayvan yemi, 19 (% 5,6)' u cilt ve saç bakımı, 15 (% 4,4)'i boya yapımında, 12 (% 3,5)'si eşya yapımında veya eşya olarak, 8 (% 2,4) 'i süs olarak, 5 (% 1,5) 'i oyuncak, 3 (% 0,9) 'ü yakacak ve 13 (% 3,9) ' ü diğer kullanımlar şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Bitkilerin Kullanım Amacına Göre (%) Oranları

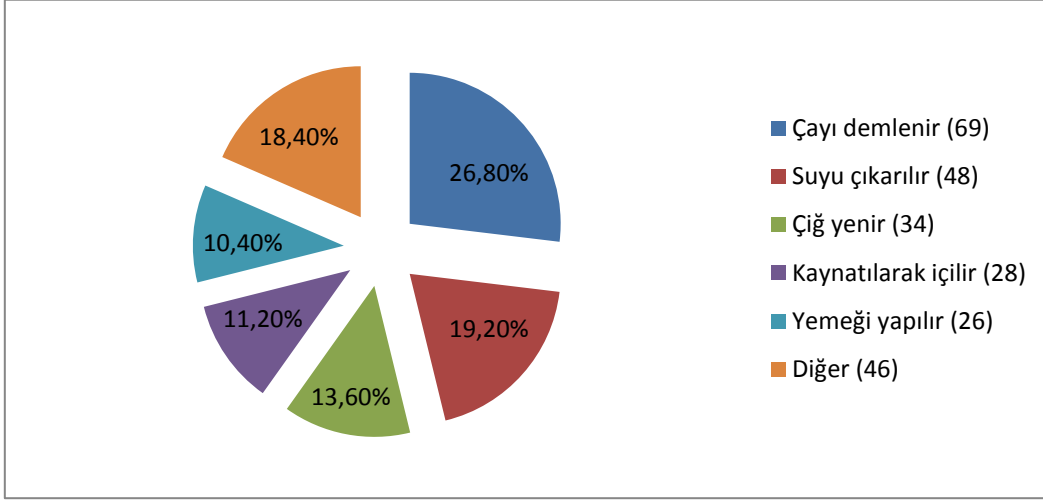

Bitkilerin kullanılan kısımları kullanım oranına göre sırayla şu şekildedir. Bitkinin tamamı 58 (% 23,2), çiçek ve yaprak 42 (% 16,8), meyve 31 (% 12,4), gövde 16 (% 6,4), kök 14 (%5,6), dal-çiçekli dal 11 (% 4,4) kabuk 7 (% 2,8), yumru, tohum ve çekirdek 5 (% 2) ve diğer kısımları 13 (% 5,2)'tür (Tablo 6).

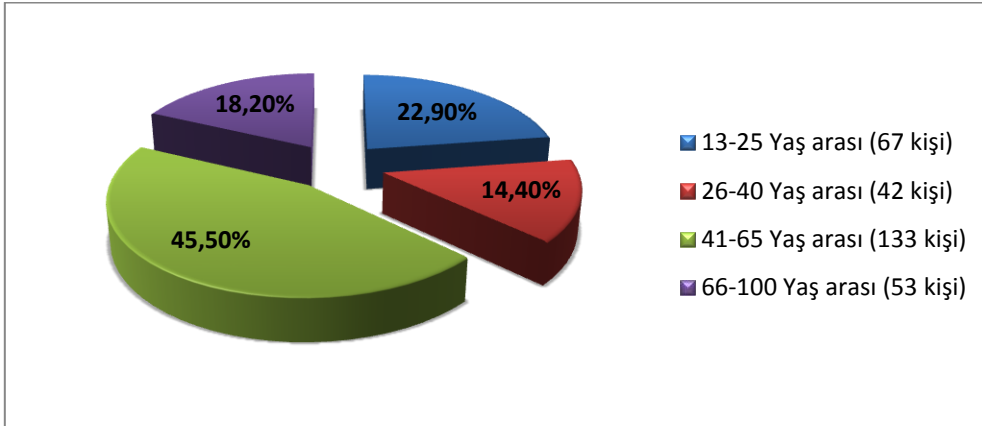
Tablo 6. Bitkilerin Kullanılan Kısımlarına Göre (%) Oranları

Bitkilerinin kullanım yöntemleri kullanım sırası ile şu şekildedir; 69 bitki çayı demlenerek, 48 bitki suyu çıkarılarak, 34 bitki çiğ tüketilmek suretiyle, 28 bitki kaynatılarak, 26 bitki yemeği yapılarak, 18 bitki lapa yapılarak veya ezilerek, 5 bitki yağı çıkarılarak, 4 bitki macun haline getirilerek ve pansuman yapılarak, 3 bitki merhem yapılarak 2 bitki sirke yapılarak ve 14 bitki diğer yöntemlerle kullanıldığı tespit edilmiştir. Oran olarak çay demlemek %26,8; suyunu çıkarmak %19,2; çiğ yemek %13,6; kaynatarak içmek %11,2; yemeğini yapmak %10,4 ve diğer yöntemler %18,4 şeklindedir (Tablo 7).

Tablo 7. Bitkilerin Kullanım Şekillerine Göre (%) Oranları

Görüşme yaptığımız kaynak kişilerin yaş aralıkları ve oranları; 13- 25 yaş arası 67 kişi (%22,9), 26- 40 yaş arası 42 kişi (%14,4), 41- 65 yaş arası 133 kişi (%45,5), 66- 100 yaş arası 53 kişi (%18,2) şeklindedir (Tablo 8).

Tablo 8. Kaynak Kişilerin Yaş Aralıkları ve (%) Oranları

Araştırmalar neticesinde, yöre halkının özellikle 41- 65 yaş arasında olanların konuyla ilgili bilgi birikiminin daha iyi olduğu ve bitkileri daha sık kullandığı belirlenmiştir. 66- 100 arası yaştaki kişilerin bitkileri tarif ederken sadece sıfatlara yönelik bilgileri vermesi kayda değerdir. Görüşme yaptığımız kişilerin verdikleri bitkilerle ilgili bilgiler bizzat kendileri tarafından kullanılmış veya kendisine çok yakın insanlar tarafından kullanılmıştır. Kişilerin verdikleri bilgilerin genellikle aile büyüklerinden veya

çevrelerinden öğrenilmiş olduğuda önemli bir husustur. Okullarda yaptığımız anketlerde 7. sınıftan 12. sınıfa kadar her kesimden öğrenciyle görüşmeler yapılmıştır. Hem bu anketler hemde 13- 25 yaş arası kişilerle yaptığımız görüşmeler neticesinde aldığımız bilgilere göre gelecek neslin bitkiler ve doğal hayatı değerlendirme konusunda duyarlı olmaları geleceğimiz adına ümit vericidir. Bir diğer hususta yapılan gözlemlere göre tıbbi bitkilerin kullanımının ulaşımına göre değişmesidir. Şehre ve ya hastahanelere ulaşımın kolay olduğu köylerin daha çok modern tıbbi kullandığı, şehre uzak olan ve ulaşımın zor olduğu köylerin geleneksel yöntemleri ve doğal bitkileri daha çok kullandıkları belirlenmiştir.

Kelkit'te “ Zilli Kilim” dokumacılığı yörenin ekonomisinde önemli yer tutmaktadır. Zilli kilimin önemli bir özelliği yün boyası üretiminin bitkilerden yapılması ve kök boyasının kullanılmasıdır. Kullanım amacı, boya olarak verilen tüm bitkiler zilli kilimde boya hammaddesi olarak kullanılmaktadır. Halk bu noktada kendini geliştirmiştir.

Görüştüğümüz 292 kişinin eğitim durumu kişi sayısına göre şu şekildedir; ilkokulda mezun 113 (%39) kişi, ortaokuldan mezun 25 (% 8,6) kişi, liseden mezun 62 (%21,4) kişi, üniversite mezunu 30 (%10,3) kişi ve herhangi bir okula gitmeyen 60 (% 20,7) kişidir.

Araştırmalar sırasında ilginç gelen bazı kullanımlar şunlardır;

Cichorium intybus (Çıtlankuş) bitkisi çayı demlenir. Kanı sulandırır, kalp damarlarını açar, kalp rahatsızlığı için faydalıdır. *Helichrysum plicatum* subsp. *plicatum* (Yayla çiçeği) yeni doğan çocuklarda banyo suyuna katılır; sarılık için faydalıdır. *Tragopogon buphthalmoides* var. *buphthalmoides* veya *Tragopogon dubius* (yemlik) mide ve bağırsaktaki kılı döker. *Xeranthemum annuum* bitkileri demet halinde bağlanıp evlere kireç sürmek için fırça olarak kullanılır. *Alkanna tinctoria* (Havaciva) kökü tereyağına katılır, yağda çözünür merhem (yöre halkı el hamuru diyor) gibi olur ve yaralara sürülür, yara, çıban ve yanıkları iyileştirir. *Juniperus oxycedrus* subsp. *oxycedrus* (Ardıç) meyvesi kanser tedavisinde kullanılır. *Euphorbia seguieriana* veya *Euphorbia cardiophylla* (Sütleşen) sütü suyu temizler ve balık tutmak için balıkları su yüzüne çıkarır. *Astragalus gummifer* (geven) bitkisi dövülerek hayvan yemine katılır, hayvanın sütünü artırır. *Hypericum elongatum* ve *Hypericum scabrum* (kantaron) suyuyla banyo yapılmaktadır zindelik verir. *Juglans regia* (Ceviz) yaprağı dövülüp saça sarılması kellik için faydalıdır. *Thymus sipyleus* subsp. *sipyleus* (Kekik) petekli bal muhafazası için

kovanlara konur, güve kovar, oluşumunu engeller. *Salvia ceratophylla* (Adaçayı, yağlı ot) Özellikle sütü yağlı olsun diye hayvan yemine katılır. *Teucrium polium* (Sancı otu) Sancıyı kesmek için kullanılır. *Malva neglecta* (Ebe gümeci) Lapası avret yerine konur kadın hastalıklarında iltihabı söker. *Plantago major* veya *Plantago media* (Sinirli ot, bağ yaprağı) lapası yeni doğum yapan kadınlarda göğüse koyulunca süt düğümünü çözer. *Ranunculus constantinopolitanus* veya *Ranunculus repens* (sarı çiçek, düğün çiçeği) çiçeği ağrıyan yere koyulur, iltihaplı yarayı patlatır, patlayan yaranın üzerine bağ yaprağı (*Plantago major* veya *Plantago media*) konur yarayı iyileştirir. *Pinus sylvestris* (Çam) reçinesi; kireçleme, romatizma, belfitığı, dizağrıları, şeker hastalığına iyi gelir, Balgam söker, iltihaplı yaraya konur yarayı iyileştirir. *Calamagrostis pseudophragmites* 'in çiçekli dalları çeşitli renklerle boyanıp süs bitkisi olarak evlerde kullanılır. *Rumex crispus* (Evelik) yaprağını çiğ olarak yemek; sedef hastalığına faydalıdır. *Prunus armeniaca* (Kayısı) meyvesi demir sacın üzerine koyup ısıtılır, ağrıyan yere konur ağrıyı dindirir. *Hyoscyamus niger* (Batbat otu) tohumu kaynar suya atılır buhuru yapılır; diş ağrısına ve göz ağrısına faydalıdır. Tohumu yanan ateşin üzerine atılır çıkan dumana gözler tutulur, dumanı gözlerdeki kurdu döker. *Parietaria judaica* (Çam anuğu) kısırlık tedavisi için kullanılır. Ayrıca halkın sağlık için sadece bir bitkiden değil farklı karışım yöntemlerinden de faydalandığı gözlemlenmiştir. Bazıları şunlardır; Türk kahvesi + yoğurt karıştırılarak yüze sürülür; cilt maskesi yapılır.

Yaş maya yüze sürülür; yüz maskesi yapılır. Yoğurt suyu içilir böbrek taşına faydalıdır. Aspirin + Limon suyu + Zeytinyağı karıştırılarak; kireçlenmelerde eklemlere sürülür. Çökelek suyu mide ağrılarını dindirir, safra kesesi taşlarını ve böbrek taşlarını düşürür. Limon + Şeker, yüksek tansiyonun tedavisi için içilir.

Kandemir ve ark. (2012)'nin Kelkit'te yaptıkları floristik araştırmada bazı etnobotanik veriler de kaydedilmiştir. Çalışmamızın verilerinden farklı olarak kaydedilen bilgiler şunlardır; Apiaceae familyasından *Ferulago pauciradiata* gövdeleri taze iken kırılıp aroma vermek için turşulara katılır. Apiaceae familyasından *Chaerophyllum* ve *Conium* türleri prostat için kullanılmaktadır. Türlerin yaprakları çiğ olarak yenir. Bu türlerin rasgele tüketilmesi zehirlenmelere neden olur. Asteraceae familyasından *Achillea biebersteinii* bitkisinin yaprakları ve alt kısımları ezilerek kesik ve yaraların üzerine koyulur, hem kanama durdurulur hemde yaranın iyileşmesi hızlandırılır. Rosaceae

familiyasından *Alchemilla* türlerinin lapası yara ve yanıkların üzerine kapatılarak iyileştirir. Rosaceae familiyasından *Agrimonia eupatoria*'nın yaprakları mide rahatsızlıkları için çiğ olarak ve çayı demlenerek tüketilir. Scrophulariaceae familiyasından *Euphrasia* türlerinin yaprakları mide rahatsızlıkları için çiğ olarak ve çayı demlenerek tüketilir.

Çalışmamız sonucunda elde edilen verilerle Kelkit' e yakın alanlarda yapılan bazı çalışmalar karşılaştırıldığında (Tablo 9) ; tespit edilen toplam takson sayılarına göre 195 takson sayısı ile Köse Dağları (Gümüşhane) (Kandemir ve Beyazoğlu, 2002) çalışmamızdan (183 takson) daha fazla takson içeren tek çalışmadır. Tıbbi amaçlı kullanılan bitki sayıları karşılaştırıldığında Köse Dağları 195 taksonla ilk sıradadır. Çalışmamız ise tıbbi amaçla kullanılan 132 takson ile ikinci sıradadır. Gıda olarak tüketilen bitkiler kıyaslanacak olursa çalışmamız 97 taksonla ilk sırada yer almakta, Ergan Dağı (Alparslan, 2011) çalışması 82 taksonla ikinci sırada yer almaktadır. Yem bitkileri karşılaştırıldığında çalışmamız ve Üzümlü yem bitkilerinin belirlendiği ilk iki çalışma olup çalışmamızın 35 taksonla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu sonuç Kelkit halkının en önemli geçim kaynakları arasında hayvancılığın ve arıcılığın olması ile açıklanabilir. Çalışmamız diğer çalışmalarla kıyaslandığında cilt ve saç bakımında kullanılan bitkilerin (19 takson) belirlendiği tek çalışmadır. Boya bitkilerine bakıldığında çalışmamızda yer alan 15 takson dışında sadece Ilıca (Erzurum) (Özgen ve ark., 2000)'da 2 taksonun kaydı bulunmaktadır. Kelkit'te Zilli Kilim dokumacılığı oldukça gelişmiş olup bu alanda bitkilerden elde edilen kök boyası çeşitleri yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu konuda ayrıntılı çalışma yapılmalıdır.

Ayrıca araştırmamız sonucunda etnonotanik kullanımları ilk kez belirlenen (58 takson) bitkiler; *Anthemis cretica* subsp. *umbilicata*, *Centaurea armena*, *Chardinia orientalis*, *Onopordum bracteatum* var. *bracteatum*, *Scorzonera tomentosa*, *Taraxacum crediforme*, *Tripleurospermum callosum*, *Tripleurospermum melanolepis*, *Tripleurospermum parviflorum*, *Tripleurospermum transcaucasicum*, *Pimpinella anisetum*, *Pimpinella corymbosa*, *Arum elongatum*, *Alkanna tinctoria*, *Moltkia coerulea*, *Onosma bracteosum*, *Onosma microcarpum*, *Brassica elongata*, *Saponaria prostrata* subsp. *anatolica*, *Ipomoea purpurea*, *Euphorbia seguieriana*, *Euphorbia cardiophylla*, *Astragalus aduncus*, *Astragalus gummifer*, *Hedysarum nitidum*, *Lathyrus*

rotundifolius subsp. *miniatus*, *Onobrychis radiata*, *Scutellaria orientalis* subsp. *porphyrostegia*, *Quercus petraea*, *Hypericum elongatum*, *Iris germanica*, *Micromeria cristata* subsp. *orientalis*, *Stachys laetivirens*, *Salvia candidissima* subsp. *candidissima*, *Salvia ceratophylla*, *Stachys lavandulifolia* var. *glabrescens*, *Salvia rosifolia*, *Salvia syriaca*, *Alcea apterocarpa*, *Antricus* sp., *Fumaria parviflora*, *Papaver dubium*, *Bromus danthoniae*, *Calamagrostis pseudophragmites*, *Stipa holosericea*, *Rumex tuberosus* subsp. *horzontalis*, *Consolida orientalis*, *Ranunculus constantinopolitanus*, *Alchemilla minusculiflora*, *Pyrus elaeagnifolia* subsp. *kotschyana*, *Rosa montana* subsp. *woronowii*, *Rosa villosa* subsp. *mollis*, *Rubus caesius*, *Rubus canescens* var. *glabratus*, *Rubus saxatilis*, *Galium incanum* subsp. *elatus*, *Salix wilhelmsiana*, *Hesperis schischkinii*'dir.

Tablo 9. Çalışmamızın Sonuçları İle Yakın Bölgelerde Yapılan Çalışmaların Karşılaştırılması

Çalışma	Toplam takson sayısı	Tıbbi	Gıda	Yem	Boya	Eşya	Cilt ve saç bakımı	Süs	Diğer
Kelkit (Gümüşhane)	183	132	97	35	15	12	19	8	17
Dereli (Giresun), (Arslan, 2005)	104	69	-	-	-	-	-	-	33
Köse Dağları (Gümüşhane) (Kandemir ve Beyazoğlu, 2002)	195	195	-	-	-	-	-	-	-
Üzümlü (Erzincan) (Tekin, 2011)	140	62	60	28	-	9	-	18	15
Üzümlü (Erzincan) (Korkmaz ve Tekin, 2012)	65	65	-	-	-	-	-	-	-
Üzümlü (Erzincan) (Korkmaz ve Tekin, 2012)	64	-	64	-	-	-	-	-	-
Ergan Dağı (Erzincan) (Alparslan, 2011)	125	56	82	22	-	4	-	2	8
Rize (Uycan Saraç, D., 2013)	113	78	51	19	-	-	-	-	26

Hayrat (Trabzon) ve Kalkandere (Rize), (Sağıroğlu ve ark., 2012)	101	58	78	-	-	-	-	-	25
İlica (Erzurum) (Özgen ve Coşkun , 2004)	52	52	-	-	-	-	-	-	-
İlica (Erzurum) (Özgen ve ark., 2000)	60	-	42	-	2	1	-	-	20
Ordu (Türkan ve ark., 2009)	35	21	14	-	-	-	-	-	-
Doğu Anadolu Bölgesi (Özgökçe ve Özçelik, 2004)	71	71	-	-	-	-	-	-	-
Akdeniz Bölgesi (Yeşilada ve ark., 1993)	69	69	-	-	-	-	-	-	-
İç Anadolu Bölgesi (Ankara, Kayseri, Niğde, Konya, Karaman) (Sezik ve ark., 2001)	103	103	-	-	-	-	-	-	-
Batı Anadolu (Afyon, Kütahya, Denizli, Muğla, Aydın) (Honda ve ark., 1996)	91	91	-	-	-	-	-	-	-
Kuzeydoğu Anadolu (Artvin, Rize, Bayburt, Trabzon, Gümüşhane) (Sezik ve ark., 1991)	18	18	-	-	-	-	-	-	-

Geçmişten günümüze kadar gelen bu bilgilerin kaybolmaması ve gelecek nesillere aktarılması ümit verici bir durumdur. Artık insanlar hastalıkların tedavisinde doğal bitkilere yönelmekte olduklarından sağlık için destekleyici rolü olan bitkileri daha çok kullanmaya başlamışlardır. Ülkemiz muazzam bir bitki çeşitliliğine sahip olduğundan doğal bitkilerimiz tıbbi bitki ihtiyacımızı fazlasıyla giderebilecek potansiyelindedir. Türkiye’de çok fazla ortaya çıkarılmamış olan etnobotanik veriler daha ziyade çalışılmamış alanlara öncelik verilerek yapılacak yeni çalışmalar ile kayıt altına alınmalı

ve topluma aktarılmalıdır. Bu bilgi aktarımı hem halkın doğal bitki kullanımını artıracak hem de yeni iş sahaları açacaktır. Ayrıca bu bilgileri, yeni nesillere yazılı olarak miras bırakmak bu kültürün korunmasında büyük önem arz etmektedir.

Çalışmamız bizim için oldukça ilginç ve değerli bir deneyim olmuştur. Kelkit'in fitocoğrafya bölgeleri arasında geçiş bölgesi hükmünde olması alanın bitki çeşitliliğini artırmıştır. Artan çeşitlilik neticesinde halkın bitki kullanımının arttığı kayda değer bir mevzudur. Gümüşhane'de ilk defa yapılan bu tez çalışmasının, bir yandan Kelkit yöresi hakkında yürütülecek folklor, sistematik ve farmokolojik çalışmaları için dikkate değer bir kaynak diğer yandan farklı yöreler hakkında yürütülecek benzer çalışmalar için esin kaynağı olması umulmaktadır.

7. KAYNAKLAR

Alparslan, Z., “Ergan Dağı'nın (Erzincan) etnobotanik özellikleri”, *Erzincan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Biyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan (2011).

Aydın, S., Anadolu Diyagonalı: Ekolojik Kesinti Tarihsel-Kültürel bir Farklılığa İşaret edebilir mi?, *Kebikeç İnsan Bilimleri için Kaynak Araştırmaları Dergisi*, 17, 117-137 (2004).

Akpınar, E., Kalkınma Yolunda İki İlçe Kelkit ve Köse. *Köse ve Kelkit Kaymakamlığı Yayını*. İstanbul (2001).

Aksakal, Ö., ve Yusuf, K., “Erzurum ve Çevresinde Halk Tarafından Gıda Amaçlı Olarak Kullanılan Bitkiler”, *Türkiye 10. Gıda Kongresi, Erzurum*, 1009–1012 (2008).

Anonim 2014a, Kelkit'in coğrafik yapısı, <http://kelkitshmyo.gumushane.edu.tr/sayfa/cografik-yapi>, Erişim tarihi; 11 Ağustos (2014).

Anonim, Kelkit hakkında bilgiler, http://www.kelkitliler.com/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=108, Erişim tarihi : 1 Kasım (2013).

Anonim 2014b, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Kelkit>, Erişim tarihi:11 Ağustos (2014).

Arslan, Ö., Dereli (Giresun) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Tuzlacı, E., *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, (2005).

Başaran, S., Elmalı Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri, *Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü Dergisi, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın No:211*, Sayı:5, Antalya (2003).

Bayrak Özbucak, T., Kutbay, H. G., Ergen Akcın, Ö., The Contribution of Wild Edible Plants to Human Nutrition in the Black Sea Region of Turkey, *Ethnobotanical Leaflets*, 10 (98): 103 (2006).

Baytop, T., Türkiye’de Bitkiler ile Tedavi, *Nobel Tıp Kitabevleri*, İstanbul (1999).

Bulut, G., Narman (Erzurum) ve Köylerinde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Özgen, U., *Atatürk Üniv. Sağlık Bil. Enst.* (2005).

Cansaran A., Kaya, Ö., Contributions of the ethnobotanical investigation carried out in Amasya district of Turkey (Amasya-Center, Bağlarüstü, Boğaköy and Vermiş villages; Yassıçal and Ziyaret towns)”, *Biological Diversity and Conservation*, 3 (2): 97-116 (2010).

- Çelikel, Ö., Kayseri ve Çevresinde Halk Tarafından Kullanılan Bitkilerin Yöresel Adları ve Kullanım Amaçları, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Aksoy, A., **Erciyes Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü** (2002).
- Çubukçu, B., Melikoğlu, G., Giresun İli Bitkileri ve Halk İlaçları, **Geleneksel ve Folklorik Droglar Dergisi**, 6 (1): 1-105 (1999).
- Davis, P. H., Flora of Turkey and The East Aegean Islands, Vol. 1-9, **Edinburgh University Press**. Edinburgh (1965-1985).
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., Adıgüzel, N., Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı Eğrelti ve Tohumlu bitkiler. **Türkiye Tabiatını Koruma Derneği**, Ankara (2000).
- Ezer, N. ve Arısan, Ö. M., “Folk Medicines in Merzifon (Amasya, Turkey)”, **Turk J Bot**, 30: 223-230 (2006).
- Gençler Özkan, A. M. ve Koyuncu, M., “Traditional Medicinal Plants Used İn Pınarbaşı Area (Kayseri-Turkey)”, **Turkish J. Pharm. Sci.** 2 (2): 63-82 (2005).
- Graham, L. E., Graham, J. M., Wilcow, L. W., Bitki Biyolojisi, Çeviri Editörü: Kani Işık, Akdeniz Üniversitesi, **Palme Yayıncılık** (2004).
- Güner, A., Özhatay, N., Ekim, T. and Başer, K.H.C., Flora of Turkey, Volume 11, **Edinburgh University Press**. Edinburgh (2000).
- Güneş, F. ve Özhatay, N., “An ethnobotanical study from Kars (Eastern) Turkey”, **Biological Diversity and Conservation**, 4 (1): 30-41 (2011).
- Heinrich, M., Barnes, J., Gibbons, S., Williamson, E.M., Fundamentals of Pharmacognosy and Phytotherapy, **Churchill Livingstone**, Edinburgh (2004).
- Honda, G., Yeşilada, E., Tabata M., Sezik, E., Takaishi, Fujita, T., Y., Takeda, Y., Takaishi, T., Tanaka, T., Traditional medicine in Turkey VI. Folk medicine in West Anatolia: Afyon, Kütahya, Denizli, Muğla, Aydın provinces, **Journal of Ethnopharmacology**, 53: 75-87 (1996).
- Kandemir, A., Beyazoğlu, O., Köse Dağları'nın (Gümüşhane) Tıbbi ve Ekonomik Bitkileri, S.D.Ü. **Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 6 (3): 148-157 (2002).
- Kandemir, A., Osma, E., Korkmaz, M., Yolcu H., Bayram, B. Kelkit Florası Görücüye Çıktı. **Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DOKA) ve T.C. Kelkit Kaymakamlığı Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü**, Kelkit, Gümüşhane (2012).
- Kandemir, A., Türkmen, Z. The Flora of Üzümlü-Sakaltutan (Erzincan-Gümüşhane). **Turk. J. Bot.**, 32: 265–304 (2008).

Kendir, G. Güvenç, A., Etnobotanik ve Türkiye’de Yapılmış Etnobotanik Çalışmalara Genel Bir Bakış, *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 30 (1): 49-80, Ocak (2010).

Koçyiğit, M., Yalova İlinde Etnobotanik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Özhatay, N., *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü* (2005).

Korkmaz, M., Tekin, S., “Üzümlü (Erzincan) İlçesi’nde Gıda Olarak Tüketilen Doğal Bitkiler”, *21. Ulusal Biyoloji Kongresi*, Ege Üniversitesi, PB-181, İzmir, Türkiye, 03-07 Eylül (2012).

Korkmaz, M., Tekin, S., “Üzümlü İlçesi’nin (Erzincan) Tıbbi Bitkileri”, *21. Ulusal Biyoloji Kongresi*, Ege Üniversitesi, PB-176, İzmir, Türkiye, 03-07 Eylül (2012).

Malyer, H., Özaydın, S., Tümen, G., ve Er, S., “Tekirdağ ve Çevresindeki Aktarlarda Satılan Bazı Bitkiler ve Tıbbi Kullanım Özellikleri”, *Dumlupınar Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7: 103-112 (2004).

Özgen, U., Kaya, Y., Coşkun, M., Ethnobotanical Studies in The Villages of The District, of Ilıca (Province Erzurum), Turkey, *Economic Botany* 58(4): 691-696 (2004).

Özgen, U., Kaya, Y. ve Houghton, P., “Folk medicines in the villages of Ilıca District (Erzurum, Turkey)”, *Turk J Biol*, 36: 93-106 (2012).

Özgen, U., Coşkun, M., Gürkan, E., Tuzlacı E., (Eds.), Ilıca (Erzurum) İlçesine Bağlı Köylerde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler, *XIII. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı*, Bildiriler, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fak., 20-22 Eylül, İstanbul (2000).

Özgökçe, F., Özçelik, H., Ethnobotanical Aspects of Some Taxa in East Anatolia, Turkey, *Economic Botany* 58 (4): 697-704 (2004).

Özhatay, N., Koyuncu, M., Atay, S., Byfield, A., Türkiye’nin Doğal Tıbbi Bitkilerinin Ticareti Hakkında Bir Çalışma, *Doğal Hayatı Koruma Derneği*, I.S.B.N. 975-96081-9-7, İstanbul (1997).

Özhatay, N. Türkiye’nin BTC Boru Hattı Boyunca Önemli Bitki Alanları. İstanbul (2006).

Özhatay, N., Byfield, A. & Atay, S. Türkiye’nin 122 önemli Bitki Alanı. *WWF Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı*. İstanbul (2005).

Sadıkoğlu, N., Cumhuriyet Dönemi Türk Etnobotanik Araştırmalar Arşivi, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Alpınar, K., *İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü* (1998).

Sağıroğlu, M., Arslantürk, A., Akdemir, Z. K. ve Turna, M., An ethnobotanical survey from Hayrat (Trabzon) and Kalkandere (Rize/Turkey), *Biological Diversity and Conservation*, 5 (1): 31-43 (2012).

Sezik, E., Yeşilada, E., Honda, G., Takaishi, Y., Takeda, Y., Tanaka, T., Traditional medicine in Turkey X. Folk medicine in Central Anatolia, *Journal of Ethnopharmacology*, 75: 95-115 (2001).

Sezik, E., Tabata, M., Yeşilada, E., Honda, G., Goto, K., Ikeshiro, Y., Traditional medicine in Turkey I. Folk medicine in Northeast Anatolia, *Journal of Ethnopharmacology*, 35: 19-196 (1991).

Türkan, Ş., Malyer, H., Özyaydın, S., Tümen, G.,” Ordu İli ve Çevresinde Yetişen Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri” Süleyman *Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10 (02): 162-166 (2006).

Tütenocaklı, T., Ayvacık (B1, Çanakkale) ve Çevresinin Etnobotaniği, Danışman: Uysal, İ., *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, (2002).

Uycan Saraç, D., “Rize ili etnobotanik özellikleri” , *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (2013).

Yapıcı, İ.Ü., Hoşgören, H., Saya, Ö. 12, Kurtalan (SİİRT) İlçesinin Etnobotanik Özellikleri”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 191-196 (2009).

Yeşilada, E., Honda, G., Sezik, E., Tabata, M., Goto, K., Ikeshiro, Y., Traditional medicine in Turkey IV. Folk medicine in the Mediterranean subdivision, *Journal of Ethnopharmacology*, 39: 31-38 (1993).

Yıldırımllı, S., Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği, *Kebikeç İnsan Bilimleri için Kaynak Araştırmaları Dergisi*, 17: 175-193 (2004).

EKLER**EK 1: Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları**Şekil 1. *Achillea millefolium*Şekil 2. *Achillea biebersteini*Şekil 3. *Anthemis tinctoria var. tinctoria*Şekil 4. *Tripleurospermum parviflorum*Şekil 5. *Arctium minus*Şekil 6. *Centaurea armena*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 7. *Chardinia orientalis*Şekil 8. *Centaurea depressa*Şekil 9. *Cichorium intybus*Şekil 10. *Cirsium arvense*Şekil 11. *Echinops orientalis*Şekil 12. *Helichrysum plicatum*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 13. *Onopordum bracteatum*Şekil 14. *Scorzonera tomentosa*Şekil 15. *Taraxacum crediforme*Şekil 16. *Tragopogon bupthalmoides*Şekil 17. *Tragopogon dubius*Şekil 18. *Xeranthemum annuum*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 19. *Daucus* sp.

Şekil 20. *Eryngium billardieri*

Şekil 21. *Pimpinella anisetum*

Şekil 22. *Pimpinella corymbosa*

Şekil 23. *Arum elongatum*

Şekil 24. *Berberis vulgaris*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 25. *Asperugo procumbens*Şekil 26. *Moltkia coerulea*Şekil 27. *Capsella bursa-pastoris*Şekil 28. *Sambucus ebulus*Şekil 29. *Saponaria prostrata* subsp. *anatolica*Şekil 30. *Stellaria media*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 31. *Silene* sp.

Şekil 32. *Chenopodium* sp.

Şekil 33. *Sedum album*

Şekil 34. *Sedum sempervivoides*

Şekil 35. *Ipomoea purpurea*

Şekil 36. *Juniperus oxycedrus*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 37. *Euphorbia seguieriana*Şekil 38. *Euphorbia cardiophylla*Şekil 39. *Equisetum arvense*Şekil 40. *Astragalus aduncus*Şekil 41. *Astragalus gummiifer*Şekil 42. *Coronilla orientalis*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 43. *Lathyrus rotundifolius* subsp. *miniatus*Şekil 44. *Melilotus officinalis*Şekil 45. *Trifolium pratense*Şekil 46. *Vicia noeana*Şekil 47. *Quercus petraea*Şekil 48. *Geranium tuberosum*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 49. *Hypericum elongatum*Şekil 50. *Hypericum scabrum*Şekil 51. *Iris germanica*Şekil 52. *Lamium garganicum* subsp. *reniforme*Şekil 53. *Mentha longifolia*Şekil 54. *Thymus sipyleus*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 55. *Ocimum basilicum*

Şekil 56. *Salvia multicaulis*

Şekil 57. *Salvia candidissima* subsp. *candidissima*

Şekil 58. *Stachys lavandulifolia* var. *glabrescens*

Şekil 59. *Salvia sclarea*

Şekil 60. *Salvia verticillata* subsp. *amasiaca*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 61. *Salvia syriaca*

Şekil 62. *Teucrium polium*

Şekil 63. *Teucrium polium* Kurutulmuş hali

Şekil 64. *Alcea apterocarpa*

Şekil 65. *Malva neglecta*

Şekil 66. *Syringa vulgaris*

EK 1: (devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 67. *Epilobium angustifolium*

Şekil 68. *Dactylorhiza umbrosa*

Şekil 69. *Paeonia mascula subsp. arietina*

Şekil 70. *Antricus sp.*

Şekil 71. *Fumaria parviflora*

Şekil 72. *Glaucium grandiflorum var. grandiflorum*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 73. *Plantago major*

Şekil 74. *Plantago media*

Şekil 75. *Abies nordmanniana* subsp. *nordmanniana*

Şekil 76. *Pinus sylvestris*

Şekil 77. *Agropyron repens*

Şekil 78. *Calamagrostis pseudophragmites*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğraflarıŞekil 79. *Stipa holosericea*Şekil 80. *Rumex acetosella*Şekil 81. *Rumex tuberosus* subsp. *horozontalis*Şekil 82. *Rumex crispus*Şekil 83. *Consolida orientalis*Şekil 84. *Ranunculus repens*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 85. *Ranunculus constantinopolitanus*

Şekil 86. *Alchemilla minusculiflora*

Şekil 87. *Crataegus tanacetifolia*

Şekil 88. *Pyrus elaeagnifolia* subsp. *kotschyana*

Şekil 89. *Rosa gallica*

Şekil 90. *Rosa villosa* subsp. *mollis*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 91. *Rosa villosa* subsp. *mollis* (kuşburnu) kuru hali

Şekil 92. *Rubus caesius*

Şekil 93. *Galium boreale*

Şekil 94. *Hyoscyamus niger*

Şekil 95. *Melampyrum arvense* var. *arvense*

Şekil 96. *Verbascum thapsus*

EK 1: (Devam) Araştırma alanında belirlenen bazı faydalı bitkilerin fotoğrafları

Şekil 97. *Parietaria judaica*

Şekil 98. *Urtica dioica*

Şekil 99. *Hesperis schischkinii*

EK 2: Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 1. Annem arazi çalışmaları esnasında

Şekil 2. Babam arazi çalışmaları esnasında

EK 2. (Devam) Araştırma B6lgemizden İzlenimler

Şekil 3. Hasan Mutlu Şifalı bitkileri g6sterirken

Şekil 4. Bitki toplarken bir kesit

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 5. Arıcılardan Abdulkadir Erçelik ile görüşürken

Şekil 6. Çalı süpürgesi (*Euphorbia virgata*)

EK 2. (Devam) Araştırma B6lgemizden İzlenimler

Şekil 7. İlyas Sezgin Şifalı bitkileri g6sterirken

Şekil 8. Veri toplarken, Eski yol K6y6

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 9. Çobanlarla (Harun Taştan) görüşürken

Şekil 10. Veri toplarken, Güzyurdu köyü

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 11. Ganimet Odabaş kuruttukları bitkileri gösterirken, Günbatur köyü

Şekil 12. Çamur köyü halkı ile görüşme ve çay molası

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 13. Örenbel köyü yöre halkı

Şekil 14. Sadak ve Sökmen köylerinden bir görünüm

EK 2. (Devam) Araştırma B6lgemizden İzlenimler

Şekil 15. Sütveren köyünden bir görünüm

Şekil 16. Ev ziyareti (Gerdekhisar köyü)

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 17. Başpınar köyü sakinleri

Şekil 18. Bezendiköy'den bir görünüm

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 19. Kelkit'te hayvan otlatan bir vatandaş

Şekil 20. Görüştüğümüz kişilerden en yaşlı olanı (101 yaşında); Anşa Şahin (solda)

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 21. Kelkit Anadolu Lisesi okulunda anket çalışmasından

Şekil 22. Gazi Anadolu Lisesi okulunda anket çalışmasından

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 23. Behiye- Mustafa Doğan Ortaokulu'nda anket çalışmasından

Şekil 24. Behiye- Mustafa Doğan Ortaokulu'nda anket çalışmasından

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 25. Kurutulmuş Satureja hortensis bitkisini gösteren Sabire Mutlu

Şekil26. Ailemle arazi çalıŐmalarından bir görünüm

EK 2. (Devam) Araştırma Bölgemizden İzlenimler

Şekil 27. Kelkit ilçesinden bir görünüm

Şekil 28. Kelkit ilçesinden bir görünüm

EK 3. KAYNAK KİŞİLER

NO	ADI – SOYADI	YAŞI	EĞİTİM DURUMU	MAHALLE – KÖY
1	Engin Mollaoğlu	35	Üniversite	Merkez
2	Sıtkı Fidan	35	Lise	Merkez
3	Selahattin hoca	34	Üniversite	Merkez
4	Yavuz İnci	27	Üniversite	Merkez
5	Nakşi Tüysüz	53	Orta okul	Kızılcaköy
6	Aynur Kılıç	33	Üniversite	Merkez
7	Altunay Turan	46	Lise	Merkez
8	Hatice Sezgin	52	İlkokul	Merkez
9	Zekiye Albayrak	52	İlkokul	Şen köy
10	Muazzez Mutlu	50	İlkokul	Sütveren
11	Emine Utku	48	İlkokul	Yenice
12	Osman Akgün	67	-	Babakonağı
13	Osman Çelik	76	-	Babakonağı
14	Songül Gül	40	İlkokul	Kom
15	Gülyas Dünder	73	İlkokul	Merkez
16	Saime Dünder	65	-	Merkez
17	Hüseyin Mutlu	32	Üniversite	Merkez
18	Mustafa Bedir	60	İlkokul	Söğütlü Beldesi
19	İbrahim Halil Karakurt	27	Üniversite	Merkez
20	Mikdat Nair	59	İlkokul	Sadak
21	Gülkız Arslan	48	İlkokul	Sökmen
22	Sündüz Sağlam	60	-	Sökmen
23	Pakize Tuygun	45	İlkokul	Sökmen
24	Şerife Tuygun	48	İlkokul	Sökmen
25	Hatice Tuygun	65	-	Sökmen
26	Emine Arslan	64	-	Halkevi
27	Özlem Arslan	20	Ortaokul	Halkevi
28	Gülbahar Arslan	40	İlkokul	Halkevi
29	Hatice Arslan	56	-	Halkevi
30	Seher Nas	52	İlkokul	Kılıçlı köyü
31	Safiye Nas	50	İlkokul	Kılıçlı köyü
32	Meryem Alan	57	İlkokul	Kılıçlı köyü
33	Nuran Nas	60	-	Kılıçlı köyü

34	Pamuk Alan	73	-	Kılıçlı köyü
35	Kamile Nas	57	-	Kılıçlı köyü
36	İsmi vermek istemiyor	55	-	Dayısı
37	İsmi vermek istemiyor	50	İlkokul	Dayısı
38	Saibe Gökçe	70	Lise	Ünlüınar
39	Zehra Gökçe	27	Üniversite	Ünlüınar
40	Cemal Mutlu	50	İlkokul	Çamur
41	Emine Mutlu	23	İlkokul	Çamur
42	Eyüp Mutlu	50	Lise	Sütveren
43	Harun Taştan	53	-	Güzyurdu
44	Seyfi Bulut	70	-	Güzyurdu
45	Bayram Aslan	80	-	Güzyurdu
46	Nusret Taştan	73		Güzyurdu
47	Safnaz Odabaş	65	-	Günbatur
48	Ganimet Odabaş	75	-	Günbatur
49	Zekiye Ördek	45	İlkokul	Günbatur
50	Züleyha Alan	50	İlkokul	Günbatur
51	Yağmur Ördek	23	Üniversite	Günbatur
52	Songül Odabaş	49	İlkokul	Günbatur
53	Sevgi Odabaş	48	İlkokul	Günbatur
54	Cabir Nair	63	İlkokul	Sadak
55	Zinnet Nair	60	-	Sadak
56	Yadigar Odabaş	66	-	Eskiyol
57	Mehmet Odabaş	68	İlkokul	Eskiyol
58	Nihat Aras	45	İlkokul	Çamur
59	Emrah Coşar	60	İlkokul	Çamur
60	Musa Mutlu	65	-	Çömlecik
61	Kadir Coşar	24	Ortaokul	Çamur
62	Kadir Coşar	27	Üniversite	Çamur
63	Hava Yılmaz	75	-	Doğankavak
64	Ayşe Yılmaz	60	-	Doğankavak
65	Ahmet Yılmaz	67	İlkokul	Doğankavak
66	Mehmet Sonkaya	80	-	Çimenli
67	Selvinaz Sonkaya	84	-	Çimenli
68	Pakize varlı	58	İlkokul	Çimenli
69	Mahigül Varlı	65	-	Çimenli
70	Songül varlı	27	İlkokul	Çimenli

71	Binnaz Varlı	33	İlkokul	Çimenli
72	Hatice Varlı	23	Orta okul	Çimenli
73	Nurgül Varlı	35	İlkokul	Çimenli
74	Sohbet Varlı	40	İlkokul	Çimenli
75	Sevgi Varlı	30	İlkokul	Çimenli
76	Nebahat Akan	57		Öğütlü
77	Nurhayat Ergin	57		Öğütlü
78	Esmâ Şahin	85	-	Öğütlü
79	Elfinaz Şahin	47	İlkokul	Öğütlü
80	Mine Soylu	28	İlkokul	Balkaya
81	Bindal Soylu	45	İlkokul	Yeniköy
82	Şöhret Soylu	75	-	Yeniköy
83	Cemil Soylu	65	İlkokul	Yeniköy
84	Felek Karaca	45		Örenbel
85	Muazzez Karaca	40		Örenbel
86	Ahmet Mete	60		Örenbel
87	Halil Doruk	85	-	Örenbel
88	Köksal Motor	64	İlkokul	Örenbel
89	Gülbeyaz Kurt	54	İlkokul	Aşağı Ağıl
90	Gülbeyaz Kurt	30	Ortaokul	Yukarı Ağıl
91	Hayriye Akan	75	-	Balkaya
92	Şaziye Mayda	78	-	Balkaya
93	Sait Duran	63	İlkokul	Yukarı Özlüce
94	Refik Demirel		İlkokul	Aşağı Özlüce
95	Yasem Çelik	68	-	Aşağı Özlüce
96	Nihat Tok	50	İlkokul	Mahmatlı
97	Atlas Tok	48	İlkokul	Mahmatlı
98	Saadet Tok	75	-	Mahmatlı
99	Muhammer Polat	30	Ortaokul	Deredolu
100	Fikret Baş	27	Lise	Deredolu
101	Murat Motor	41	İlkokul	Deredolu
102	Mehmet Korkmaz	76	İlkokul	Merkez
103	Miyese Korkmaz	69	-	Merkez
104	Solmaz Akkılıç	50	İlkokul	Aksöğüt
105	İsmail Turan	64		Aksöğüt
106	Seda Yavuz	23	Ortaokul	Dereyüzü
107	Saliha Yavuz	19	Ortaokul	Dereyüzü

108	Kezban Seven	77	-	Gerdekhisar
109	Enver Seven	78	-	Gerdekhisar
110	Çiçek Dursun	75	-	Gerdekhisar
111	Nazlı Aktaş	50	İlkokul	Gerdekhisar
112	Mevlüde Tekin	83	-	Gerdekhisar
113	İfaget Erdem	59	İlkokul	Gerdekhisar
114	Fatma Pala	66		Gerdekhisar
115	Talip Pala	45	İlkokul	Gerdekhisar
116	Seher Pala	35	İlkokul	Gerdekhisar
117	Fatma Pala	59	İlkokul	Gerdekhisar
118	Binali Pala	37	İlkokul	Gerdekhisar
119	Melahat tursun	27	Ortaokul	Gerdekhisar
120	Arife Pala	56	İlkokul	Gerdekhisar
121	Gülay Pala	36	Ortaokul	Gerdekhisar
122	Fatma çalkan	50	İlkokul	Gerdekhisar
123	Semra Pala	33	Ortaokul	Gerdekhisar
124	Osman Gürol	62	İlkokul	Başpınar
125	Yunus Güler	60	İlkokul	Başpınar
126	Ali Gürol	60	İlkokul	Başpınar
127	Muhammer Erdoğan	51	İlkokul	Başpınar
128	Fazıl Kaya	47	İlkokul	Başpınar
129	Arif Kaya	58	İlkokul	Doğanca
130	Mevlüde Kaya	60		Doğanca
131	Seher Kaya	55	İlkokul	Doğanca
132	Hanife Şahin	70	-	Kılıçtaşı
133	Anşa Şahin	101	-	Kılıçtaşı
134	Türkan Şahin	65	İlkokul	Kılıçtaşı
135	Binali Çakır	64	-	Dereyüzü
136	Kınalı Çakır	75	-	Dereyüzü
137	Kiraz Mutlu	77	-	Köycük
138	Kezban Kaya	76	-	Merkez
139	Fatma Kaya	50	İlkokul	Merkez
140	Gülten Kaya	40	Ortaokul	Merkez
141	Ümran Petek	28	Lise	Merkez
142	Şerife Tunç	60	İlkokul	Merkez
143	Zennure Mutlu	68	-	Sütveren
144	Esra Sezgin	20	Ortaokul	Sütveren

145	İlyas Sezgin	67	İlkokul	Sögütlü
146	Kiraz Sezgin	64	-	Sögütlü
147	Fatma Sezgin	64	-	Sögütlü
148	Meryem Kazancı	48	İlkokul	Merkez
149	Hacı Uçar	45	İlkokul	Merkez
150	Muhammet Uçar	18	Lise	Merkez
151	Suna Uçar	42	İlkokul	Merkez
152	Birol Sünnetçi	55	Lise	Merkez
153	Burhan Nas	32	Üniversite	Merkez
154	Emine Ceylan	41	İlkokul	Merkez
155	Rabia Gürbüz	34	İlkokul	Karaçayır
156	Hatun Nas	67	-	Merkez
157	Tülin Nas	37	Lise	Merkez
158	Saliha Nas	42	İlkokul	Merkez
159	Metin Kaya	45	Üniversite	Merkez
160	Şerife Tunç	60	İlkokul	Merkez
161	İlyas Güler	52	Üniversite	Merkez
162	Hilmi Bilici	55	İlkokul	Babakonağı
163	Ufuk Nas	31	Üniversite	Kılıçlı
164	Selçuk Özdemir	28	Üniversite	Sögütlü
165	Ömer Yavuz	30	Üniversite	Merkez
166	Mahmut Şahin	46	Üniversite	Merkez
167	Yusuf Serkan Mutlu	38	Üniversite	Merkez
168	M. Ali Künt	27	Üniversite	Merkez
169	Özge Korkmaz	18	Lise	Merkez
170	Hatice Şeyma Kaya	16	Lise	Merkez
171	Alişan Demir	24	Üniversite	Merkez
172	Aslıhan Şahin	16	Lise	Merkez
173	Muhammet Gürbüz	16	Lise	Merkez
174	Furkan Şahin	16	Lise	Merkez
175	Devran Şahin	18	Lise	Merkez
176	Melike Çağan	18	Lise	Merkez
177	Rümeysa Çelik	18	Lise	Merkez
178	Seda Yeğın	17	Lise	Merkez
179	Büşra Seven	17	Lise	Merkez
180	Cansu Songül	18	Lise	Merkez
181	Hamza Korkmaz	18	Lise	Merkez

182	Reyhan Daltaban	25	Lise	Merkez
183	Asiye Kaya	45	İlkokul	Merkez
184	Merve Akgümüş	17	Lise	Merkez
185	Tuba Yılmaz	17	Lise	Merkez
186	Büşra Çavga	17	Lise	Merkez
187	Esmâ Elmas	16	Lise	Merkez
188	Şeyma Kurmaz	16	Lise	Merkez
189	Fatih Fidan	16	Lise	Merkez
190	Yahya Kaya	25	Üniversite	Merkez
191	Abdulkadir Uçar	46	Ortaokul	Kılıçlı
192	İsmi ni vermeyen kişi	65	İlkokul	Yeşilova
193	Alis Kaya	56	İlkokul	Tütenli
194	Hakan Demir	40	Üniversite	Merkez
195	Mehmet Zorlu	17	Lise	Merkez
196	Ali Fırat Zorlu	18	Lise	Merkez
197	Eda Tursun	18	Lise	Merkez
198	Tuğçe Tarhan	18	Lise	Merkez
199	Damla Kaya	18	Lise	Merkez
200	Hasan Albayrak	17	Lise	Merkez
201	Zeynep İncir	17	Lise	Merkez
202	Mahmut Meral	18	Lise	Kızılca köy
203	Furkan Yalçın	20	Lise	Merkez
204	Mikail Er	17	Lise	Bindal
205	Saliha Albayrak	17	Lise	Merkez
206	Mücahit Elmas	18	Lise	Özen köyü
207	Emre Kaya	17	Lise	Gümüşgöze
208	Burak Aslan	18	Lise	Güzyurdu
209	Büşra Koni	18	Lise	Merkez
210	İsmail Duran	18	Lise	Gödül
211	Selim Ertunç	18	Lise	Öğütlü
212	Yunus Kara	18	Lise	Eskikadı
213	Burak Atakan Erdoğan	18	Lise	Merkez
214	Mustafa Yılmaz	18	Lise	Merkez
215	Güneş İlhan	17	Lise	Merkez
216	Emine Savaş	17	Lise	Özen köyü
217	Zehra Sökmen	17	Lise	Merkez
218	Elif Yıldız	22	Üniversite	Merkez

219	İsmi Veremeyen	42	İlkokul	Balıklı
220	İsmi Veremeyen	46	İlkokul	Balıklı
221	İsmi Veremeyen	48	İlkokul	Balıklı
222	Ömür teyze	60	-	Babakonağı
223	Nesli yıldız	55	İlkokul	Merkez
224	Saliha yıldız	60	İlkokul	Merkez
225	Emine yıldız	79	-	Merkez
226	Ayşenur Ceylan	14	Ortaokul	Çambaşı
227	Kader Fidan	14	Ortaokul	Karaçayır
228	Emine Nas	13	Ortaokul	Kom
229	Cihat Güney	13	Ortaokul	Dereyüzü
230	Zehra Gürbüz	18	Lise	Merkez
231	Cezai Şentürk	69	İlkokul	Merkez
232	Mehmet Karakurt	54	Lise	Merkez
233	Yavuz Çılgın	33	Üniversite	Merkez
234	Fatma İnci	27	Üniversite	Merkez
235	Nuray Kayacı	35	Lise	Merkez
236	Gülseren Bülbül	42	Lise	Merkez
237	Gülender Albayrak	53	-	Şenköy
238	Süleyman Albayrak	33	Üniversite	Merkez
239	Semra Bozoğlu	48	İlkokul	Merkez
240	Yaşar Kılıç	80	-	Merkez
241	Gülsüm Çelebi	19	Ortaokul	Merkez
242	Sedat Macit	23	Lise	Merkez
243	Kamile Nas	57		Merkez
244	İbrahim Mutlu	58	İlkokul	Sütveren
245	Hasan Mutlu	81	-	Sütveren
246	Leyla Çelebi	26	Ortaokul	Gödül
247	İtibar Mutlu	48	İlkokul	Gödül
248	Fadime Mutlu	40	İlkokul	Gödül
249	Mehbup Zorlu	42	İlkokul	Bulak
250	Perihan zorlu	48	İlkokul	Bulak
251	Gönül Yeğin	42	İlkokul	Bezendi
252	Celalettin Fidan	39	Ortaokul	Karaçayır
253	Meryem Tuncay	24	Ortaokul	Gödül
254	Şaban Tuncay	25	Ortaokul	Gödül
255	Tuncay Zengin	48	Ortaokul	Çağlar

256	Adem Zengin	43	Ortaokul	Çağlar
257	Hava Taştekin	53	İlkokul	Karaçayır
258	Hilal Meral	25	Lise	Merkez
259	Nurten Şimşek	22	Lise	Merkez
260	Çağlayan Nasuhbeyoğlu	41	Üniversite	Merkez
261	Mümtaz Doğan	68	Lise	Merkez
262	Meryem Çelebi	45	İlkokul	Gödül
263	Vişne Mayda	45	İlkokul	Gödül
264	Muhammet Baylan	25	Üniversite	Persor
265	Badisabah Baylan	56	İlkokul	Persor
266	Kenan Baylan	60	İlkokul	Persor
267	Fatma Yıldız	75	-	Merkez
268	Aynur Güner	58	İlkokul	Güneyçevirme
269	Nurten Güner	55	İlkokul	Güneyçevirme
270	Özlem Çobanoğlu	28	Üniversite	Babakonağı
271	Möhteber Çelebi	85	-	Gödül
272	Abdulkadir Erçelik	52	Üniversite	Çambaşı
273	Hasan Keskinöglü	60	İlkokul	Babakonağı yaylası
274	Mevlüde Kara	65	-	Eskikadı
275	Hatice Kara	45	İlkokul	Eskikadı
276	Ali Yavuz	55	İlkokul	Beşdeğirmen
277	Güllü yenge	52	İlkokul	Çimenli
278	Meryem yenge	45	İlkokul	Çimenli
279	Pupu Osma	97	-	Çimenli
280	Melahat Osma	55	İlkokul	Çimenli
281	Gülşen Türker	53	İlkokul	Söğütlü yaylası
282	Zemzem Türker	27	Lise	Söğütlü yaylası
283	Ayşe Türker	80	-	Söğütlü yaylası
284	Yaşar Türker	60	İlkokul	Söğütlü yaylası
285	Güllü Aslan	60	-	Söğütlü yaylası
286	Miyase Seven	75	-	Sarışeyh
287	Kerime Seven	80	-	Sarışeyh
288	Ayşe seven	49	İlkokul	Sarışeyh
289	İbrahim Seven	58	İlkokul	Sarışeyh
290	Bekir mutlu	45	İlkokul	Sütveren
291	Oğuz Çılgın	31	Üniversite	Merkez
292	Yunus Emre Taşkın	17	Lise	Gümüştöze

EK 4. ANKET DÜZENLEDİĞİMİZ OKULLAR VE ÖĞRENCİLER

Adı - Soyadı	Yaşı	Sınıfı
KELKİT ANADOLU LİSESİ		
Özge Korkmaz	18	12
Mustafa Furkan Ayvazoğlu	18	10
Mustafa Gür	18	12
Yunus Emre Taşkın	18	11
Ömer Mutlu	17	11
Burak Turan	17	11
Erkan Mete	17	11
Yusuf Tok	17	11
Yunus Emre Er	17	11
Furkan Bilgin	16	11
Şeyma Akkan	17	11
Emre Sayar	17	11
Muhammed Nas	17	11
Samet Can Erden	16	11
Hasan Albayrak	17	11
Muhammed Macit	16	11
Ayşe Tok	18	12
Oğuzhan Bilgin	18	12
Damla Kaya	18	12
Tuğçe Tarhan	18	12
Eda Tursun	18	12
Büşra Güney	18	12
Hayati Kaban	19	12
İlker Keskin	19	12
Abdulsamet Vural	18	12
Davut Tok	18	12
Ali Fırat Zorlu	18	12
Seval Ertuç	17	12
Emre Tok	18	12
Büşra Mayda	19	12
Mehmet Zorlu	17	12
Mehmet Daltaban	18	12

Yusuf Sağlam	18	12
Muhlise Albak-yrak	18	12
Mustafa Korkmaz	18	12
Ahmet Yapıcıoğlu	18	12
Yunus Emre Mansız	18	12
Ahmet Keskin	18	12
Yusuf Duran	18	12
Rüya Ece Aktaş	16	10
Remle Nur Kaya	15	10
Şule Türkan	15	10
Hande Sözer	16	10
Yakup Ayvazoğlu	15	10
Ahmet Tok	16	10
Fatih Fidan	16	10
Ahmet Enes Sayar	16	10
Furkan Çelebi	16	10
Abdülbaki Akar	17	11
Abdullah Mete	17	11
Irmak Baloğlu	17	11
Mücahit Ozan	16	11
Ahsen Baloğlu	17	11
Muhammed Ali Utku	17	11
Banu Akyol	17	11
Emine Taşkın	17	11
Şeyma Kurnaz	16	11
Esmâ Elmas	16	11
Büşra Çavga	17	11
Seçil Yücel	17	11
Merve Akgümüş	17	11
Tuğba Yılmaz	17	11
İsim vermeyen	17	11
Gamze Coşar	16	10
Hüsna Daltaban	15	9
Çiğdem Şen	17	12
Hamza Korkmaz	18	12
Görkem Ozulu	18	12
Ali Korkmaz	18	12

Fatma Nur Kaya	18	12
Cansu Şengül	18	12
Saliha Hacıoğulları	17	12
Züleyha Çobanoğlu	17	12
Büşra Seven	17	12
Seda Yeğin	17	12
Rümeysa Çelik	18	12
Hanife Yeğin	18	12
Melike Çağan	17	12
Devran Şahin	18	12
Sema Yiğit	16	10
Furkan Şahin	16	10
Muhammed Gürbüz	16	10
Aslıhan Şahin	16	10
Alişan Demir	24	
Zehra Duran	15	10
Nezaket Mina Çelebi	15	10
Hatice Şeyma Kaya	16	10
GAZİ ANADOLU LİSESİ		
Songül Kalkan	18	12
Zehra Sökmen	17	12
Emine Savaş	17	12
Nisan Kazancı	17	12
Hatice Dündar	17	12
Esra çevik	18	12
Bilgen Şahin	18	12
Güneş İlhan	17	11
Yakup Aras	17	11
Salih Zengin	17	11
Muhammed Salih Albayrak	16	11
Mustafa Yılmaz	18	11
Emrah Koç	17	11
Kadir Can Soylu	16	11
Okan Yalçın	16	11
Mücahit Zengin	16	11
Serdar Nas	17	11
Bekir Söylemez	17	12

Burak Erdoğan	18	12
Muhammed Mutlu	18	12
Faruk Garipcan	18	12
Hasan Kılıç	18	12
Baki Alp atalay	17	12
Furkan Mutlu	17	12
Ahmet Mutlu	17	12
Oğuzhan Köksal	17	12
Ali Coşkun	17	12
Numan Nas	18	12
İnan Zengin	18	12
Selvinur Baloğlu	18	12
Serhat aydın	17	12
Yunus Kara	18	12
Tolga Aras	18	12
Hüseyin Yeşilyurt	18	12
Kadir Korkmaz	18	12
Recep Korkmaz	18	12
Selim Ertunç	18	12
İsmail Duran	18	12
Büşra Koni	18	12
Gamze Turan	18	12
Melek Mutlu	18	12
Samet Söylemez	18	12
Burak Aslan	18	12
Mikail Toz	18	12
Gülsüm Kaya	17	12
Emre Kaya	18	12
Fatma Korkmaz	18	12
Ebru Korkmaz	18	12
Mücahit Elmas	18	12
Mehmet Alkan	18	12
Kübra Coşar	17	12
Gökhan Ertunç	18	12
Saliha Albayrak	17	12
Mikail Er	17	12
Bekir Sefa Söylemez	17	12

Furkan Yalçın	20	12
Fatma Albayrak	28	
Mahmut Meral	18	12
Şeyma Çevik	17	12
Beyhan Ayvazoğlu	18	12
Zeynep İncir	17	12
Aleyna Değer	17	12
Leyla Aslan	18	12
Behiye-Mustafa DOĞAN		
Ortaokulu		
Mert Torun	14	8
Esra Çavga	14	8
Ahmet Alkan	14	8
Murat Yıldırım	14	8
Aynur Akan	14	8
İbrahim Aslan	14	8
Samet Alkan	14	8
Ceyda nur Koçar	14	8
Hilal Şahin	14	8
Emre Durmuş	14	8
Tolga Güner	14	8
Muhammet Çevik	14	8
Emre CanYıldırım	14	8
Enes Keleş	14	8
Samed Çakır	14	8
Y. emre Nas	14	8
M. Ali Mutlu	14	8
Ömer Mayda	14	8
Hayrullah Çavga	14	8
Rüvayda Çakır	14	8
Sümeyye Çelik	14	8
Kevser Tarhan	14	8
Tunahan Yıldırım	14	8
Zehra Gürbüz	14	8
Ziya İlhan	14	8
Mücahit Kayahan	14	8
Rümeysa Coşkun	14	8

Ömer Çelebi	14	8
Asiye Çelebi	14	8
Büşra akpınar	14	8
Faysal Koca	13	7
Özge Keleş	13	7
Doğan Tok	12	7
Sümeyye cebeci	13	7
Humeyra Mutlu	13	7
Mine Taşkın	13	7
Sema Şahin	13	7
Esra CoŞkun	13	7
Ezgi Yağmur Mutlu	13	7
Hüseyin Yiğit	13	7
Zeynep Ayvazoğlu	14	7
Mücahit Yıldırım	13	7
Hyrunnisa Turan	13	7
Yakup Doğan	13	7
İbrahim Doruk	14	7
Nergis Yücer	13	7
Dilara Fidan	14	7
Fatmanur Albayrak	13	7
Ahmet İlhan	12	7
BAtuhan Dursun	13	7
Metin Çakır	13	7
Yeliz Çavga	13	7
M. Mustafa Sekmen	13	8
Ayşe albayrak	14	8
Kerami Alan	14	8
Ayşegül Utku	14	8
Gizem Alan	14	8
Emine Nas	13	8
Fatih Mutlu	14	8
Yasemin Durak	13	8
İsmail Yağsız	14	8
Gamze Albayrak	14	8
Ayşe Sağlam	14	8
Kader Fidan	14	8

İlyas Nas	14	8
Emine Nas	14	8
Hasan Alkan	14	8
Ayşenur Ceylan	14	8
Rabia Kazancı	14	8
Sevda Yiğit	14	8
Hülya Duran	13	7
Ali Mutlu	13	7

EK 5. Görüşülen Kişilere Uygulanan Anket Soruları

- a- Adı-soyadı, yaşı, mahallesi- köyü, eğitim durumu, irtibat telefonu
- b- Kullanmış olduğunuz veya bildiğiniz herhangi bir faydalı bitki varmı?
- c- Bu bitkiye ait isim ya da isimler nelerdir?
- d- Bitkinin kullanım amacı nedir? (Hangi fayda için kullanıyorsunuz?)
- e- Bitkinin hangi kısmını, nasıl kullanılıyorsunuz?
- f- Günde kaç kere kullanıyorsunuz? Aç / Tok ?
- g- Herhangi bir yan etkisi var mı?
- h- Bitkinin kullandığımız kısmı hangi ayda toplanılıyor?

EK 6. Öğrencilere Uygulanan Anket Soruları

- a- Adı- soyadı, yaşı- sınıfı, irtibat telefonu
- b- Hastalandığınız zaman ailenizin şifa bulmanız için kullandığı herhangi bir bitki var mı? İsimlerini yazar mısınız?
- c- Bitkilerin hangi kısmını nasıl kullanıyorsunuz?
- d- Aileniz bu bilgiyi nereden öğrendi?
- e- Oyuncak yaptığınız herhangi bir bitki var mı?
- f- Etrafınızda şifalı bitkilerle ilgilenen kişi var mı? Onlarla görüşebileceğimiz bir adres ya da irtibat numarası yazar mısınız?

ÖZGEÇMİŞ

Emriye KARAKURT 1988 yılında Gümüşhane'nin Kelkit ilçesinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Kelkit'te bitirdikten sonra 2005-2009 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Rize Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji bölümünde eğitim gördü. 2011-2012 yılları arasında Rize Üniversitesi'nde Pedagojik formasyon aldı. 2012 yılında Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programına kaydoldu. Evli, bir çocuk annesidir.